

**T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**OPTİSYENLERİN İSTİHDAMININ PLANLANMASI VE
YÖNETİLMESİ ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ**

Belkız SÜRÜCÜ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI**

DANIŞMAN
Prof. Dr. Uğur YOZGAT
II. Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Eren TOSYALI

İSTANBUL, 2019

**T.C
İSTANBUL OKAN UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES**

**A MODEL PROPOSAL FOR THE PLANNING AND
MANAGEMENT OF OPTICIANS EMPLOYMENT**

Belkız SÜRÜCÜ

**THESIS
FOR THE DEGREE OF
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
ADVISOR**

Prof. Dr. Uğur YOZGAT

2nd ADVISOR

Asst. Prof. Eren TOSYALI

İSTANBUL, 2019

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**OPTİSYENLERİN İSTİHDAMININ PLANLANMASI VE
YÖNETİLMESİ ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ**

Belkız SÜRÜCÜ
(162025012)

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ PROGRAMI**

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :
Tezin Savunulduğu Tarih :
Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Uğur YOZGAT(Arucad Üniversitesi):

İkinci Danışman:

Dr. Öğretim Üyesi Eren TOSYALI (Bilgi Üniversitesi)

Diğer Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. A. Tuğrul SAVAŞ
(İstanbul Okan Üniversitesi):

Dr. Öğretim Üyesi: Demet TÜZÜNKAN
(İstanbul Okan Üniversitesi):

İSTANBUL, 2019

ÖNSÖZ

Tezimin her aşamasında öneri, katkı ve her türlü bilimsel desteğini aldığım ve birlikte çalışmış olmaktan onur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Uğur YOZGAT'a, eş danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Eren TOSYALI'ya, Dr. Öğretim Üyesi Murat BOLELLİ'ye, Kartal Dr. Lütfi KIRDAR Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göz Klinik Şefi Prof. Dr. Şaban ŞİMŞEK'e Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneğine ve Dernek Saymanı Ramazan ÖZMUTLU'ya Dernek Yönetim Kurulu Üyesi Didem Saniye PİRİNÇÇİ'ye, değerli mesai arkadaşlarım Gökçe EKER'e, Sultan TÜRK'e ve Elif KAYA'ya, eğitim hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen değerli aileme, özellikle annem Remziye SÜRÜCÜ'ye ve sayamadığım emeği geçen herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Belkız SÜRÜCÜ

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
TABLO LİSTESİ (LIST OF TABLE)	x
BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER.....	2
2.1. OPTİK SEKTÖRÜNÜN KAPSAMI	2
2.1.1. Işık ve Optik Teoremler	2
2.1.2. Optik Teoremlerin Gelişimi.....	4
2.1.3. Gözlüğün Keşfi.....	7
2.1.3.1. Gözlük Keşfinin Yapıldığı Yer	7
2.1.3.2. Geçmişte Kullanılmış Olan Gözlük Türleri.....	9
2.1.4. Gözlük Sınıflandırılması	10
2.1.4.1. Fonksiyonlarına Göre Gözlük	10
2.1.4.2. İmal Edildikleri Maddelere Göre Gözlük	10
2.1.4.3. Montaj Biçimine Göre Gözlük	10
2.1.5. Görme ve Görme Kusurları.....	10
2.1.5.1. Miyopi	11
2.1.5.2. Hipermetrop	13
2.1.5.3. Presbiyopi	16
2.1.5.4. Astigmatizm.....	18
2.3. TÜRKİYE'DE OPTİK SEKTÖRÜ	19
2.3.1. Türkiye'de Optik Sektörünün Tarihsel Süreçleri	20

2.3.1.1. Cumhuriyet Öncesi.....	20
2.3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Optik Sektörü İle İlgili Dernekler.	21
2.2.1.3. Cumhuriyet Sonrası Optik Sektörü İle İlgili STK'lar	25
2.3.2. Göz Bakım Mesleklerinin Türkiye'deki Akademik ve Kariyer Süreçleri	25
2.3.2.1. Optisyenlik / Gözlükçülük Mesleklerinin Tanımları	25
2.3.2.2. Optisyenlik / Gözlükçülük Mesul Müdür İş Analizi	27
2.3.2.3. Optisyen / Gözlükçü Olan Mesul Müdürler İle İlgili Yasa, Yönetmelik ve Mevzuat Bilgisi	28
2.3.2.5. Sektörel Açıdan Optisyenlik Mesleğinin Mezun İstihdam İlişkisi	32
2.3.2.8. Oftalmolog (Göz Hekimi) Mesleğinin Tanımı ile Mesleki Yetki ve Sınırları.....	34
2.3.2.9. Oftalmolog Mesleğinin Yasa, Yönetmelik, Mevzuat Bilgisi	36
2.3.3. Göz Bakım Mesleklerinin Dünyadaki Akademik ve Kariyer Süreçleri	37
2.4. Türkiye'de Optometrisliğin Akademik ve Kariyer Süreçleri ve Optometri Hekimi Model Önerisi	41
2.4.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği	41
2.4.2 Türkiye'de Görme Sorunu Olan Bireylerin Oranları ve Gözlük / Kontak Lens Kullanım Oranları	44
2.4.3. Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi; Optometri Hekimi.....	46
BÖLÜM 3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	48
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	48
3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLARI	48
3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	49
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	49
3.5. VERİLERİN ANALİZ YÖNTEMİ.....	49
3.6. BULGULAR.....	50

3.6.1. Temel Boyutlar İçin Güvenilirlik Analizi.....	50
3.6.2. Mesul Müdürlere Ait Verilerin Frekans Analizi	51
3.6.3. Mesul Müdürlere Ait Verilerin Betimsel İstatistikleri.....	54
3.6.4. Göz Hekimlerine Ait Verilerin Frekans Analizi	66
3.6.5. Optisyenlik Öğrencilerine Ait Verilerin Frekans Analizi.....	67
3.6.6. Optisyenlik Öğrencilerine Ait Verilerin Betimsel İstatistikleri	69
3.6.7. Mülakat Yanıtları	76
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	79
4.1. Optometri Hekimliği Model Önerisi.....	83
KAYNAKLAR (REFERENCES)	86
EKLER.....	92
Ek 1: Anket Formu	92
Ek 2: Özgeçmiş	98
EK 3: YÖK Veri Uygulama Hakkında Yazı	99
Ek 4: İl Sağlık Müdürlüğü Yazısı.....	104
Ek 5: TÜİK Yazısı.....	106
Ek 6: TÜİK Yazısı.....	107

ÖZET

OPTİSYENLERİN İSTİHDAMININ PLANLANMASI VE YÖNETİLMESİ ÜZERİNE BİR MODEL ÖNERİSİ

Optisyen sayısının artış göstermesi ile beraber ülkemiz ekonomisi için en önemli problemlerden birisi de planlamanın yapılmaması ve yönetilememesi olmuştur. Özellikle son yıllarda Optisyenlerin dünyada diğer meslekler arasındaki yerinin daha belirgin hale gelmesi ile beraber Optisyenlik ülkemizde de önemli bir meslek haline gelmiştir. Küçük işletmelerin ortaya çıkması istihdamın artışını yükseltmekle beraber, Optisyenlik mesleğinin piyasaya çıkmasına neden olmuş bu durum optik sektöründe rekabeti artırarak kaliteyi ön plana çıkarmıştır. Optisyenlik mesleğini özendirmek amacıyla birçok ülke yapısal ve hukuki düzenlemelere gitmiştir. Ancak ülkelerin ekonomik ve kültürel yapılarının Optisyenlik mesleği üzerine doğrudan etkisi nedeniyle her ülkede farklı boyutlarda gelişme göstermiştir. Özellikle de Optisyenlik mesleğinin girişimcilikte karşılaştığı sorunlar yeni yeni tespit edilerek hem kamu nezdinde hem de sivil toplum örgütlerinde çözümler üretilmeye başlanmıştır. Ancak bunlar yeterli olmamakla birlikte gelecek için bir umut teşkil etmektedir.

Bu tez çalışmasında gerçekçi ve nesnel bulgulara ulaşmak için Türk Optik sektörü ile ilgili göz hekimlerine 5’li Likert ölçekli 10, mesul müdürlere 5’li Likert ölçekli 21 ve Optisyenlik öğrencilerine 5’li Likert ölçekli 10 soruluk üç adet anket çalışması yapılmıştır. Çalışmanın daha nesnel ve objektif olması için anketler, optik sektörü ile ilgili farklı gruplara uygulanmıştır. Anket, 106 göz hekimine, 216 mesul müdüre ve 168 Optisyenlik öğrencisine olmak üzere toplam 490 katılımcıya online anket yöntemiyle uygulanmış olup anket sonuçları ve anketin yorumlanması üçüncü bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Anket çalışmasının yapılmasının diğer bir amacı da, optik sektöründe Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesinin göz hekimleri, mesul müdürler ve Optisyenlik öğrencileri nezdinde nasıl yorumlandıkları ölçmektir. Ayrıca ankette katılan göz hekimleri, mesul müdürler ve Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesiyle ilgili görüşlerini yansıtan bağımsız örneklem T testi ve Anova testi sonuçları, mesul müdürler ve Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesiyle ilgili

görüşlerinin demografik bilgileriyle durumlarıyla ilgili anlamlı farklılık olup olmadığı konularının sayısal yüzdelerine göre analiz edilmesini içermektedir. Bu sayısal veriler ışığında oluşturulan koruyucu hekimlik çerçevesinde optometri hekimliğine yönelik derinlemesine göz hekimleri ile mülakat yapılmıştır. Mülakat kapsamında optometri hekimliğinin yeterliliği planlanmıştır. Son olarak, Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi için öneriler ve genel sonuç kısmından oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Optik, Optisyenlik, Gözlükçülük, Göz Hekimliği, Optometri Hekimliği, Koruyucu Hekimlik

ABSTRACT

A MODEL PROPOSAL FOR THE PLANNING AND MANAGEMENT OF OPTICIANS EMPLOYMENT

Following the increasing number of the opticians, it has turned into one of the biggest problem of our country because of the mismanagement and wrong policies. In recent years, opticians have become an important profession in our country, especially since opticians have become more prominent among other professions in the world. While the emergence of small enterprises led to increase in employment rates, it also led to introduction of opticianry, which increased the competition in the optical sector and brought quality to the forefront. In order to encourage the profession of optician, many countries have made structural and legal arrangements. However, due to the direct impact of the economic and cultural structures of the countries on the profession of opticians, each country has developed in different dimensions. In particular, the problems encountered in the profession of the Optician profession have been newly identified and solutions have begun to be produced both in public and non-governmental organizations. However, these are not sufficient, but they constitute a hope for the future.

In order to reach more realistic and objective findings with this study, three surveys were conducted with 10 questions with 5-point Likert scale, 5-point Likert-scale and 5-point Likert-scale 10-point Likert-scale questionnaires to the opticians of Turkish Optics sector. To be more objective and objective, the survey was applied to different groups related to the optical industry. A total of 490 participants, including 106 ophthalmologists, 216 responsible physicians and 168 optician students, were administered the online questionnaire and the results of the questionnaire and the interpretation of the questionnaire were explained in detail in the third section. Another aim of the survey study is to measure how the planning and management of the employment of opticians in the optical sector is evaluated by ophthalmologists, responsible managers and optician students. In addition, the results of the independent sample T test and Anova test, which reflect the views of the opticians, responsible managers and Optician students in the survey on the planning and management of the

opticians' employment; percentages. Finally, it consists of recommendations and general conclusion for the planning and management of opticians. In the light of these numerical data, an interview was conducted with in-depth ophthalmologists for optometry in the framework of preventive medicine. The qualification of the optometry was planned within the scope of the interview. Finally, it consists of recommendations and overall conclusion for the planning and management of the employment of the Opticians.

Keywords: Optics, Opticianry, Opticians, Optometrists, Optometry, Preventive Medicine

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
D	: Diyoptri
DBL	: Camlar arası mesafe
GK	: Görme keskinliği
GOU	: Gözlük odak uzaklığı
İPU	: İnterpupiller uzaklık
Min	: Minimum
Maks	: Maksimum
Ort	: Ortalama
İPU	: İnterpupiller uzaklık
Pd	: Prizm diyoptri
PE	: Prizmatik etki
SD	: Standart deviyasyon
TA	: Tabanı aşağıda
TD	: Tabanı dışarıda
Tİ	: Tabanı içeride
TY	: Tabanı yukarıda
UV	: Ultraviyole
Vp	: Ver plana

TABLO LİSTESİ (LIST OF TABLE)

SAYFA NO

Tablo 2.1. Avrupa Ülkelerinde Optisyen ve Optometrisliğin Yasal Durumu	39
Tablo 2.2. Sağlık Hizmetleri Sunumunun Türkiye Sınıflandırılması	42
Tablo 2.3. Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı	45
Tablo 2.4. On beş Yaş Üstü Bireylerde Gözlük Veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı	45
Tablo 3.5: Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Ölçekleri Güvenilirlik Analizleri	51
Tablo 3.6. Mesul Müdürlerin Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı	51
Tablo 3.7. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	52
Tablo 3.8. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)	53
Tablo 3.9. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden Aldıkları Puanlar (n=216)	55
Tablo 3.10. Mesul Müdürlerin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216). 55	
Tablo 3.11. Mesul Müdürlerin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	55
Tablo 3.12. Mesul Müdürlerin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)	56
Tablo 3.13. Mesul Müdürlerin Yaşlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216).....	57
Tablo 3.14. Mesul Müdürlerin Eğitim Düzeylerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216). 58	
Tablo 3.15. Mesul Müdürlerin unvanlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216).....	58
Tablo 3.16. Mesul Müdürlerin Unvanlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	58
Tablo 3.17. Mesul Müdürlerin Unvanlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)	59
Tablo 3.18. Mesul Müdürlerin Pozisyonlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216). 61	
Tablo 3.19. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216). 61	
Tablo 3.20. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	61
Tablo 3.21. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)	63

Tablo 3.22. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)	64
Tablo 3.23: Göz Hekimlerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	66
Tablo 3.24. Optisyenlik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı	67
Tablo 3.25. Optisyenlik Öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu.....	68
Tablo 3.26. Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden Aldıkları Puanlar (n=168).....	69
Tablo 3.27. Optisyenlik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168). 69	
Tablo 3.28. Optisyenlik Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	70
Tablo 3.29. Optisyenlik Öğrencilerinin Yaşlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168). 71	
Tablo 3.30. Optisyenlik Öğrencilerinin Eğitim Düzeylerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216).....	71
Tablo 3.31. Optisyenlik öğrencilerinin sektör deneyimlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168).....	71
Tablo 3.32. Optisyenlik Öğrencilerinin Sektör Deneyimlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu.....	72
Tablo 3.33. Optisyenlik öğrencilerinin öğretim durumlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168).....	73
Tablo 3.34. Optisyenlik Öğrencilerinin Öğretim Durumlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu	74
Tablo 3.35. Optometri Hekimi Model Önerisi	83

BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ

Farklı meslek türleri üzerinde yapılan çalışmalar, mesleklerin etkili biçimde işlevde bulunabilmelerini sağlayabilmek amacıyla araştırmacılar tarafından yapılmıştır. İstihdam, planlama ve yönetim kavramları ile ilgili araştırmalar son yıllarda daha fazla araştırmaya konu olmaktadır. İnsanların günlük yaşamlarında önemli bir yer kaplayan gözlük ve optik sektöründe istihdam, planlama ve yönetim kavramları önemlidir. Böylece optik sektörünün istihdamının düzeltilmesi, sektörün paydaşlarının sektörü ile ilişkilerinin de geliştirecektir. Optisyenlik mesleğinin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi için eğitim tabanlı istihdam, yönetim ve planlama gerekmektedir. Yönetim ve planlama literatürünün incelenmesinde genel olarak, göz hekimlerinin, mesul müdürlerin ve Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlik mesleği ile ilişkili kararlara katılımları önerilmiş ve optik sektörü unsurlarının beraber çalışmalarında fayda bulunduğuna dikkat çekilmiştir.

Optisyenlik mezunu öğrencilerin istihdamlarının sağlanabilmesi için planlama ve yönetim fonksiyonlarını gerçekleştirenler arasında güven mekanizması işlemelidir. Bu kapsamda, okullarla birlikte çalışabilmeyi temel alan istihdam sisteminin oluşturulmasının yöntemi, istihdamın planlanması ve yönetilmesidir. Ülkemizde Optisyenlerin istihdam edilmelerinin planlanması ve yönetilmesi konusunu araştıran akademik bir tez çalışması bulunmamaktadır. Bu çerçevede söz konusu konu incelenmek üzere seçilmiş, literatürdeki boşluk çalışmamız ile doldurulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda optisyenlerin iş tanımları çerçevesinde iş talebinin artırılmasına yönelik bir model önerisi istihdam alanının genişletebilir. Bu çalışma; mevcut çalışan mesul müdürler, artan mezun sayısı, göz hekimlerinin hasta yoğunlukları, Türkiye’de görme oranları ve gözlük kullanım oranları arasındaki ilişki çerçevesinde yeni bir planlama ve yönetim önerisi oluşturmayı amaçlamıştır. İstihdam, yönetim ve planlama arasındaki ilişkide işbirliğinin gerekli olduğu gösterilmelidir. Bu sebeple araştırmada Optisyenlerin istihdam edilmelerinin planlanması ve yönetilmesi arasındaki ilişki araştırılmak istenmiştir.

BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER

2.1. OPTİK SEKTÖRÜNÜN KAPSAMI

Bu bölümde gözlüğün tanımı, ışık ve optik teoremler, gözlüğün keşfi, gözlüğün sınıflandırılması, görme ve görme kusuru, insan kaynakları planlaması ve yönetilmesi, Türkiye’de optik sektörü, Türkiye’de optik sektörünün tarihsel süreçleri, gözlükçülük, Optisyenlik, göz hekimliği, göz bakım mesleklerinin Türkiye’deki akademik ve kariyer süreçleri, mesleki tanımlar, mesleki yetki ve sınırları, iş analizleri, yasa yönetmelik ve mevzuat bilgileri, eğitim süreçleri, Türkiye’de bu eğitimlerin verildiği kurum ve üniversiteler, mezun istihdam ilişkileri, göz bakım mesleklerinin dünyadaki akademik ve kariyer süreçleri, Oftalmologlar, Optometrisler ve Optisyenlere yönelik genel bilgiler verilecektir.

2.1.1. Işık ve Optik Teoremler

Gombrich’e göre; gözün görmesini sağlayan faktör ışıktır. Renkler ışık sayesinde varlıklarını ortaya koymuşlardır. Gözün görebilmesi için mesafenin görme olayını ortaya çıkarıcı uzaklıkta bulunması ve ışığın olması gerekmektedir. Işık olgusunun türleri ve nesneler yüzeylerinde oluşturduğu tonları, cisimlerin şekillerini; yüzeyde yansıma gerçekleştirmesi ve dokuların spektrumun dalga boylarına tepkileri de renkleri meydana çıkarmaktadır” (Gombrich, 2000).

Optik, fizik biliminin bir alt dalı olup ışık bilimine bağlı olarak görme prensiplerini incelemektedir. Optik bilimi, ışığın temel kuramlarını açıklayarak geçmiş çağlardan itibaren insanlığa büyük katkılar sağlamıştır. Antik Mısır ve Helenistik çağlarda insanlar parlak maddeler ile çeşitli nesneler yaparak ışığın yapısını anlamaya çalışmışlardır. Optik bilimine dair çalışmalar yapan bilim insanları ışık hakkında teoremler üretmişlerdir. Bu kapsamda ışığın ortamda doğrusal yayılımını kabul ederek; yansıma, kırılma ve diğer maddelerle etkileşimleri çağlar boyunca yorumlanmaya çalışılmıştır (Özmumcu, 2011).

Işığın oluşumu, çağlar boyunca birçok bilim adamının dikkatini çekmiştir. Güneş, ateş ve diğer ışık saçan doğa olayları ışığın kaynağına yönelik bir merak oluşturmuştur. İlk çağlarda ışığın kaynağı ve görme prensibinin oluşumu üzerinde yapılan araştırmalar

görülmektedir. Işığın önemine dair yapılan çalışmalar ise daha çok 16. ve 17. yüzyıl yüz yıllarda karşımıza çıkmaktadır. Işığın ne olduğu sorusu tam anlamıyla 20. yüzyıl çalışmaları ile cevap bulmuştur. İlk defa Mısır ve Yunan Bilginler tarafından Işığın özelliği hakkında teoremler üretilmiştir.

Antik çağın ülkelerinden Mısır ve Mezopotamya’da kurulmuş devletler optik tarihinin başlamasına sağlayan merceği geliştirmişlerdir. Asurlular devletinin M. Ö. 700’lü yıllarda cilalı kristal ve kuartz kullanarak mercek yaptıkları mercekler, bilinen ilk mercek türleridir (Büyükyıldız, 2011). Antik çağda Asur devleti şehirlerinden olan Nimrud’da en eski insan eseri mercek keşfedilmiştir. David Brewster bu mercek türünün ateş yakmak ya da görüntü büyütme amacıyla kullanımının sağlandığını, Asurluların oyma resimlerdeki ince işlemlerin büyüteçler kullanılarak yapılabileceğini iddia etmiştir. Antik Yunan da ise filozof Aristofanes'in (MÖ 424) Bulutlar kitabı mercek ifadesinin geçtiği ilk yazılı eserdir. Eserde merceğin yangın çıkartma amacıyla kullanıldığı belirtilmektedir (Leat, v.d., 2008).

Antik Roma devletinde mercek kullanımı cam kürelerin su ile doldurulmasıyla sağlanmıştır. Antik Yunan ve Hindistan filozofları ışık ve görme teorilerini beraber geliştirmişlerdir. Geometrik optik Greko-Romen kültüründe bu sayede ilerlemiştir. Yunanca "ὀπτική" kelimesi görünüş ve görünüm anlamı taşımakta olup, “optik” sözcüğünün türediği sözcüktür (Turano, v.d., 2004).

Antik Yunan felsefesinde görme eylemi ile ilgili iki teori bulunmaktadır. Bu teoriler emisyon (yayılma) ve içe giriş teorileridir. Demokritos, Epikür, Aristoteles ve öğrencilerinin de desteklediği İçe giriş teorisi görme eyleminin gerçekleşmesini göze gelen nesne kopyalarının (eidola) göz tarafından tutulması olarak değerlendirmiştir. Günümüzün görme teorileri ile benzerlik taşıyan yönleri bulunmasına rağmen deneysel çıkarım bulunmamaktadır (Merla ve Spaulding, 1997).

Emisyon (yayılma) teorisi Platon tarafından açıklanmıştır. Görme olayını maddeler üzerinden yayılma gösteren ışınların göz tarafından soğrulması şeklinde açıklama yapmıştır. Platon Timaeus adlı eserinde aynaların dönüşüm çarpanına değinilmiştir. Öklid birkaç asır sonra Optik tezi yazmıştır. Bu tezde görme olayı ile geometriyi sentezlemiş ve “Geometrik Optik”i geliştirmiştir. Öklid tezinde gözden çıkış yapan ışının göz kırpmının her birinde gözde parlamalar oluşması gerektiği sorgulamasını yapsa da Platon’un yayılım teorisini temel almıştır. Bu teori perspektife ait matematik

ile ilgili yasalarını ve kırılıma ait etkileri sayısal olmayan biçimde izah ettiği teoridir. İçeriye ve dışarıya yayma kuramı Batlamyus tarafından tekrar düzenleme yapılmıştır. Gözden gelen ışın kümeleri (veya akı) koni biçimine girer, koninin tepe kısmı göze girmekte ve taban kısmı görüş sahasını ifade etmektedir. Işın türleri çok kırılğan olup, gözlem yapanın beynine olan aralık ve yüzeyin bulunduğu yön ile ilgili veri aktarmaktadır. Esasında Öklid çalışmasının özetidir ve ışın ile ışının gelişindeki açı arasında bulunan sayısal bağlantının farkına varamamış, ışının gelişindeki kırılmanın açı ölçümüne yöntem bulmaya çalışmıştır (Hallemans v.d., 2010).

Müslüman bilim insanları Ortaçağ Yunan optik düşüncelerini tekrar incelenmiş ve gelişimleri sağlanmıştır. Söz konusu Müslüman bilim adamlarından Kindi, Aristo ve Öklid'in optik görüşlerinin faydalarını kaleme almış, yayılımla ilgili teoriyi optik olgusunu açıklamada daha iyi olduğu açısından kabul etmiştir (Büyükyıldız, 2011).

2.1.2. Optik Teoremlerin Gelişimi

Müslüman bilim adamlarından İslam fizikçileri arasında sayılan Ebu Ali EL Hasan İbn El Haytam 965 yılında dünyaya gelmiştir. Bulunduğu dönemin en büyük araştırmacıları arasındadır. Optik bilimine katkısı görme optiği ve lens araştırmalarıdır. Ebu Ali EL Hasan İbn El Haytam'ın "Kitab' ül Menazır" eseri İslami literatürde optikle ilgili en büyük eserdir. Ortaçağ optik çalışmalarının temeli bu esere dayanmaktadır. El Haytam'ın optikle ilgili araştırmaları yedi kitapta bulunmaktadır. Genelde görme olayının yapısallığı, nesnelerin özelliklerinin açık bir şekilde ayrımı, sebepleri ve göz tarafından nasıl algılandıkları, direk olarak görmede optik yanılma ve sebepleri, pürüzsüz yüzeyler üzerinde göz tarafından tutulan yansıma türleri, ayna yansımaları daha doğrusu pürüzsüz yüzeyler üzerinde görülen resim çeşitleri, aksetme nedeniyle optik yanılma ve sebepleri, atmosferde değişik geçirgenlik düzeylerine sahip madde türlerinin içlerinden izlenen nesne çeşitleri ışığın kırılma ortaya koyması sebebiyle gözün ne şekilde algılama gösterdiği hususları açıklamaları yapılmıştır (Atik, 2004).

El Haytam görme olayını, Yunan felsefecilerinin iddia ettikleri gibi gözden çıkan ışınların nesnelere çarpıp dönmesi sonucu olmayıp, ışık olgusunun nesnelere çarparak yansması ve yansıyan ışığın gözde bulunan merkeze erişmesi şeklinde açıklama yapmıştır. El Haytam kitaplarının son dördünde katoptrik ve diyoptri ile ilgili

araştırmalarını anlatmıştır. Katoprik ya da yansıma geçmişten beri bilinen ışık olgusunun pürüzsüz yüzeylerde karşılaştığı farklılaşmalardır (Olcaı, 2000).

İranlı matematikçi İbn Sahl 984 yılında “Yanan (Parlayan) aynalar ve mercekler” konulu bir çalışma yapmıştır. Snell yasası olarak adlandırılan ışığın kırılmasını yasasını açıklamıştır. Mercek türleri ve küresel ayna tiplerinin optimum eğrilikleri hesabında söz konusu yasayı kullanılmıştır. Optik Kitabı (Kitab al-manazir) İbn-i Heysem tarafından 11. yy başlarında yazılmış olup, yansıma ve kırılma anlatılmıştır. Görme durumu ve ışık olgusuna açıklama getirebilmek açısından gözlemin ve deneyimin bulunduğu bir sistemi tavsiye etmiştir. Batlamyus optik yayılma teorisini kabul etmemiştir. Bu teoriye karşılık ışık olgusunun bütün her taraftan düz çizgiler olarak izlenen cismin bütünün yansıyarak göze giriş yaptığını iddia etmiştir. Ancak ışığın göz tarafından nasıl tutulduğunu izah edememiştir. 1200 yılında İbn-i Heysem araştırması Arapların önem vermemelerine rağmen Latinceye evirisi anonim bir yazar tarafından yapılmıştır. Polonyalı keşiş Witelo tarafından özetı çıkartılmış ve genişlik kazandırılmıştır. Söz konusu metin Avrupa optik literatürü içinde 400 yıl boyunca kaynak kitap olarak değerlendirilmiştir (Aydoğ v.d., 2006).

Ortaçağ 13. yy içinde İngiliz piskopos Robert Grosseteste Avrupa’da Aristo’nun ve Platon’un çalışmalarından ışıkla ilgili bilimsel konuları epistemolojik, metafiziksel veya kozmogoniksel, etiyolojik veya fiziksel ve teolojik olarak incelemiştir. Optik ve felsefe konularında İbn-i Heysem, Aristo, İbn-i Sina, İbn Rüşd, Öklid, Kindi, Batlamyus, Tideus, Constantinus Africanus gibi bilim adamlarının eviri yapılmış eserleri Grosseteste’nin öğrencisi Roger Bacon tarafından incelenerek bir çalışmanın ortaya çıkması sağlanmıştır. Bacon, ışık olgusunu nesnelerin yaymadıklarını aksine yansıttıklarını cam küre parçalarını büyüteç gibi kullanarak bulmuştur (Sleeuwenhoek v.d., 1995).

Geometrik optikte Johannes Kepler sayesinde 17. yy başlarında ilerleme sağlanmıştır. Kepler mercek türleri, düz ve küresel ayna tiplerinde yansıma durumunu, iğne deliği kameranın çalışma ilkelerini, ışığın yoğunluğunun ters kare yasası ile bağlantısını, ay ve güneş tutulmasını, uzaklık açısını açıklamıştır. Bununla birlikte retinada görüntünün kaydedildiğini belirlemiş ve mercek imalatçılarının 300 yıllık izlenimleri arkasından farklı mercek türlerinin yaptıkları etkileri ilmi şekilde ölçüm yapılmıştır. Kepleri’in teleskobu icat etmesi sonrasında, teleskop çalışma ilkelerinin

teorisini ortaya koymuş, teleskop türleri açısından Kepler teleskobu olarak adlandırılan ve görüntünün büyüme oranını yükseltmek açısından iki dışbükey mercek kullanılan bir başka usul ortaya koymuştur (Özdemir v.d., 2013).

Optik kurma 17 yy. ortasında René Descartes'ın The World isimli eserinde olan tezler ile gelişim ortaya koymuştur. Söz konusu tezler içinde ışığın yansıması ve kırılması, çıkış kaynakları tarafından somurulduğu öngörülerek izah edilmiştir. Yayılma teorisine ters idi. Yayılma teorisi antik Yunan teorisidir. Newton Descartes tarafından 1660'lı yılların sonlarında ortaya atılan düşünceyi Işığın Tanecik Kuramı'na çevirmiştir. Bu teoriye göre beyaz ışık bir prizma vasıtasıyla kapsamındaki renk türlerine ayırım yapılabilen birden fazla rengin karışımından meydana gelmektedir.

1960 yılında Christiaan Huygens, 1664 yılında Robert Hooke'un aldığı neticelere göre dalga kuramını tavsiye etmiştir. Hooke, Newton tarafından ortaya atılan ışık kuramlarını kamuoyuna açık bir biçimde irdelemiştir. İki bilim insanı arasında bulunan bu çekememezlik Hooke vefat edene dek devam etmiştir. Newton tarafından 1704'de Opticks dergisi yayınlanmıştır. Fizik biliminin başka bölümlerinde gerçekleştirdiği başarıları nedeniyle bulunduğu zaman diliminde ışığın tabi yapısına ait tartışmada galip ilan edilmiştir (Palm v.d., 2009).

19 yy. kadar Newtonyen optik olarak adlandırılan bu kuram bilim çevrelerince kabul edilmiştir. Thomas Young ve Augustin-Jean Fresnel tarafından yayınlanan girişim deneyleri ile ışığın dalga modeli Newtonyen optik kuramını geçersiz kılmıştır. Thomas Young'a ait olan ünlü çift yarık deneyi ışığın süperpozisyon prensibine uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Newton'ın parçacık kuramında bu durum bulunmamaktadır. Young çalışması fiziksel optik alanında yeni bir çalışma sahası ortaya çıkarmıştır. Işığın kırınım kuramına yönlendirme yapılmıştır. James Clerk Maxwell 1860 yılında dalga optiği kuramı ile elektromanyetik kuramın birleşmesini başarmıştır.

1899 yılında Max Planck tarafından optik kuramına yapılan bilimsel katkı siyah cisim ışımasını doğru şekilde modellemiş olmasıdır. Planck modelinde madde ile ışık arasında enerji değişimlerinin kuantal enerji düzeyine ulaşılabildiğinde ortaya çıkabildiğini iddia etmiştir. 1905 yılında Albert Einstein tarafından yayınlanan fotoelektrik etki kuramında kuantizasyon durumunun ışığın kendi yapısından ortaya çıktığı açıklanmıştır. 1913 yılında Niels Bohr atomların yalnızca belirli ve kesik kesik

ortaya çıkan enerji seviyelerinde enerji yayıldığını ortaya koymuştur. Emisyon ve absorpsiyon spektroskopisinde görülen kesik kesik çizgiler bu şekilde aydınlığa kavuşmuştur. Kuantum optiğinin temeli ışık ile madde arasındaki etkileşimin keşfi ile atılmıştır. Bu duruma bağlı olarak kuantum mekaniği de gelişme göstermiştir. Neticede kuantum elektrodinamiği bütün optik ve elektromanyetik aşamaları sanal ve gerçek foton takası olarak izah etmiştir (Friedrich v.d., 2008).

1953 yılında Maserin tarafından kuantum optiği, 1960 yılında da lazerin keşfedilmesiyle gündelik yaşamda kolaylık sağlanmıştır. Paul Dirac tarafından kuantum alan kuramı üzerine yapılan araştırma, 1950 ve 1960 yıllarında George Sudarshan, Roy J. Glauber, Leonard Mandel tarafından sağlanan katkılarla fotodedektör, istatistiksel mekanik alanları içinde daha çok bilgiye sahip olmak için kuantum kuramının elektromanyetik alana uygulanmasını gerçekleştirmiştir (Ray v.d., 2008).

2.1.3. Gözlüğün Keşfi

Gözlük, en basit anlatımı ile görmesinde bozukluk olan kişinin gözlerinin görme performansının yükselmesine ya da gözlerinin korunmasını sağlayan farklı özelliklerde bir çerçeveye yerleştirilmiş çift camdan mercek bulunan araçtır (WEB_1, 2018).

2.1.3.1. Gözlük Keşfinin Yapıldığı Yer

İtalya, 1286 yılında ilk takılabilir gözlüğün icat edildiği ülkedir. Floransa’da yaşamış olan Dominikli rahip Alessandro da Spina 1284 yılında gözlüğü keşfetmiş olarak kabul etse de kesin bir delil mevcut yoktur. Bu çerçevede gözlüğü ilk keşfeden kişi belli değildir. Ancak tarihçiler 13. yy da Venedik’te yaşayan bir kişinin gözlüğün keşfini yaptığında birleşmişlerdir. Bu iddiaya gerekçe olarak o yıllarda cam üretiminin Venedik’te yaygın olmasıdır. Söz konusu keşif merceklerin bilerek ve cilalanarak gözlük imalatını gerçekleştiren optik sanayinin başlangıcıdır (Atik, 2004).

Floransalı Popozo ailesinden olan Sandro di Popozo 1289 yılında “Traite con uite de lafamille di Popozo” adında bir kitabı el ile yazmıştır. Bu kitapta gözlüğün o yıllarda kullanıldığı yazmaktadır. “Yaşlılık benden o kadar çok şey götürdü ki, gözlük denen camlar olmadan ne okuyabiliyor ne de yazabiliyorum. Bu harika aygıt, görme yeteneğini büyük ölçüde yitiren zavallı yaşlılar için daha yeni bulunmuş...” ifadesi Popozo’nun yazdığı kitapta yer almıştır. Richard Corson tarafından 1967 yılında yazılan

“Tarih Boyunca Gözlük” kitabında 1287 yılında gözlüğün İtalya da keşfedildiğini ve kullanıldığını ifade etmiştir. Gözlüğün kimin tarafından bulunduğu hakkında birçok iddia ileri sürülmüş olsa da hatta isim belirtilse de doğru olup olmadığı konusunda kesin bir kanıt yoktur (Aydoğ v.d., 2006).

Gözlüğün yan kısımlarının bulunmadığı ilk ortaya konulan tasarımlarında burun üzerinde tutulmasının gerekliliği kendisini göstermiştir. Gelir düzeyi düşük bireylerin gözlük camları deriden, tahtadan, boynuzdan, kemikten ve dahası hafif çeliğe monte yapılırken, zengin insanlar ise altından veya gümüşten çerçeve türleri kullanmışlardır. Yüzyıllarca insanlar gözlüklerin yüzde tutulması için herhangi bir yöntem bulamamışlardır. İspanyol gözlükçüler gözlükleri tutturabilmek için çerçevelerine ipekten kurdeleler bağlayarak kulaklara sarmışlardır. 1730 yılında sabit gözlük sapı Edward Scarlett tarafından keşfedilmiştir. Böylece keşfinden 350 yıl sonra düşmesi önlenerek yüze tutturulması sağlanmıştır. Bu gözlük sapları kafalara göre ayarlanmış, burun üzerinde ağırlığı azalması engellenmiş ve yüzden düşmesi ortadan kaldırılmıştır. Çinliler ise kurdelelerin uç kısmına küçük ağırlıklar ilave etmişlerdir. (Olca, 2000).

Gözlük mercekleri imalat atölyeleri ilk kez 13. yy da Venedik ve Floransa'da, sonrasında Hollanda ve Almanya'da hizmete alınmıştır. Bu atölyelerin ustaları merceklerle ilgili nasıl çalıştığı konusunda açıklama yapamamışlardır. Ancak zamanın optik teorisi sayesinde sahip oldukları bilgilerle görüşü düzeltme yönünde mercekleri inceleme ile sonucunda farklı mercek türleri geliştirmişlerdir. Bu sayede mercek ilgili ilerlemeler, ustalaşma ve tecrübeler elde edilmiştir. Hollanda'da kurulu olan mercek atölyelerinde 1595 yılında bileşik ışık mikroskobu, 1608 yılında ise refrakter teleskobu icat edilmiştir (Ray ve Wolf, 2008).

Güneş gözlüğünün 1430 yılında ilk defa kullananlar Çinliler olmuştur. Güneş gözlüğünün ilk imalatında camlarda duman isisi ile karartma yapılmıştır. Görme hatalarını düzeltme, güneşi engelleme ve mahkemelerde gözlerin görünmemesi için kullanılmıştır. Çin ve Avrupa güneş gözlüklerinin çok eski zamanlardan beri kullanıldığı alanlar olmuştur (Glasser and Kaufmann, 1999). Sonrasında İtalya gözlükleri Çine'e getirilmiş, fakat Çinliler geleneklerine çok bağlı olduklarından bu gözlükleri de iste karartmışlardır. 1783 yılı Francis Mc Allister'in Philadelphia'da ilk gözlük satılan dükkân olarak tarihe geçmiştir. Bu dükkânda gözlük satışları sepete doldurulan gözlüklerden seçilme şeklinde yapılmıştır (Küçükpazarlı, 2006).

2.1.3.2. Geçmişte Kullanılmış Olan Gözlük Türleri

Perçinli Gözlük

Gözlük imalatı 14. yy. bitiminde teknik yönden gelişme göstermeye başlamıştır. Perçin kullanılan gözlük, teknik olarak iki parçanın birleştirilmesidir. Yeni geliştirilen teknik ile gözlük camları yarım ay şeklinde köprülere monte edilerek birbirlerine bağlantı sağlanmıştır. Perçinli gözlük de, perçinin hareketinin bir eklem gibi sağlanması gözlüğün gelişimini sağlamıştır. Öncesinde çerçeveleri bulunan camlar demir ya da bakırdan imal edilmiş köprü ile bağlanırken sonrasında çerçevenin üzerine deri ile kaplanmış eklemler birleştirilerek, burun üzerinde plaket baskısı azaltılmaya çalışılmıştır (Büyükyıldız, 2011). Taşıma sırasında kolaylığı sağlamak için gözlükler şapkalara monte edilmiştir. 15. yy. ve 18. yy. gözlükleri bu şekildedir. Okumanın kolaylaştırılmasında 14. yy' da okuması yapılacak yazının üzerine koyma ya da gözün önünde tutulma şeklinde olmuştur. 16. yy'da kaşın ve elmacık kemiğinin arasına sıkıştırma yöntemi kullanılmıştır (Aydoğ v.d., 2006). Günümüzün Lorgnon cinsi gözlüklerinin çıkış noktası perçinli gözlüklerin ters tutulmasıdır.

Taçlı Gözlükler

16. yüzyılın sonlarında kafaya geçirilen demir bir taca çerçeveli camların monte edilmesi ile yöntemi gerçekleştirilmiştir. Bu gözlüklerin imalatı sırasında camın göz bebeğine olan mesafesi dikkate alınmış, gözlüklerin yüze tutturulabilmesi için ilk defa kulakların kullanımı sağlanmıştır (Aydoğ v.d., 2006).

Kelebek Gözlük

17. yy. ve 19.yy. da kullanımı en fazla olan gözlük tipidir. Burunda plaketler nedeniyle meydana gelen baskı, bu gözlük tipinin en önemli dezavantajı sayılmıştır.

Bağcıklı Gözlük

Kelebek gözlük tipinin 16. yy sonlarında kafaya bağcık atılarak tutturulması ile ortaya çıkmıştır. Bu kullanım tipinde kullanım yapanda eller kullanılmamış ve burun üzerindeki plaket baskısı oluşmamıştır (Olçay, 2000).

Makaslı Gözlük

15. yy'da ortaya çıkmıştır. Bu gözlüklerin çerçeveleri değerli taşlarla ince işleme ile süslenmiştir. Lorgnon adı verilen bu gözlük tipleri kadınlar tarafından daha fazla kullanılmıştır (Aydoğ v.d., 2006).

Sokak Gözlüğü

18. yy. başlarında gözlük saplarının çerçeve kenarlarına takıldığı, kulaklara tam yerleşebilmeleri içinde sap uçlarına küçük halka takılan gözlüklerdir.

2.1.4. Gözlük Sınıflandırılması

Gözlükleri işlevlerine, yapıldıkları maddelere, montaj şekillerine göre sınıflandırılmaktadır (Balbağ v.d., 2007).

2.1.4.1. Fonksiyonlarına Göre Gözlük

- a) Optik Gözlük: Dioptrili (numaralı) cam türleri bulunan gözlük türleri
- b) Güneş Gözlüğü: Güneşten gelen zarar verici ışın türlerinden sakınmak amacıyla kullanılan gözlük çeşitleri
- c) İşyeri (Koruyucu) Gözlük: Gerçekleştirilen çalışmalarda gözlere zarar gelem olasılığı hallerde kullanılmakta olan gözlük türleri,
- d) Sportif Gözlükler: Spor branşlarının niteliklerine göre kullanılan gözlükler,

2.1.4.2. İmal Edildikleri Maddelere Göre Gözlük

- a) Metalden İmal Edilen Gözlük Türleri
- b) Plastikten İmal Edilen Gözlük Türleri
- c) Metal ve Plastik Kullanılmış Kombine Gözlük Türleri

2.1.4.3. Montaj Biçimine Göre Gözlük

- a) Tam Halkalı Gözlük Türleri,
- b) Yarım Halkalı (Nilör) Gözlük Türleri,
- c) Halkasız, Vidalı (Faset) Gözlük Türleri

2.1.5. Görme ve Görme Kusurları

Görme, gündelik yaşamda birden fazla faaliyeti yaparken faydalanılan önemli bir duydur. Görme ile bulunan ortamdan alınan uyarılar yorumlanarak yapılacak

faaliyetin zamanına, yönüne ve süratine karar verilmektedir. Bireysel tecrübeler ve araştırma bulguları, görme olgusunun gerek bireyin bulunduğu ortamı görmesine izin vermede önemli bir görev aldığını; gerekse de duyuşal sistemi en güven duyulur duruma ulaştırdığını göstermektedir. Gözün esas anatomisinden, bedenin gündelik şekilde gerçekleştirdikleri türlü motor denetim faaliyetlerine kadar tüm yetenekler kişinin perspektifinden geçerek bilinçaltında ortaya çıkmaktadır. Bu sırada görsel bilgi, bir dizi faaliyeti yapabilmek için önemlidir. Geçmişteki öznel tecrübeler de motor görevleri ve yetenekleri gerçekleştirirken görmenin baskın rolü olduğunu göstermektedir (Scheiman v.d.,2007).

Işığın göz tarafından sağlıklı bir biçimde kırılımı sağlanmadığında görme kusurları meydana gelir. Bu durum görememe veya görme kusurlarına neden olmaktadır. Görmenin düzeltilmesi amacıyla gözlük/ kontak lens kullanılmaktadır. Görmenin düzeltilmesine destek veren cam türlerinin gözlerin ön kısmında gözlük şeklinde kullanımları Marco Polo tarafından 1200’lerde gerçekleştirilen seyahatlere ilişkin seyahatnamede de geçmektedir. Kepler 1604 yılında Hipermetrop görme kusurunun dışbükey (konveks) camlar ile miyopi görme kusurunun ise içbükey (konkav) camlar ile düzeltilme sebeplerini açıklık getirmiştir (Acuner, 2000).

Gözlük kullanımının amaçları; miyopi, hipermetropi, astigmatizma ve presbiyopinin oluşturduğu kırma hatalarının negatif yönlerini yok etmek, gözün aşırı ışıktan ve morötesi ışınlardan korunmasını sağlamaktır (Öztürk, 2007).

2.1.5.1. Miyopi

Gözün en yaygın kırılma hatasıdır ve gözün normalden uzun olmasına bağlı olarak uzağı net görememe durumudur. Miyopi şiddetliyse, yakın görüşe de zarar vermektedir. Miyopi ayrıca “yakın görüşlü” veya “kısa görüşlü” olarak da bilinmektedir. Göz hastalığı değil, göz odaklanma bozukluğudur (Atık, 2004).

Miyopi, okuma, çalışma, bilgisayar kullanımı, el işleri gibi yakın çalışmaların çevresel stresinden daha fazla etkilenmektedir (İlhan, 2009).

i. Miyop Nedenleri

- Miyop durumunun asıl nedeni gözün anatomik yapısına ait belli başlı eksenlerde uzunluk değişimlerinin meydana gelmesidir.

- Göz yapısının göz çukurunda önden arkaya doğru uzaması, korneanın ya da merceğin kırma durumunun normalinden daha fazla olması hallerinde miyopi ortaya çıkmaktadır.
- Miyopi durumu doğuştan gelebilmektedir. Bunun yanında çevreden kaynaklan ve kalıtsal etkenlere de bağıllık göstermektedir. Anne ve babanın miyopi olması çocuklarının da miyopi riskini artırmaktadır.
- Şeker hastası olanlar veya gözlerinde katarakt bulunanların miyopi riski bulunmaktadır.
- Gözlerde olan siliyer kasların stres, yorgunluk ve aşırı yüklenme sonucu tamamen gevşeyememesi sebebiyle pseudomyopia (yalancı miyopi) gelişmektedir.
- RASGRF1 adlı genin miyopi hastalığına neden olduğu İngiltere'deki King's College bilim insanları tarafından bulunmuştur. Bu sonuç Nature Genetics dergisinde yayınlanmıştır.

i. Miyop Belirtileri

Miyopi belirtileri ve semptomları uzağı görmede zorluk, gözleri kısarak bakma, şaşılık, göz yorgunluğu ve baş ağrısını içermektedir (Aydoğ v.d., 2006).

ii. Miyop Dereceleri

- 4,30 ve daha az dereceli miyoplar düşük miyop,
- -5,30 ile -5,40 dereceli miyoplar orta miyoplardır. Bu miyop derecesinde renk dağılım semptomları veya glokom ortaya çıkabilir.
- -6,00 ve üzeri dereceli miyoplar yüksek miyoptur. Bu miyoplar gölgeye benzeyen şekiller, boşlukta yüzüyor gibi cisimler görebilmektedirler.

iii. Miyop Tedavisi

Miyop tedavisi esnasında hastanın lens ya da gözlük kullanması ile görme kaybının önüne geçilebilmektedir. Miyoplar lens veya gözlüklerini çıkardıklarında uzağı görememeye devam etmektedirler. Bunun yanı sıra lazer tedavisi de yapılmaktadır. Miyoptan lazer tedavisiyle kurtulabilmek mümkündür (Atik, 2004).

Excimer lazer adı verilen lazer cihazı ile hastanın gereksinim duyduğu yöntemlerle operasyon yapılmaktadır. Lazer operasyonu ile 12 dereceye kadar miyoplar tedavi edilebilmektedir. Lasik ya da lazer operasyonuna uygun olmayan hastalarda da göz içi akıllı lensler uygulanabilmektedir (Aydoğ v.d., 2006).

Miyop için lazer tedavisi görmek isteyen hastaların 18 yaşından büyük olması, son bir yıldır göz numarasında değişme olmaması, romatizma ya da diyabet gibi bir hastalığa sahip olmaması, göz numarasının 10'dan küçük olması ve gözde lazer tedavisine engel başka bir rahatsızlığın olmaması gerekmektedir (İlhan, 2009).

2.1.5.2. Hipermetrop

Gözün merceğinde kırılıma uğrayan ışınların görme merkezinin arkasına düşmesidir. Kırılıma uğrayan ışınlar gözün arka bölümünde merkezileşmekte ve görmenin bulanıklaşmasına sebebiyet vermektedir. Yaşlanma ile beraber kendisini gösteren hipermetrop, doğduğu andan beri de olabilmektedir. Toplumda yakında olanı görmeme şeklinde isimlendirilen hipermetrop, miyopi durumun tam zıttı olarak göz yapısının arkasının ve ön boyunun olması gerekenden kısa olmasıdır. Bu halde gözün arka tarafına düşen görüntünün algılanmaması sonucunda bulanıklık oluşmaktadır. Bilhassa çocuk yaşlarda olan bireylerde izlenen hipermetrop durumunda kesinlikle gözlük kullanımı şarttır. Aksi durumunda şaşılık durumunun içe dönük şekli meydana gelebilmektedir. Hipermetrop derecesine uyan gözlük camları şaşılığa çok fazla miktarda engel olabilmektedir (Atik, 2004).

Hipermetrop olan bireylerde göz merceğinde kırılan ışınlar gözün arka kısmında bulunan ağ tabakası üzerine düşmektedir. Fakat mercekte kırılan ışınların ağ tabakası üzerine düşmesi mercekte eğrilik ölçüsünün artışı zorunlu kılmaktadır. Yakın mesafeyi görememe sorununun oluşması göz merceğindeki eğriliğin bir noktadan sonra eğim ölçüsünü artıramamasından kaynaklanmaktadır. Gözün yakında bulunan nesneleri algılamaya çalışması sırasında zorluk çeken mercek eğrilik ölçüsünü artırmaktadır. Ancak merceğin eğrilme sınırı bulunmaktadır. Bu sebeple gözlerde bulunan kas türlerinin yorulmaları ile baş ağrısı ve göz ağrısı izlenmektedir. Hipermetrop durumunu miyopiden farklılaştıran unsur yakında bulunan nesneleri görememe yanında uzağı görme durumunun da istenilen seviyede bulunmamasıdır. Genç bireyler uyum sağlamada güçlük çekmemeleri ve gözlerindeki kaslarında genç olması nedenlerinden

gözlerindeki görme kusurlarının fark edememektedirler. Fakat yaş ilerledikçe hem yakını hem de uzağı görememe problemleri görmektedirler. Özetle hipermetropolar hem yakını görmede hem de uzağı görmede görüş kalitelerini yitirmişlerdir. Hipermetrop probleminde görme kusuru genelde iki gözde oluşmaktadır. Bilhassa hipermetrop bulunan bireyler daha iyi okuyabilmek için okuma yaparken okudukları nesneyi uzaklaştırmaktadırlar (Aydoğ v.d., 2006).

i. Hipermetrop Hastalığı Türleri

a) Yapıdan Kaynaklanan Hipermetropi

Göz merceğinin kırıcılık dereceleri sebebiyle oluşan hipermetropi

1. Göz yapısının önden ve arkadan kısalmaya uğraması sebebiyle görüntünün algılanması bulanık şekilde gerçekleşmektedir
2. Gözün uzunluğunun normal bulunmasına rağmen kornea ve merceğin eğrilik yarıçapı derecesinde azalmanın oluşması
3. Kırıcılık indeksi içinde bulunan farklılaşmayla ilişkili şekilde oluşur

b) Akomodatif Hipermetropi

Gözlerde oluşan yakın nesneleri istenildiği gibi görememe sebebiyle gözlerin çok fazla uyum göstermesi halidir. Gözün merceğindeki kırma derecesini farklılaştırmakta ve ayrıntılı fikir sağlamaya uğraşmaktadır. Görme refleksinde akomodatif uyum direkt etkilemektedir. Bu nedenle göz bebeği ufalması yaşanmakta ve çocuk yaşlarda olan bireylerde gözlerde içe dönme izlenmektedir (Atik, 2004).

ii. Hipermetrop Nedeni

Göz merceğinde kırılıma uğrayan ışınların gözün arkasındaki kısımda odaklanma göstermesi görmede bulanıklığa sebebiyet vermektedir. Hipermetrop oluşmasına sebebiyet veren bir başka unsur ise gözün ön ve arka mesafelerinin kısalma durumudur. Bu noktada göz merceği nesneyi algılamakta zorluk çekerek görmenin bulanık olmasına sebebiyet vermektedir. Bireylerde görme durumunun kalitesi yaş ile doğru orantılıdır. Yaşlı olmayan hipermetrop hastaları uzağı da yakını da görmektedirler. Yaş ile ilişkili şekilde uyum aşamasının güçlü hale gelmesi görmenin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Yaşlanma ile beraber yakın görmede oluşan görme kusurları uzak görme durumunda da ortaya çıkmaktadır. Zaman geçtikçe yorgun düşme ve ağrıya sebep olan hipermetrop uyumlu gözlük dereceleri ya da lens yardımına gereksinim

hissedilmektedir. Hipermetrop görme kusuru bütün insanlarda bulunmaktadır. Fakat yaşlı olmayanlarda gözlerdeki kasların kuvvetinin fazla olması ile beraber göz merceğinin esnekliğinin bulunması uyum aşamasını kolay hale getirirken problemin fark edilmesini önlemektedir. Fakat yaşlanma ile yakını görmede zorlanma yaşanmaktadır. Dönem dönem artış gösteren hipermetropun derecesi zaman geçtikçe gözlüğe gereksinim hissedilmektedir. Kalıtım olayı da hipermetropinin meydana gelmesinde önemli rol taşımaktadırlar (İlhan, 2009).

iii. Hipermetrop Belirtileri

Yakını görememe Hipermetropi durumudur. Birey yakında bulunan objeleri görmede zorluk çekmekte ve bulanık görmektedir. Hipermetropi derecesinin yükselmesi ya da yaşlanma halinde hem yakını hem de uzağı görmekte birey zorlanmaktadır. Görme kalitesini elde etmek için göz hekiminin tavsiyelerine göre gözlük kullanmalıdırlar. Hipermetropi tedavisi yapılamadığı takdirde gözlerde tembellik oluşmaktadır. Bilhassa doğduğu andan itibaren hipermetrop olan bireylerin görmeleri hiçbir zaman net olmamaktadır. Bazen doğuştan tek gözde çok yüksek dereceli hipermetropi olması halinde bütün görme ağırlığı diğer göz üstüne yüklenmektedir. Tek gözde hipermetropi olması halinde gözde tembellik ve şaşılık oluşabilmektedir. Çocuk yaştaki bireylerde hipermetropinin fark edilmesi çok güçtür. Belirtileri televizyonu yakın olarak takip etme, topunu oynarken güçlük çekme ve odaklanamama gibi belirtileri izlenmektedir. Bu hususta anne ve babaların gözlemlerini iyi bir şekilde gerçekleştirmeleri önem taşımaktadır. Tersisi durumunda tedavisi yapılmayan hipermetropi çocuğun öğrenim hayatına etki yaparak odaklanamamaya ve öğrenmede güçlüğü sebebiyet vermektedir (Olçay, 2000).

iv. Hipermetrop Tedavisi

Hipermetropinin tedavi edilmesinde kesinlikle hekim tarafından muayene zorunludur. Bireyin gerçekleştirilecek muayene ve testlerde hipermetrop derecesi tespit edilir ve reçete yazılmaktadır. Hipermetropi teşhis edilmesi sonrasında yazılmış olan reçetede bulunan gözlük derecelerine göre gözlük yapılarak görüş kalitesi yükseltilebilmektedir. Gözlükle birlikte lens tedavisi de yapılmaktadır. Fakat lens kullanımı çok dikkatli olmayı gerektirmektedir. Bilgisayarla çok fazla uğraşanlara lens tavsiye edilmemektedir (İlhan, 2009).

Çok fazla bilgisayarla çalışma durumunda olanlarda gözlerini kırpma reflekslerinde azalma görülmektedir. Bilgisayarla çalışırken dikkat yoğunluğu nedeniyle göz kırpma refleksi azalmaktadır. Bu sebeple göz kırpma refleksinde yaşanan azalma gözde nem oranının azalmasını sağlayarak batma ve yanma duygusu meydana getirmektedir. İşlerinin özelliklerinden dolayı yakın mesafe çalışanlara lens tavsiye edilmemektedir. Son zamanlarda kullanılan bir diğer göz kusuru tedavisi de lazerdir. Ancak görülen başarıya rağmen yine aynı gözlük derecesine dönülebilmektedir (Özmumcu, 2011).

2.1.5.3. Presbiyopi

Yakını görememe sorunu olan presbiyopi, yaşa bağlı olarak gelişen bir görme kusurudur. Özellikle 40 yaş ve üzerindeki kişilerde görülen presbiyopi, ilerleyen yaş ile birlikte esnekliğini kaybeden merceğin yakını görmede yetersiz kaldığı bir rahatsızlıktır. Şekil değiştirebilme özelliğine sahip olan mercek, esnek bir yapıya sahiptir. Yakın mesafede kaliteli görüş imkânı sağlamak adına şişen mercek, yakını daha iyi görme imkanı sağlamaktadır. Özellikle 40 yaş sonrasında ilerleyen yaş ile birlikte deforme olan mercek, bu özelliğini kaybederek yakın mesafede kaliteli görüş imkânı sunmamaktadır. Prespiyopi ile hipermetropu birbirinden ayıran temel özellik, yaş faktörüdür. Hipermetropta gelen ışınların odak noktasının arakasının yani retinanın arkasında kalarak yakını görme kusuru meydana gelmektedir. Yaşa bağlı olmayan ve gençlerde de görülebilen hipermetrop, göz küresinin normalden kısa olmasından kaynaklanmaktadır. Prespiyopi ise yaşlanmaya bağlı olarak göz merceğinin esnekliğini kaybederek sertleşmesinden dolayı meydana gelmektedir (Aydoğ v.d., 2006).

i. Presbiyopi Nedeni

Uzak mesafedeki bir cisim yakına geldiği zaman beyne ulaşan sinyaller değerlendirilerek göze geri iletilmektedir. Beyne iletilen sinyaller doğrultusunda göz kaslarının kasılıp gevşemesiyle birlikte liflerle gerilip gevşemektedir. Ancak yaşa bağlı olarak göz kasları bu özelliğini kaybeder ve zamanla yakın mesafede görme kusurları meydana gelmektedir. 40 yaş sonrasında her yıl 1 numara artış gösteren görme kusuru zamanla etkisini arttırmaktadır. Ancak miyop olan kişilerin yakını daha iyi görmeleri, iki hastalığın üst üste gelerek kusur azaltıcı etki göstermesidir. Yani uzağı görmekte zorlanan kişiler yakını daha iyi görmektedirler. 40'lı yaşlarda başlayan yakını görememe sorunu 60 yaşına kadar sürekli olarak değişkenlik göstermektedir. Zamanla

artan derece 60 yaşından sonra durağanlaşmaktadır. Esnekliğini kaybeden ve sertleşen mercek, 60 ile 65 yaş sonrasında odaklama yeteneğini fiilen kaybetmektedir. Presbiyopi hastaları için 60 yaşından sonra yakın gözlüğü olmazsa olmazlardan olmaktadır. Ancak miyop olan kişiler uzak gözlüklerini çıkardıklarını yakını çok daha net görmektedirler (Olçay, 2000).

i. Presbiyopi Belirtileri

Presbiyopi hastalarında en sık gözlemlenen belirti gazete veya kitap okurken kendilerinden uzaklaştırmalarıdır. Yakına göre uzakta daha iyi görüş sağlayan presbiyopi hastaları inceledikleri nesneleri veya okudukları yazıları sürekli olarak uzaklaştırma ihtiyacı hissetmektedirler. Zaman içinde bulanık görme, alın ve şakak kısımlarından ağrı gibi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Yakın mesafede dikkat gerektiren işler ile ilgilenirken odaklanmakta ve dikkatlerini toparlamakta zorluk çekmektedirler. Bir süre kitap veya gazete okuyan presbiyopi hastası sonrasında uzağı net görmede sıkıntı yaşamaktadırlar. (Chaniotis, 2004).

ii. Presbiyopi Tedavisi

Presbiyopi tedavisinde en çok kullanılan yöntem gözlüktür. Gözlük tedavisi ile daha net görüş amaçlanırken aynı zamanda presbiyopi nedeniyle görülen göz ve baş ağrıları da ortadan kalkmaktadır. Gözlüğün yanı sıra kullanılan bir diğer tedavi yöntemi ise lens kullanımıdır. Gözün derecesine uygun olarak doktor reçetesi ile temin edilen lensleri kullanılmaktadır. Uzak sorununun yanı sıra yakını görmemede sıkıntı çeken kişiler çok odaklı progresif camları tercih etmektedirler. İki gözlük taşımak istemiyor ve tek gözlük ile net görüş imkânı elde edilmek isteniliyorsa kullanılabilir. Aynı zamanda progresif gözlüklerin yanı sıra çift odaklı bifokal camları da tercih edilebilmektedir. Progresif camları bifokal camlardan ayıran en temel özellik; progresif camlarda yakın olmayan ve yakın olan şekilde 3 merkez noktası bulunurken bifokal camlarda ise uzak ve yakın olmak üzere 2 odak noktası bulunmaktadır. Aynı zamanda bifokal camların ortasında uzak ve yakın odak noktasını ayıran keskin bir çizgi bulunmaktadır.

Lens kullanımından önce mutlaka doktora danışılmalı ve doktordan onay alınarak kullanılmalıdır. Göz numarasının ve yapısının lense uygun olmadığı yapılan muayane sonucunda belirlenmeli ve elde edilen sonuç doğrultusunda kullanılmalıdır. 40 yaş sonrasında azalma görülen gözyaşı, lens kullanımını zorlaştıran etkenler arasındadır. Presbiyopi tedavisinde kullanılan yöntemlerden bir diğeri ise Kamra Inlay tedavisidir.

Göz damla ile uyuşturularak kusursuz bir kapak oluşturulmaktadır. Yaklaşık 15 dakika süren tedavide dikiş ya da bandaj kullanılmamaktadır. Presbiyopinin yanı sıra uzak görme kusuru olan kişilerde tedavi öncesinde lazer ile bu problem giderilmekte ve sonrasında kamra yerleştirilerek flap ile kapatılmaktadır (Olca, 2000).

Presbylasik olarak adlandırılan lazer tedavisinde ise yakın sorunu ortadan kaldırılmaktadır. Ancak lazer tedavisi öncesinde gerekli olan bütün muayene ve tetkiklerin yapılmış olması gerekmektedir. Yapılan tetkiklerin sonucunun olumlu olması durumunda lazer tedavisi gerçekleştirilmektedir. Kullanılan bir diğer yöntem ise uzak ve yakın problemini ortadan kaldıran göz içi mercek (multifokal) tedavisidir. Bu yöntem ile göz içindeki mercek alınarak yerine yeni mercek yerleştirilmektedir. Bu mercek sayesinde kişi hem uzak hemde yakını daha net görmektedir. Bu yöntem uygulanmadan önce gerekli olan tüm tetkik ve muayeneler yapılarak hastanın tedaviye uygun olup olmadığı belirlenmelidir. Bir diğer önemli unsur ise hastanenin ve doktorun tecrübesidir (Chaniotis, 2004).

2.1.5.4. Astigmatizm

Retinaya odaklanmamış çok sayıda görüntüye neden olmaktadır. Astigmatizma, çoğu kez korneadaki şekil bozukluğuna bağlılık göstermektedir. Hem mesafe hem de yakın nesneler bulanık ve çarpık görülmektedir. Basitçe korneanın yumurta biçiminde olma durumu olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle iki eksen üzerinde değişik derecelerde kırılmalar ortaya çıkmakta ve bireyde bulanık ya da çift görmeyi oluşturmaktadır. Silindirik biçimindeki camlar bu görme kusurunun ortadan kaldırılmasında yararlı olmaktadır (Özmumcu, 2011).

- i. Astigmatın sebepleri;
 - Genetik
 - Gözün kapak kısmında oluşan miyom, biçimsel bozukluk hali
 - Kornea üzerinde daha önce atlatılmış olunan enfeksiyonlarla ilişkili belirtiler
 - Keratokonus hastalığı
 - Presbiyopi
- ii. Astigmatın belirtileri
 - Yakın ya da uzak tüm mesafelerde bulanık ya da çarpık görüş

- Göz yorgunluğu.
- Şaşsı bakma.
- Gece görmede zorluk çekme.
- Göz tahrişi.
- Baş ağrısı
- Gözde genellikle arpacığın meydana gelmesi
- Çok fazla süreyle kirpiklerin dibinde iltihaplanma oluşması

iii. Astigmat tedavisi

Astigmata ait gözlük tipi, kontakt lens ya da lazer (LASİK) ameliyatıyla düzeltilebilmektedir. Astigmatı olan hastalara uzmanlar, genellikle gözlük tedavisi uygulamaktadırlar. Kırma kusurunu ortadan kaldıran özel gözlük camlarına hastanın alışması ise oldukça zor olmaktadır. Astigmatın tam derecesi verildiğinde hastada; başın dönme durumu, mide bulantısı hissetme, ayaklarının bulunduğu tabanı eğri yüksek görme şeklinde rahatsızlıklar meydana gelmektedir. Doktorlar genellikle hastanın bu sürece alışması için, astigmat derecesini düşük vermektedirler. Astigmatın bir diğer tedavi yöntemi ise kornea nakil ameliyatıdır. Ancak ameliyat olmak için astigmat derecesinin en üst seviyede olması ve hastanın gözlük tedavi yöntemine cevap vermemesi gerekmektedir (Olçay, 2000).

2.3. TÜRKİYE’DE OPTİK SEKTÖRÜ

Türkiye’de her 10 bin kişiye 0,77 optisyen düşmektedir. Optisyen sayısı bakımından dünyada 15.nci sıradadır. Oftalmolojistler görme yolları hastalıkları ve cerrahisiyle ilgilenmektedirler. Oftalmolojistler yönünden gerçekleştirilen ilk defa göz muayene miktarına göre, Türkiye % 90 üzerinde olan ülkelerin arasında bulunmaktadır (Ünal, 2016)

3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu’nda optisyen olarak çalışabilme şartlarını taşıyan bireylerin, dereceli gözlük camları ve çerçeveleri satışı yapmak, gözlük camı montajının yapılması ve her çeşit reçetesi bulunan lenslerin satışlarının gerçekleştirmek yönünden mesleğini yapmak açısından Optisyenlik sahasında minimum ön lisans düzeyinde meslekî eğitim ve öğretim veren yüksekokul mezunu olması zorunludur (WEB_4, 2019).

Optisyonluk, sağlık sektöru içinde bir branş bulunmasına nazaran göz ve görme kalitesine Türkiye’de yeteri seviyede dikkat edilmemekte ve ehemmiyet gösterilmemektedir. Bireyler genelde görme kusurlarının bulunduğunun farkında değillerdir. Bilhassa okuma çağında bulunan çocuk yaşıta bulunan bireyler görme problemlerinin bulunduğunu anlayamadıklarından ders çalışırken güçlük çekmektedirler. Bu nedenle, göz muayenelerinin yaşların küçük olduğu dönemlerde yapılması önemlidir. Çocukların eğitimleri esnasında diğer öğrencilerden geriye düşmelerinde görme ile ilgili sorun en önemli etkidir. Gözlerin sağlığı ve gözlük kullanımı hususunda bilinç seviyesi yeteri düzeyde bulunmamaktadır. Göz taramalarında yaygınlık seviyesi düşüktür. Bu konuda ki farkındalık gözlük kullanım oranını arttıracaktır (Sağlık Bakanlığı, 2015).

Gözlükçülük sektörünün önemi sağlık bakımından çok önemlidir. Sağlık açısından kullanılan gözlükler ayrıca bir moda aracı olarak da kullanılmaktadır. Türkiye’de optik sektörü çoğunlukla ekonomik yönden ithalat ile yürümektedir. Uzakdoğu gözlükleri Türkiye’nin kendi optik ürün üreticilerini güç durumların içine almaktadır. Bilhassa, son zamanlarda, perakende satış yapan firmalar ithal edilmiş ürünleri sergilemekte ve pazarlamasını yapmaktadırlar. Sektörel bilgide artış olması ve tecrübenin de artış göstermesi, artış gösteren nitelikli ürünlerde çeşitlilik, yatırım şekillerinin fazlaşması, kaliteli çalışan çalıştırılması düşüncesinin ağırlık kazanması, sektörün kuvvetli yönlerindendir (Sağlık Bakanlığı, 2015).

Gençlerin sayısının fazla olması, teknoloji çeşitliliğinde artış, gözlüğün kullanımı için potansiyelin varlığı, imkanlar, sanal mağazalardan gerçekleştirilen satış türleri, küçük firmaların pazar şartlarına uyum sağlayamamaları, önemli bir sağlık aracı durumunda bulunan gözlüğün, işporta tezgahlarında ve semtlerde kurulan pazarlarda satışa sunulması tehdit türleri arasındadır (Bulut, 2004).

2.3.1. Türkiye’de Optik Sektörünün Tarihsel Süreçleri

2.3.1.1. Cumhuriyet Öncesi

Osmanlı İmparatorluğu’nun hüküm sürdüğü dönemlerden zamanımıza dek süren mesleklerin arasında gözlükçülük de bulunmaktadır. Osmanlılarda gözlükçülük mesleği herhangi bir yasal düzenlemeye tabi tutulmadan yürütölmüşür (Bulut, 2004).

Gözlükçülük mesleği, Osmanlılarda genel olarak azınlık durumunda bulunan Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler tarafından yapılmıştır. Osmanlılarda, münferit gözlükçülük işletmeleri bulunmamaktadır. Mesleğin icrası saatçilik, eczacılık, aktarlık, kuyumculuk ile beraber gerçekleştirilmiştir. Türk müteşebbislerin gözlükçülük mesleğinin icrasına girmeleri azınlık durumunda olan usta kişilerle beraber yetişmelerindendir. Söz konusu dönemlerde gayrimüslimlerden Avrupa ile bağlantılı olanlar mesleği icra etmişlerdir (Türkoğlu, Türkoğlu, Kaya, 2003).

Cumhuriyet öncesi Optik sektörüne hâkim olanlar, azınlık durumunda bulunan vatandaşlardır. Cumhuriyet dönemi 1980 sonlarında optik sektöründe gelişme görülmüştür. 1940 tarih ve 3958 sayılı kanun ile Türkiye’de gözlükçülük mesleği yasal bir temele dayanmıştır. Osmanlı döneminde farklı kültürlerden olan gözlükçülük mesleğinde usta olanlar, Cumhuriyet dönemi içinde gözlükçülüğü sürdürmüşlerdir (WEB_2, 2019).

2.3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Optik Sektörü İle İlgili Dernekler

Türkiye’de gözlük sektörü Cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak 2 ayrı süreçte incelenmektedir. Türkiye’nin 1980 öncesi dönemde ithalatının sınırlı olması, dış dünyaya kapalı bulunan bir yapının bulunması, hem materyal, hem aksesuar ve en önemli model ve türülük bazında ileri seviyede fakirleşmiş ve tüketicilerin beğenmediği ürün çeşitleri bulunurken, 1980 sonrasında sektörel farklılaşma aşamalarına erişmiştir. Fakat bu durumla beraber taklit, standart dışı ürün çeşitlerinin ithalatında da süratlenme görülmektedir (WEB_2, 2019).

Tüm Optik ve Optometrik Meslekler Birliği Derneği

Türkiye Gözlükçüler Cemiyeti’nin ilk İdare Heyeti, mesleğin yurt dışı gelişmelerini takip edebilmek ve yurt içindeki gözlükçülerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilmek amacıyla 1955 yılı içinde merkezi Londra’da bulunan Uluslararası Optik ve Optometri Birliği (IOOL)’ne üye olmuştur. Ancak; 1960 ihtilali sonrası derneklerin kapatılması ve yurt dışı üyeliği olan derneklerin İdare Heyetlerinin değişik nedenlerle suçlanmaları, üyelerin de olumsuz etkilenmelerine sebebiyet vererek yurt dışı çalışmaları tamamlanamamıştır (Lawrence ve Azar, 2002).

1973'lü yıllarda dönemin kanuni düzenlemeleri gereği, Türkiye isminin kullanılması yasaklanmış ve derneğin ismi 1630 sayılı Dernekler Kanunu çerçevesinde “Gözlükçüler Derneği” olarak 1980 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. 1980 ihtilalinde kapatılmayan nadir STK'larından birisi olan Türkiye Gözlükçüler Cemiyeti, 29 Nisan 1980 tarihinde “Tüm Gözlükçüler Derneği” ismini alarak 1984 yılına dek Beyoğlu Afrika Han'da faaliyetlerini sürdürmüştür. 24 Eylül 1984 tarihinde ise 2908 sayılı Dernekler Kanunu'na intibak ederek ismi “Tüm Fenni Gözlükçüler Derneği” olarak değiştirilmiş ve 10 Eylül 2003 tarihine kadar bu isim altında faaliyetlerini sürdürmüştür (Strenk v.d., 2005).

1980'lı yıllarda dışa açılımın sağladığı hızlı değişim, teknolojinin ve markaların ülkeye girmesini sağlamış ve ülke genelinde her alanda olduğu gibi gözlükçülük müesseselerinin açılışlarını da tetiklemiş; vitrin düzeni, işyeri dekorasyonu, modern makine parkına kadar bu yeni akımdan etkilenmiş; bütün ülkede üye sayısı artış göstermiştir. Bilgi aktarımında yetersiz kalan ve bütçeye ciddi posta ve baskı maliyeti yükü getiren fotokopi sirkülerden matbu bülten basımına geçilmiştir (Taylor v.d., 1996).

1998 yılında profesyonel ekip olmaksızın kişisel çabalarla hazırlanan ve “Gözlük” adıyla 2003 yılına kadar dernek üyelerine ücretsiz dağıtılan bülten, 2004 yılı itibarıyla profesyonel yayıncı sorumluluğunda “Optik ve Optometri Dergisi” adı altında ülke genelinde tüm optisyen/gözlükçülere ücretsiz dağıtılmaya devam etmektedir (Glasser ve Kaufmann, 1999).

Ülke genelinde 1597 gözlükçüyü bünyesinde barındıran ve 1975 yılı itibarıyla bünyesinden birçok yerel dernek çıkaran dernek, Anadolu'da faaliyet gösteren üyelerin ısrarlı talebi üzerine ilk şubesini 5 Ocak 1998 tarihinde Ankara'da kurmuştur (Park ve Congdon, 2004).

3958 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1941 yılı dikkate alındığında Kanun çağdaş hükümler içermiştir. Ancak 63 yıllık süreçte idari teşkilat yapısındaki yetersizlikler ve günün ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ve mevzuat açısından gerekli değişikliklerin yapılamaması, gözlükçü camiasını tatmin etmekten ve camianın ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak kalmıştır. Nihayet, Kanun 2004 yılında yeniden şekillendirilerek 5193 sayılı “Optisyenlik Hakkında Kanun” ile değiştirilmiştir (Zhao v.d., 2002).

19 Mart 2003 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul toplantısında göreve gelen yeni yönetim, sektörün ilk ve en büyük derneğine yakışacak şekilde çalışmaları devam ettirmiş ve 10 Eylül 2003 tarihinde “Tüm Optik ve Optometrik Meslekler Birliği Derneği” ismiyle 14-16 Mayıs 2004 tarihinde “Avrupa Optometri ve Optik Konseyi (ECOO)” nin Londra’da yapılan Genel Kurulu’nda üyeliği kabul edilerek sektörün uluslararası arenada temsilini gerçekleştirmeye başlamıştır. 2004 yılından itibaren meslektaşların eğitimine daha fazla önem verilmiş ve üniversitelerle işbirliği içerisinde Meslek İçi Eğitim’ler başlatılmıştır. Dernek tarafından 9 başlık altında bastırılmış olan ders kitapları doğrultusunda bu eğitimler devam etmektedir (Saw v.d., 2001).

Dernek 20 Eylül 2006 tarihinde 1973’lü yıllarda kaldırılmış olan “Türkiye” kelimesini, mesleğin gelişimi ve ülkenin tanıtımı adına gerçekleştirilmiş olunan iki uluslararası toplantı ve ülke genelinde yapılan göz taramaları ile kullanma hakkına tekrar kavuşmuştur. Uluslararası çalışmalarını hızla sürdüren dernek, Mart 2009’da kurulan “Avrupa Optometri ve Optik Akademisi” nin de kurucu üyesi durumundadır. Ülke genelinde kurulu 9 şubesiyle “Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği”, bilişim alanındaki gelişmeler, globalleşme akımı çerçevesinde dünya ile bütünleşme, yeni fuarcılık konseptinin sağladığı vizyon değişikliğiyle 1951 yılından beri hizmetlerini sürdürmektedir. Derneğin 65 yıllık tarihsel süreçte kullandığı 6 farklı unvan ve logolar, kuruluşun günümüze yaşanan değişimlerin ve gelişimlerin göstergesidir (Saw v.d., 2000).

1951-1973- Türkiye Gözlükçüler Cemiyeti (Derneği)

1973-1980 – Gözlükçüler Derneği

1980-1984- Tüm Gözlükçüler Derneği

1984-2003 - Tüm Fenni Gözlükçüler Derneği

2003-2006 – Tüm Optik ve Optometrik Meslekler Birliği Derneği

2006-..... Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği

Türkiye Gözlük Sanayicileri Derneği

1986 yılında kurulan dernek, ülke genelindeki gözlük çerçevesi çeşitleri, optik cam sanayicilerinin ve ithalatçıların temsilini gerçekleştirmektedir. Türkiye'de bulunan üretim yapan, ithalat yapan ve tedarik yapanların genelini temsil etmesinden dernek unvanı başına 2007 yılı içinde İçişleri Bakanlığınca "TÜRKİYE" ibaresi verilmiştir (Aras Kamer, 2011).

A. Akdeniz Gözlükçüler ve Optisyenler Dernekleri Federasyonu

1. Adana Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
2. Erzurum Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
3. Hatay Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
4. Kahramanmaraş Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
5. Mersin Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
6. Osmaniye Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği

B. Anadolu Gözlükçüler ve Optisyenler Dernekleri Federasyonu

1. Batman Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
2. Elazığ Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
3. Kayseri Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
4. Malatya Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
5. Sivas Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
6. Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği

C. Ege Gözlükçüler ve Optisyenler Dernekleri Federasyonu

1. Antalya Bölgesi Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
2. Aydın Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
3. Diyarbakır Güneydoğu Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
4. Ege Optisyenler Derneği
5. Gaziantep Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
6. İzmir / Ege Gözlükçüler ve Optisyenler Derneği
7. Karadeniz Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
8. Konya Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
9. Denizli Optisyenler ve Gözlükçüler Derneği
10. Trabzon Gözlükçüler Derneği

2.2.1.3. Cumhuriyet Sonrası Optik Sektörü İle İlgili STK'lar

TOOMD Gençlik Komisyonu

Üniversitelerde eğitim gören Optisyenlik öğrencileri ile Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği (TOOMD) arasında bağlantıyı sağlamaktadır. Gençlik komisyonlarının esas vazifesi okul senelerinde mesleki aidiyet hissini kazandırmaktır. Mezuniyet gerçekleştirdikten sonra çalışma yaşamında mesleğinin sivil toplum kuruluşu olduğunu vazife ve yükümlülüklerini, mesleki etik kuralı çeşitlerini, dentoloji tüzüğü yapısına uyumlu davranmasının zorunluluğunu nakletmektir. Bunun dışında komisyon üniversiteleri içinde eğitim gören Optisyenlik öğrencilerinin sivil toplum kuruluşu ile müşterek proje türlerinin geliştirmesi, uygulama için sivil toplum kuruluşları ile beraber müşterek payda meydana getirmektedir. Üniversitelerde Optisyenlik öğrencilerinin staj programlarını organize etmektedir.

Gözlükçüler ve Optisyenler Konfederasyonu

Kamu kurum ve kuruluşları ile yapılacak görüşmelerde mesleği, optisyen ve gözlükçüleri daha etkin bir şekilde temsil etmek amacıyla, alınacak kararları ilgili kuruluşlara iletmek ve kurumsal bir model oluşturmak için 2007 yılında kurulmuştur. Bugün 6300 Optisyen ve Gözlükçü, 22 Dernek, 3 Federasyon ile konfederasyon çatısı altında birleşmiş ve mesleği temsil eden tek etkin ve yetkin kuruluş haline gelmiştir (Aras Kamer, 2011).

2.3.2. Göz Bakım Mesleklerinin Türkiye'deki Akademik ve Kariyer Süreçleri

2.3.2.1. Optisyenlik / Gözlükçülük Mesleklerinin Tanımları

Optisyenlik; görme bozukluklarının düzeltilmesi ve giderilmesi için dizayn edilmiş optik gereçleri tedarik eden ve hastaya uygulanmasını sağlayabilecek düzeyde eğitim görmüş yüksekokul Optisyenlik bölümü mezunlarının optisyen ünvanı ile çalışmalarıdır. Optisyen, göz doktoru tarafından tanısı konmuş hastalara, reçetelerine göre görme bozukluklarının giderilmesi veya hafifletilmesi için kullanılan optik gereçleri (gözlük, kontakt lens vb.) hazırlayan ve uygulayan kişidir. Optisyenlik

bölümünden mezun olan öğrenciler optisyen ünvanı ile kendi optik mağazalarını açabildikleri gibi, Optisyenlik müesseselerinde mesul müdür olarak da çalışmaktadırlar. Optisyenler gözlük yapan ve satan işletmelerde görev yapmaktadırlar (Özdemir ve Kabak, 2018).

22/6/2004 tarihli ve 5193 sayılı Optisyenlik Hakkında Kanununun 5.nci maddesinin (a) bendine göre; Kanun'un 4 üncü maddesine göre, Optisyenlik alanında en az ön lisans seviyesinde meslekî eğitim ve öğretim veren yüksek okullardan mezun olanlar veya bu konuda yurt dışındaki bir eğitim ve öğretim kurumundan alınmış diplomalarının denkliği yetkili makamlarca kabul edilenler, optisyen unvanını kullanmak suretiyle Optisyenler gözlükçülük yapabilirler (Resmi Gazete, 2004).

22/6/2004 tarihli ve 5193 sayılı Optisyenlik Hakkında Kanununun 5.nci maddesinin (b) bendine göre Kanunun 5 inci maddesine göre, tabiplik yapmamak kaydıyla, göz hastalıkları uzmanı tabipler, (c) bendine göre kanunun Geçici 3 üncü maddesi ile 30/12/1940 tarihli ve 3958 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanun uyarınca gözlükçülük ruhsatnamesine sahip olanlar, gözlükçü unvanını kullanabilirler. Buna göre, gözlükçü, kendi başına ve belirli bir süre içerisinde, reçeteye göre gözlük yapma, gözlüklerin bakım, onarım işlemlerini yerine getirme bilgi ve becerisine sahip nitelikli kişidir (Resmi Gazete, 2004).

Gözlükçü, işletmenin genel çalışma prensipleri doğrultusunda, araç, gereç ve ekipmanları etkin bir şekilde kullanarak, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevre koruma düzenlemelerine ve mesleğin verimlilik ve kalite gerekliliklerine uygun olarak (Türkoğlu v.d, 2003):

- Makine ve el aletlerini kullanıma hazır hale getirmek,
- Gözlük reçetesini incelemek,
- Reçeteye göre gözlük camı temin etmek,
- Organik gözlük camlarını boyamak,
- Çerçeveyi kontrol etmek,
- Çerçevenin kalıbını çıkarmak,
- Gözlük camlarını kesmek,
- Glasant (çerçevesiz gözlük) için cam delmek,

- Nylor çerçeve camlarına misina kanalı açmak,
- Çerçeveye cam monte etmek,
- Glasant montajı yapmak,
- Gözlüklere klip hazırlamak,
- Gözlüğün temizliğini yapmak,
- Gözlükten kaynaklanan problemleri tespit etmek,
- Asetat çerçeve kırıklarını yapıştırmak, menteşelerini yenilemek,
- Metal çerçeve kırıklarının kaynaklarını yapmak, kol terminallerini yenilemek,
- Deforme olmuş gözlükleri forma sokmak, vb. görev ve işlemleri yerine getirir

2.3.2.2. Optisyenlik / Gözlükçülük Mesul Müdür İş Analizi

Optisyenlik müessesesinde Optisyenlik mesleğinin icra edilmesinden ve müessesenin faaliyetlerinden bizatihi sorumlu kişi mesul müdürdür. Bir mesul müdür olan optisyen/gözlükçü iş analizi ve görev tanımı aşağıdaki gibidir. (WEB_16, 2019).

i. Adımlar

- Optisyenlik müessesesinin ruhsatlandırılması iş ve işlemlerini yürütmek.
- Müessese adına düzenlenen her türlü belgeyi onaylamak ve başvuru reçetelerinin kontrolünü sağlamak.
- Gözlük veya gözlük camlarının kontrolü veya tamiri konusunda ve reçetelerde yazılı camları çerçevelere takmak ve kişinin gözüne en uygun şekilde uygulamak.
- Kontakt lens; kornea üzerine yerleştirilen refraktif, terapötik amaçla kullanılan tıbbi gereçleri reçete satışını yapmak.
- Müessesenin kayıtlarının ve defterlerinin düzenli tutulmasını sağlamak, bunları muhafaza etmek ve denetimlerde, denetim elemanlarınca istenilen her türlü bilgi ve belgeleri temin etmek.

ii. Gerekenler

Optisyenlik alanında en az ön lisans seviyesinde meslekî eğitim ve öğretim veren meslek yüksekokullarından mezun olanlar veya bu konuda yurt dışındaki bir eğitim ve öğretim kurumundan alınmış diplomalarının denkliği yetkili makamlarca kabul edilen optisyenler ve ya optimetrisler, tabiplik yapmamak kaydıyla, göz hastalıkları

uzmanı tabipler, ruhsatnamesine sahip olanlar, gözlükçü unvanını kullanmak suretiyle, mesul müdürlük mesleğini icra edebilir.

iii. Makine-Teçhizat

– Bilgisayar kullanımı.

- a) Microsoft Ofis Programları,
- b) Mevcut Kayıt Sistemleri Programları,

• Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin;

- a) Pupillametre veya odaklama terminali,
- b) Cam kesme taşları (otomatik veya manuel),
- c) Kanal açma makinesi (nylor),
- d) Çerçeve ısıtıcısı,
- e) Matkap, küçük el aletleri, pens ve el takımı,
- f) Kontakt lens satışı yapılıyor ise lenslerin muhafaza edileceği uygun bir dolap ve gerekli diğer muhafaza gereçleri.
- g) Okuma eşelinin kullanımı.

iv. Görev Tanımı

İşin Tanıtılması: Mesul Müdür

Temel Bilgiler: Bireylerin, reçeteleri doğrultusunda ihtiyaç duydukları doğru ürünü, doğru fiyatlarda ve doğru zamanda talepleri karşılayabilmek.

İşin İçerdiği Diğer Görevler: Atölye bilgisi, teknik cihaz bilgisi, el becerisi, göz sağlığı ve hastalıkları bilgisi, iletişim becerisi, satış ve pazarlama becerisi.

İşin Koşulları: Kurum ya da kuruluşun uygun gördüğü mesai saatleri.

2.3.2.3. Optisyen / Gözlükçü Olan Mesul Müdürler İle İlgili Yasa, Yönetmelik ve Mevzuat Bilgisi

Optisyen / gözlükçü olan mesul müdürler ile ilgili yasa, yönetmelik ve mevzuat bilgisi aşağıda verilmiştir (Binici ve Arı, 2004).

Kanunlar

04/01/1941 tarih ve 4703 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3598 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanun

Numaralı (Mihraklı) gözlük camı satmak ve gözlükçü unvanını kullanabilmek için aşağıda yazılı şartları haiz olmak lazımdır: 1 - Türk olmak; 2 - Yirmi yaşını bitirmiş olmak; 3 - En az orta tahsilini ikmal etmiş bulunmak; 4 - Gözlükçülüğü yapmağa mani vücutça veya akılca bir arızası bulunmamak; 5 - Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekaleti tarafından verilen gözlükçülük ruhsatnamesini haiz bulunmak.

13/12/1994 tarih ve 22140 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun

Bu Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır.

08.03.1995 tarih ve 22221 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

Bu Kanunun amacı, (...) kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir.

22.06.2004 tarih ve 25504 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5193 sayılı Optisyenlik Hakkında Kanun

Bu Kanunun amacı; fertlerin ve toplumun sağlığını korumak üzere, optisyen unvanının kullanılması, Optisyenlik mesleğinin icra edilmesi ve Optisyenlik müessesesinin açılması ve işletilmesiyle ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

23/11/2004 tarih ve 25649 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5253 sayılı Dernekler Kanunu

Bu Kanunun amacı; dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususları düzenlemektir

10.06.2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Bu Kanunun amacı, sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına almak; bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini belirlemek; sosyal sigortaların ve genel sağlık sigortasının işleyişi ile ilgili usûl ve esasları düzenlemektir.

Yönetmelikler

01/06/1990 tarih ve 20535 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mezuniyet Belgesine Sahip Olmadan Mesleklerini İcra Etmekte Olan Gözlükçülere Ehliyet Sınavı ile Gözlükçü Unvanı Kazandırılmasına Dair Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı, halen hiçbir yetki belgesine sahip olmadan gözlükçü olarak çalışmakta olan kişilere gözlükçü unvanı ve meslek belgesi vererek yetki kazandırmak amacıyla yapılacak sınavın usul ve esaslarını belirlemektir

13/06/2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Etiket, Tarife ve Fiyat Listeleri Yönetmeliği

Bu Yönetmelik, perakende olarak satışa sunulan mallar ile hizmetlerin, etiket, tarife ve fiyat listelerinin, şekli, içeriği ile kullanılma, usul ve esaslarını düzenler.

14/06/2003 tarih ve 25138 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ticari Reklam Ve İlanlara İlişkin İlkeler Ve Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı; iletişim özgürlüğünü temel bir ilke olarak kabul ederek Reklam Kurulunca belirlenen ve reklam veren, reklam ajansları, mecra kuruluşları ve

reklamcılık ile ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşların uyması gereken ilkeler ile bu ilkeler çerçevesinde yapılacak inceleme esaslarını belirlemektir.

09.07.2004 tarih ve 25517 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Optisyenlik Müesseseleri Hakkında Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı, fertlerin ve toplumun sağlığını korumak üzere; optisyen unvanının kullanılmasına, Optisyenlik mesleğinin icra edilmesine, Optisyenlik müesseselerinin açılışına, faaliyetlerine, sahip olmaları gereken şartlara, Optisyenlik müessesesinin denetimine, tanıtım ve reklamlarına, tutulacak defterlere dair usûl ve esasları düzenlemektir.

31/03/2005 tarih ve 25772 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Dernekler Yönetmeliği

Bu Yönetmeliğin amacı; dernekler ile kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve bu Yönetmelik kapsamına giren vakıfların tabi olacakları usul ve esasları düzenlemektir.

10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemektir.

18.04.2014 tarih ve 28886 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Optisyenlik Müesseseleri Hakkındaki Yönetmelik

Bu Yönetmeliğin amacı, fertlerin ve toplumun sağlığını korumak üzere; optisyen unvanının kullanılmasına, Optisyenlik mesleğinin icra edilmesine, Optisyenlik müesseselerinin açılışına, faaliyetlerine, sahip olmaları gereken şartlara, Optisyenlik müessesesinin denetimine, tanıtım ve reklamlarına, tutulacak defterlere dair usûl ve esasları düzenlemektir.

Diğer Mevzuat

05/08/2015 tarih ve 29436 sayılı Sağlık Uygulama Tebliği

04/01/1941 tarih ve 4703 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3598 sayılı Gözlükçülük Hakkında Kanun Gözlükçülük Kursu Talimatı

Bu kanununun ikinci maddesi mucibince açılacak gözlükçülük kurslarının mahalleri, açılma tarihi ve kabul şartları üç ay evvel resmi gazete ile Ankara, İstanbul ve İzmir’de çıkan gazetelerden münasipleriyle ilan olunur. Kurs müddeti iki aydır.

22/06/2004 tarih ve 5193 sayılı Hakkında Kanunun Geçici 3 üncü maddesi gereğince Gözlükçülük Ruhsatnamesi Verilmesine Dair Yönetmelik

Bu yönetmeliğin amacı, fertlerin ve toplumun sağlığını korumak üzere; gözlükçülük eğitimi vermek üzere kurs açmak, gözlükçülük unvanının kullanılması amacı ile gözlükçülük ruhsatnamesi düzenleyerek Optisyenlik mesleğinin icra edilmesini sağlamaktır.

5193 sayılı Kanun’un Geçici 3 üncü maddesi gereği, Optisyenlik Programı olan 5 üniversitede düzenlenen Gözlükçülük Ruhsatnamesi alabilmek için Kurs Müfredat Programı Komisyonu tarafından hazırlanan Gözlükçülük Kursu Müfredat Programı (Resmi Gazete, 2004).:

Gözlükçülük Kursu Ders Müfredatı

1. Fizik-Fizik Optik-Geometrik Optik	72 saat
2. Gözün Anatomisi ve Fizyolojisi	20 saat
3. Halkla İlişkiler ve Meslek Etiği	18 saat
4. Optik Aletler	20 saat
5. Göz Hastalıkları	26 saat
6. Gözlükçülük Teorik	134 saat
7. Görme Optiği ve Refraksiyon	36 saat
8. Kontakt Lensler	26 saat
9. İlk Yardım	14 saat
10. Seminer	10 saat
11. Pratik Eğitim	90 saat
Toplam	466 saat

2.3.2.5. Sektörel Açıdan Optisyenlik Mesleğinin Mezun İstihdam İlişkisi

Yüksek Öğretim Kurulu’nun 1989 tarihinde üniversitelerde ön lisans seviyesinde Optisyenlik Programları’nın açılması kararı almasıyla 1992 yılında Sivas Cumhuriyet

Üniversitesi bünyesinde ilk Optisyenlik Programı eğitime başlamıştır. Sivas'tan sonra Muğla, Samsun, Eskişehir, İzmir illerinde de Optisyenlik bölümleri açılmıştır. 1992 senesinde başlatılan Optisyenlik Programı Eğitimi sonucunda, 2004 senesine kadar 700 kişi Optisyenlik Diploması almaya hak kazanmıştır. Ancak, bu mezunlar 12 yıl içerisinde kanunda bir değişiklik yapılmadığı için mesleklerini icra edememişlerdir (WEB_12, 2019).

Optisyenlik mezunu olarak örgün eğitimde lisans tamamlama herhangi bir Üniversitenin Fizik, Fizik Mühendisliği ve Optik ve Akustik Mühendisliği bölümlerinden birisinde yapılabilmektedir. Üniversiteler bu bölümlere öğrenci alımını, DGS ile yapmaktadır (WEB_13, 2019).

Optisyenlik Meslek ve ya Sağlık Meslek Yüksek Okulu ön lisans programında mezun bireyler yasal iş tanımları kapsamında optik müesseselerde mesul müdür ve ya ikinci optisyen olarak çalışabilirler. Resmi kayıtlarca Türkiye'de 6965 optik müessese bulunmaktadır. Bu akademik çalışmalar kapsamında İstanbul İl Sağlığı ile yapılan resmi yazışmalar neticesinde 2018 yılı itibariyle İstanbul İlinde 1485 müessese bulunduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de 54 üniversite de Optisyenlik Meslek ve ya Sağlık Meslek Yüksek Okulu Ön Lisans programı bulunmaktadır. Bu programların 20 tanesi İstanbul ilinde yer almaktadır. YÖK ile yapılan resmi yazışmalar kapsamında İstanbul İlinde 2018-2019 eğitim ve öğretim yılı çerçevesinde ortalama 1164 öğrencinin Optisyenlik ön lisans programından mezun olması ön görülmektedir. İstanbul perspektifinden baktığımızda 1485 müessesede hali hazırda çalışan mesul müdürler bulunmasına rağmen 1164 mezun daha bu sektöre iş gücü olarak katılacaktır. Bu iş gücünün değerlendirilerek bu paralel de iş talebi oluşturulmalıdır. Bu çerçevede değerlendirildiğin mezun olacak öğrencilere iş talebinin kısıtlı kaldığı görülmektedir. Bu durumda işsiz optisyen sayısının gün geçtikçe artmasına sebep olacaktır. İstihdam ilişkisinin kurulabilmesi için mezun olan optisyen değerinde iş talebi yaratılmalıdır. Mezun istihdam ilişkisinin sürekliliğinin sağlanabilmesi için iş talebinin dinamik bir süreçten meydana gelmesi gerekmektedir (WEB_12, 2019).

2.3.2.8. Oftalmolog (Göz Hekimi) Mesleğinin Tanımı ile Mesleki Yetki ve Sınırları

Göz doktorları, göz hastalıklarının tanı ve tedavisini yapan uzman hekimdir. Göz ve görme sistemindeki hastalıkların teşhisi, tedavisi ve önlenmesinde uzmanlaşmış tıp eğitimi almış doktorlardır. Bebeklerden yaşlılara kadar her yaştaki hastayı tedavi etmektedir. Karşılaşılan genel koşullar; katarakt, glokom, diyabet ve yaşlanma sonucu ortaya çıkan dejeneratif koşulları içermektedir. Polikliniklerde operasyon alanlarında, lazer göz ameliyatı kliniklerinde ve topluluk kliniklerinde çalışmaktadırlar (WEB_3, 2019).

7 yıl süren oftalmolog uzman eğitimi (OST) için başvurma gerekir ve bu alanda gelişim sağlanmalıdır. Cerrahi oftalmoloji danışmanları için uzmanlık alanları şunları içermektedir (Balbağ v.d., 2007).:

- Katarakt ve refraktif cerrahi
- Glokom tedavisi
- Pediatrik oftalmoloji
- Tıbbi retina oftalmosolojisi
- Nöro-oftalmoloji

Danışman tıbbi oftalmologlar dört ana alanın birinde alt uzmanlık geliştirme eğilimi gösterirler:

- Diyabet
- Nöro-oftalmoloji
- Oküler enflamatuvar hastalık
- Tıbbi retina hastalığı

Tüm gözün ve çevre dokularının sağlık durumu, hastalıklarının tanı ve tedavisi konusunda genel tıp fakültesi eğitimi üzerine ilaveten ilgili dalda özel tıp eğitimi ile ihtisas diploması almış, bu konuda sorumluluğu olan hekimdir. Türkiye’de unvanı; ‘Göz Hastalıkları Uzmanı ve / veya Mütchassısı’ dır. Uluslararası unvanı; Oftalmolojist (Ophthalmologist) - Tıp doktoru (Medical doctor, M.D.)’dur. Oftalmologlar ameliyathanelerde, ayakta tedavi klinikleri ve toplum bakım yerlerinde çalışmaktadırlar. Düşük seviyeli aydınlatmalı odalarda geniş zaman aralıklarında çalışma yapmaktadırlar Oftalmoloji yarı zamanlı çalışmak isteyenlerle popüler bir uzmanlık alanı sayılmaktadır.

Bir oftalmologun becerileri diğer ülkelere taşınabilir ve bu nedenle yurtdışında seyahat etme beklenmektedir. Birçok danışman uluslararası toplantılara katılmak, uluslararası hastaları görmek veya diğer ülkelerde faaliyet göstermek için yoğun yolculuk yapmaktadırlar (WEB_3, 2019).

Göz Hastalıkları Uzmanı işletmenin genel çalışma prensipleri doğrultusunda, araç, gereç ve ekipmanları etkin bir şekilde kullanarak, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevre koruma düzenlemelerine ve mesleğin verimlilik ve kalite gereklerine uygun olarak (WEB_6, 2019). :

- Hastanın şikâyetlerini, özgeçmişini, soy geçmişini vb. almak, gerekli bilgileri hastanın dosyasına kaydetmek,
- Çeşitli hassas cihazlar ve testlerle göz ve görme keskinliği muayenesini yapmak, hastanın görme keskinliğini tespit etmek,
- Uygun gördüğü tetkikleri yaptırması için tetkik istek formunu doldurup hastaya vermek,
- Hastanın şikâyetleri, tetkik sonuçları ve muayene bulgularını değerlendirmek ve tanı koymak,
- Hastalığın başka bir uzmanlık alanıyla ilgisi olduğunu düşünmüşse hastayı ilgili bölüme sevk etmek,
- Hastalığın durumuna göre uygulanacak tedavi seçenekleri hakkında hastayı bilgilendirmek, tedavi yöntemini belirlemek,
- İlaç, gözlük-lens veya cerrahi müdahalelerle hastayı tedavi etmek,
- Cerrahi tedaviye karar vermiş ise tedaviye başlamadan önce gerekli kontrol ve testleri yapmak/yaptırmak, hastayı hazırlamak/hazırlanmasını sağlamak,
- Cerrahi müdahale sonrası gerekli kontrol ve testleri yapmak, hastanın varsa şikâyetlerini almak,
- Hastaya gözlük-lens ve ilaç kullanımı hakkında bilgi vermek, tavsiyelerde bulunmak,
- Göz ile ilgili acil tıbbi durumlarda gerekli ilk müdahaleyi yapmak,
- Hastane içinde veya dışında gerekmesi durumunda ilk yardım müdahalesinde bulunmak,
- Tıbbi etik kurallara uymak,

- Meslek alanı ile ilgili gelişmeleri ve yayınları takip etmek, kongre, sempozyum, vb. aktivitelere katılmak,

2.3.2.9. Oftalmolog Mesleğinin Yasa, Yönetmelik, Mevzuat Bilgisi

Türkiye;

Göz Hastalıkları uzmanları; göz hastalıkları, problemleri ve bakımı konusunda eğitim almış hekimlerdir. Türkiye’de süreç bu şekliyle devam etmektedir (Acuner, 2000).

5193 sayılı Kanun’un 5. maddesi de oftalmolojistlerle ilgili uygulamayı aktarmaktadır. Bu maddeyi takiben oftalmolojistin de tanımı aşağıda yapılmıştır (Ocak, 2015) (Resmi Gazete, 2004).

Tabipler Madde 5. — Göz hastalıkları uzmanı tabipler Optisyenlik müessesesi açarak Optisyenlik yapabilirler. Ancak Optisyenlik yaptıkları sürece tabiplik yapamazlar.

Oftalmolojist: Göz hastalıkları uzmanı, göz mütehassısıdır. Türkiye’de Tıp Fakültesi'nden mezun olan hekim (eğitim süresi 6 - 7 yıl), asistan eğitmek ve uzman yetiştirmek üzere yetkilendirilmiş kurumların göz hastalıkları ana bilim dallarında ve göz kliniklerinde asistan olarak eğitim almaktadırlar. Asistanlar bu sürede (eğitim süresi 5 yıl) en az bir uzman denetim ve gözetiminde çalışmaktadırlar. Mesleki eğitim süresi 11-12 yıldır. Lise dâhil toplam eğitim süresi 22-23 yıldır (Binici ve Arı, 2004).

Tıp Fakültesi'nden mezun olan hekimler, Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS)’nda başarılı olduktan sonra göz hastalıkları dalında asistan olmaktadır. 5 yıl boyunca göz ve çevresi dokuların sağlığı, hastalıkları, tıbbi ve cerrahi tedavileri konusunda eğitim almaktadırlar. İlgili dalda tez hazırlamaktadırlar. İhtisas Tezi’nin kabulünden sonra sözlü ve pratik uygulama sınavını başaranlara “Göz Hastalıkları Uzmanı” unvanı ve İhtisas Diploması verilmektedir (Turano, v.d., 2004).

Türkiye’de görev yapan göz hekimleri sadece ilgili konuda topladıkları akademik kredi puanları ile TOD bünyesinde aktif üye olurlar ve böylece özel dal konuları sadece meslektaşlar arasında bilinmektedir. Göz hastalıkları uzmanı hekimler ayrıca özel

konuları ile ilgili olarak sertifikalandırılmamaktadır. Bu nedenle tabelalarında ve kartvizitlerinde bu unvanlarını kullanamazlar (Balbağ v.d., 2007).

Bu tür ilanların cezai müeyyideleri vardır; Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, Madde 10: İhtisas belgesine sahip olmadığı halde, bir hekimin uzman unvanını kullanması veya ihtisas belgesine sahip olup Sağlık Bakanlığı'na onaylanmamış ihtisas alt grupları ile ilgili uzmanlığını ilan etmesi yasaktır.

Diğer ülkelerde

Diğer ülkelerde gözü ve görmeyi ilgilendiren tüm alanlarda (Tıbbi, cerrahi ve optik) tüm yaklaşımları sağlama yetkisine sahip Göz Hastalıkları uzmanlığı tek meslek dalıdır.

ABD'inde 4 yıl tıp fakültesi, 1 yıl intern eğitiminden sonra en az 3 yıl resident olarak eğitim hastanesi bazında göz hastalıkları dalında tanı, medikal ve cerrahi tedavi konularında eğitim almaktır. Mesleki eğitimin toplam süresi en az 8 yıldır. İngiltere' de göz asistanlık süresi 6 yıldır. Batılı ülkelerde göz hastalıkları dalında 4 yıldan daha az eğitim yoktur. Bu tür eğitim almakta olan göz hastalıkları uzmanlarına fellowship denilmektedir. Eğitimini başarıyla tamamlayanlar (belgeli veya belgesiz) bu unvanlarını kullanabilmektedir (Turano, v.d., 2004).

2.3.3. Göz Bakım Mesleklerinin Dünyadaki Akademik ve Kariyer Süreçleri

ABD

Amerikan Optometrik Birliği, 44.000'den fazla optometri (O.D.) doktoru, optometri uzmanı ve optometri öğrencisi olan, kaliteli bakım konusunda lider otorite ve ulus sağlığının savunucusu durumundadır. Optometri doktorları, göz ve görme bakımı ile genel sağlık ve iyilik hallerinde hasta bakımında lider bir rol oynamaktadır. Birinci basamak sağlık hizmeti sağlayıcıları olarak, optometri doktorları, gözdeki tezahür bozukluklarını, hastalıkları ve yaralanmaları ve sistemik hastalıkları incelemek, teşhis etmek, tedavi etmek ve yönetmek için kapsamlı ve sürekli bir eğitime sahiptirler. Optometri doktorları, ABD'de birinci basamak göz bakımının üçte ikisinden fazlasını sunmaktadır (Acuner, 2000).

Optometristler, görme testi ve düzeltmesinden görme değişimlerinin teşhisine, tedavisine ve yönetimine kadar temel vizyon bakımı sağlayan sağlık çalışanlarıdır. Bir optometrist, dört yıl optometri okulunu tamamladıktan sonra, üç yıl veya daha fazla üniversiteden önce bir optometri (OD) derecesi doktoru almaktadır. Öncelikle göz muayeneleri ve görme testleri yapmayı, düzeltici lensleri reçete etmeyi ve dağıtmayı, belirli göz bozukluklarını tespit etmeyi ve belirli göz hastalıkları için ilaç vermeyi içeren optometri uygulama lisansına sahiptirler. (American Academy of Ophthalmology, 2018).

ABD’de endüstrinin büyüklüğü çok sayıda gözlükçü, göz doktoru ve optometrist istihdam etmesi ile bağlantılıdır. Bu araştırmalarla, gelişmiş ülkeler için, her 100 bin kişiye bir göz doktoru, her 10 bin kişiye bir optometrist ve her 5 bin kişiye bir optisyen istihdamının sağlık hizmetleri ekonomisi açısından ve halkın koruyucu göz ve görme sağlığı hizmetlerine erişebilmesi yönünden optimal çözüm olduğu sonucuna varılmıştır (Gümrük24, 2008).

Optometristler 2017 yılında 103, 900 ABD Doları ortalama yıllık maaş kazanmışlardır. 2017’te bu alanda 40. 600 kişi çalışmıştır. Bağımsız optometri uygulamaları bu çalışanların neredeyse yarısını kullanmıştır. İş Bulma İstatistikleri Bürosu, mükemmel bir iş görünümüne sahip olduğu için “Parlak Bir Görünüm” meslek olarak sınıflandırılmış olup, istihdamın 2024 yılına kadar tüm meslekler için ortalama ortalamalardan % 27 daha hızlı artması beklenmektedir. ABD’de optometrist ilaçla tedavi de yapabilmektedir (Binici ve Arı, 2004).

Amerika Birleşik Devletleri’nde gözlük kullanım oranı %58’dir. 2016 itibariyle 1000 kişi başına düşen doktor ortalaması 2,6’dir. ABD’de 19.216 aktif oftalmolog bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri’nde yaklaşık 46.000 optometrist bulunmaktadır (WEB_5, 2019).

Avrupa’da Optometri ve Optisyonluk

Dünyanın birçok ülkesin optometristlik mesleğinin akademik ve kariyer süreçleri bulunmamaktadır. Bazı Avrupa ülkelerinde çeşitli ekonomik sebepler ve oftalmolog sayısının azalması ile birlikte, koruyucu göz sağlığı hizmetlerini yoğunluğunu gittikçe optometrist ve optisyenlere taşınmaktadır. Ancak optometrist ve optisyonluk meslek gurupları kendi geleneksel faaliyetleri kapsamında daha fazla gelişebilmek ve koruyucu göz sağlığı hizmetleri sunabilmek konusundaki imkânları aynı değildir ve ülkelerin

yasal durumlarına göre değişkenlik göstermektedir. Optometri ve optisyenlik meslek gurupları bazı Avrupa ülkelerinde tek bir meslek bazı ülkelerde iki farklı meslek olarak kabul edilmektedir. Optometri, görme kusurlarının giderilmesi ve ya en aza indirilmesi amacıyla insan gözünün klinik olarak muayene edilmesi ve gözlük ya da kontakt lenslerin reçetesinin yazılması ile sonraki bakımı kapsayacak şekilde düşünülmektedir. Optisyenlik ise söz konusu cihazların(gözlük) montaj ve kişiye uygun hale getirilmesine odaklanır. Başka ülkelerde bu meslek guruplarına bütüncül bakılarak işlevleri hastanın refraksiyonu ile sınırlı tutulur ve akabinde düzeltici cihazların uyumu yapılır. Bu kapsamda Avrupa'daki bu sıralama eğitim seviyesi göz önünde bulundurularak en düşükten yükseğe; gözlükçü optisyen, bunu takiben refraksiyon yapan optisyen, akabinde de patolojik tespit yapmak için eğitim alan optometristler olduğu söylenebilir. Sayısı çok olmamakla birlikte bazı ülkelerde ise optometristler, teşhis amaçlı ilaçlar ve hatta sınırlı düzeyde tedavi edici ilaçlar kullanma yetkisine sahiptirler. Avrupa'da mevcut eğitimlerin kapsamının, mevzuatın, meslek örgütlerinin ve oftalmolojinin optometriye mukayesen hacmi, politik ağırlığı optometristlerin ve optisyenlerin uygulama alanları, ve yaklaşımlarında farklılık göstermektedir. Optometri ülkemiz de dahil olmak üzere halen bazı ülkelerde yasal bir meslek değildir. (WEB_14, 2019).

Tablo 2.1. Avrupa Ülkelerinde Optisyen ve Optometristliğin Yasal Durumu

	Yasal Olarak Tanınan Optisyen	Yasal Olarak Tanınan Optisyen / Optometrist	Yasal Olarak Tanınan Optometrist	Faillen Optometristlik
Avusturya		*		
Belçika	*			
Hırvatistan	*			
Çek Cumhuriyeti	*	*		
Danimarka			*	
Finlandiya		*		
Fransa	*		*	
Almanya		*		
Yunanistan	*			
Macaristan	*	*		
İrlanda	*		*	
İtalya	*			*
Lüksemburg		*		*
Hollanda			*	
Norveç			*	
Polonya	*			*
Portekiz				*
Slovenya	*			
İspanya		*		
İsveç			*	
İsviçre	*	*		
İngiltere	*		*	

Kaynak: (WEB_15, 2019).

Bu meslek eğitimleri ise şu şekilde tamamlanmaktadır:

- Lise üstü eğitim
 - Teknik okullar
 - Çıraklık
 - İki yıllık okullar
- Lise üstü yüksek eğitim
 - Üniversite
 - Teknik üniversite
 - Üç ve dört yıllık okullar

Belçika’da optisyen olabilmek için: 2 yıl 14 yaş üstü eğitim + 3 ila 5 yıl arasında tam gün eğitim + optisyenlikte yarım gün uygulamalı eğitim gerekmektedir. Optometrist olabilmek için ise, 2 yıl 14 yaş üstü eğitim + 4 yıl + 3 yıl tam zamanlı eğitim ve optik ve optometride yarım gün uygulamalı eğitim gerekmektedir. Çek Cumhuriyeti’nde optisyen olabilmek için 2 yıl 14 yaş üstü eğitimden sonra 4 yıl eğitiminin tamamlanması gerekmektedir. Optometrist olabilmek için ise bu eğitimi alan kişinin 18 yaş üstü eğitim olarak üniversitede 3 yıl eğitim alması gerekir. Portekiz’de optometri eğitimi 4 yıl 14 yaş üstü eğitimden sonra 5 yıl üniversite eğitimini ve 6 aylık uygulamalı eğitimi kapsamaktadır (WEB_15, 2019).

İstatistikî Veriler

Fransa’da her 10 bin kişiye 3,91 optisyen düşmekte ve Fransa dünyada bu konuda birinci ülke konumundadır. Fransa’yı 3,16 ile Belçika, 3,13 ile İsviçre, 3,02 ile Bulgaristan, 2,42 ile Slovenya, 2,36 ile Portekiz takip etmektedir. Perakende satışlarda Belçika her 10 bin kişiye 2,44 perakende satış noktası ile birinci sırada olurken, 2,33 ile Kıbrıs ikinci, 2,17 ile Portekiz üçüncü, 2,16 ile Çek Cumhuriyeti dördüncü, İspanya 2,14 ile beşinci sıradadır (Türkoğlu v.d., 2003).

Görme yolları hastalıkları ve cerrahisiyle ilgilenen Oftalmolojistler tarafından yapılan ilk göz muayenesi oranı; Bulgaristan, Fransa, Hırvatistan, Sırbistan, Slovenya, Belçika’da % 75-89 aralığında, Çek Cumhuriyeti, Litvanya, Polonya, Ukrayn’da ise % 50-74 aralığındadır (Aydın v.d., 2009).

Almanya 82 milyon nüfusa sahip bir ülke olup, %60 gözlük kullanma oranına sahiptir. Yıllık progresif cam satış rakamları 12 milyon adet civarlarındadır. 12.000 civarında Optisyenlik müessesesi bulunmaktadır. Mağazalarda çalışanlar master optisyen ve optisyen olarak ikiye ayrılmakta ve ağırlıklı olarak mağaza çalışanları optisyenlerden oluşmaktadır. Almanya’da optometri bulunmaktadır. Fakat insanlar gözlükçülerde optometri var diye gözlükçüye gitmemektedirler. Gözlükçüye gitmişken muayene olmakta ve gözlüklerini almaktadırlar. Almanya kendi gözlük reçetesini üreten bir ülkedir. Özel sigorta, devlet desteği derken kişiler düzenli muayeneye mecbur bırakılmaktadır. Özellikle sanayi vb iş yerlerinde kişilerin göz kusurları varsa işyerlerinde gözlük kullanmak zorundadırlar (WEB_7, 2019).

İrlanda Cumhuriyeti, Optisyenlik eğitimi bulunmayan, sadece optometri eğitimi veren 4 milyon nüfusa sahip bir ülke konumunda olup, 2001 yılı verilerine göre 350 Optometrist ve 150 Optisyene sahiptir. Optisyenler, eğitimlerini İngiltere’de almaktadırlar. Ülkedeki Oftalmolog sayısı 50 civarındadır. muayenesi sırasında glokom muayenesinin de yapılabileceğini ve alınacak belgenin muayene edildiğini göstereceğini klavuz belirtmiştir (Barretta ve Loughmana, 2018).

2.4. Türkiye’de Optometrisliğin Akademik ve Kariyer Süreçleri ve Optometri Hekimi Model Önerisi

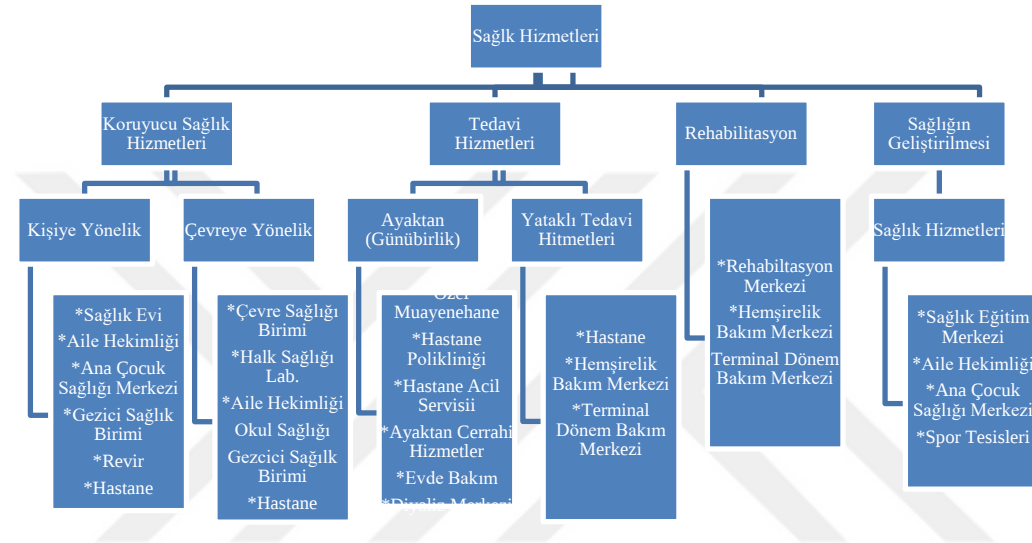
Türkiye’de optik sektörü genel faaliyet kapsamında iki meslek gurubundan oluşmaktadır. Uzman göz hekimleri tıbbi tanı ve tedavi uygulayarak gözlük ve ya kontak lens reçetesi yazma yetkisine sahip tek meslek gurubudur (Resmi Gazete 05/08/2015). Optisyenler ise görmeyi iyileştiren materyallerin montaj ve kişilere uygulanma aşamasında yer almaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu verileri kapsamında; Optometrislik meslek gurubunun akademik ise ülkemizde bulunmamaktadır. Ülkemizde optometristliğin varlığının optisyenlere iş talebi oluşturma çerçevesinde bir ivme kazandırmasının tespit edilebilmesi için öncelikle bireylerin koruyucu göz sağlığına erişim sürecinin incelenmesi gerekmektedir.

2.4.1. Koruyucu Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tanımı çerçevesinde sağlıklı birey, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâlinde olan bireylere denir. Sağlık hizmetleri sunumu ise;

sağlığı koruma ve geliştirme, hastalıkları önleme; hasta olan bireylere olabildiğince erken tanı koyup tedavi edebilme, sağlığı bozulmuş bireylere tıbbi destek sunma ve insanların nitelikli, mutlu ve uzun bir yaşam sürmesini sağlama durumudur. Sağlık hizmetleri sunumu özel ve ya kamu kurum, kuruluşları tarafından sunulmaktadır. Sağlık hizmetleri sunumunun ülkemizde sınıflandırılması tablo 2.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Sağlık Hizmetleri Sunumunun Türkiye Sınıflandırılması

Kaynak: (WEB_9, 2019).

Kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmetlerinin bazıları: erken tanı ve uygun tedavi, aşılama, beslenmenin iyileştirilmesi, kişisel hijyen ve aile planlamasıdır. Tedavi edici sağlık hizmetleri ise sağlığı bozulmuş kişilerin sağlığına kavuşması veya mevcut tıbbi durumu kapsamında konforlu yaşam sunulması için gerçekleştirilen hizmetlerdir. Bu durumda kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri tedavi edici sağlık hizmetleri sunumuna göre; daha etkin ve ucuzdur, uygulaması daha kolaydır, fazla araç gereç ve personele ihtiyaç yoktur, görevli personelin niteliğinin çok yüksek olması gerekmez, kullanılan teknoloji basit ve dolayısıyla ucuzdur, hastanelerin yükünü azaltır, işgücü kaybını asgariye indirilmesini sağlar (WEB_9, 2019).

Bireylerin ikamet yerlerinin yakınlarında veya rahatlıkla erişim sağlayabilecekleri bir yerde bulunan, ilk başvurucaıkları, kişiyeye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak teşhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetleri de Aile Sağlığı

Merkezlerinde Aile Hekimleri ve aile sağlığı merkezi tarafından verilmektedir (WEB_10, 2019).

Aile hekimleri, bireye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak teğhis, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini, yağ, cinsiyet ve hastalık ayrımı yapmaksızın, her bireye kapsamlı ve devamlı olarak vermekle yükümlü, gerektiği lde gezici sağlık hizmeti veren ve tam gün esasına göre alığan aile hekimliği uzmanı ya da T.C. Sağlık Bakanlığının ngrdğ eğitimleri alan uzman tabip veya tabiplerdir.

Aile hekimleri görev ve sorumlulukları kapsamında;

1. Kiğiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak tanı, tedavi, rehabilitasyon ve danığmanlık hizmetlerini verir,
2. Aile hekimi, kendisine kayıtlı kiğileri bir bütün olarak ele alıp, kiğiye yönelik koruyucu, tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini sunar,
3. Sağlıkla ilgili olarak kayıtlı kiğilere rehberlik yapar, sağlığı geliğtirici ve koruyucu hizmetler ile ana ocuk sağlığı ve aile planlaması hizmetlerini verir,
4. Kendisine kayıtlı kiğilerin ilk değerlendirmesini yapmak için altı ay içinde ev ziyaretinde bulunur veya kiğiler ile iletiğime geçer,
5. Kayıtlı kiğilerin yağ, cinsiyet ve hastalık gruplarına yönelik izlem ve taramaları (kanser, kronik hastalıklar, gebe, loğusa, yenidoğan, bebek, ocuk sağlığı, adölesan, eriğkin, yağlı sağlığı ve benzeri) yapar,
6. Periyodik sağlık muayenesi yapar,
7. Tetkik hizmetlerinin verilmesini sağlamak ya da bu hizmetleri verir,
8. Kendisine kayıtlı kiğileri yılda en az bir defa değerlendirerek sağlık kayıtlarını günceller,
9. Evde takibi zorunlu olan zrl, yağlı, yatalak ve benzeri durumdaki kendisine kayıtlı kiğilere evde veya gezici/yerinde sağlık hizmetlerinin yürütülmesi sırasında kiğiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile birinci basamak tanı, tedavi, rehabilitasyon ve danığmanlık hizmetlerini verir,
10. Aile sağlığı merkezi şartlarında tanı veya tedavisi yapılamayan hastaları sevk etmek, sevk edilen hastaların geri bildirimi yapılan muayene, tetkik, tanı, tedavi

- ve yatış bilgilerini değerlendirir, ikinci ve üçüncü basamak tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri ile evde bakım hizmetlerinin koordinasyonunu sağlar,
11. Gerektiğinde hastayı gözlem altına alarak tetkik ve tedavisini yapar,
 12. Entegre sağlık hizmetinin sunulduğu merkezlerde gerektiğinde hastayı gözlem amaçlı yatırarak tetkik ve tedavisini yapar,
 13. Aile sağlığı merkezini yönetir, birlikte çalıştığı ekibi denetler ve hizmet içi eğitimlerini sağlar,
 14. İlgili mevzuatta birinci basamak sağlık kuruluşları ve resmi tabiplerce kişiye yönelik düzenlenmesi öngörülen her türlü sağlık raporu, sevk evrakı, reçete ve sair belgeleri düzenler.

Aile hekimliği uygulaması kapsamında Bakanlığımız veya diğer kamu kurum ve kuruluşları personeli olan uzman tabip ve tabipler, kendilerinin talebi ve kurumlarının muvafakatı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırması hükümlerine bağlı olmaksızın 5258 sayılı Aile Hekimliği Kanunu kapsamında hizmet sözleşmesi imzalamak suretiyle çalıştırılmakta ve sözleşmeleri süresince kadroları ile ilişkileri devam etmektedir. Bu kapsamda öncelikle İl Sağlık Müdürlüklerince il seviyesinde yapılan aile hekimliği yerleştirme işlemleri ile, bu şekilde istihdam edilememesi halinde Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce Bakanlık seviyesinde yapılan iller arası aile hekimliği yerleştirme işlemleri ve Devlet Hizmet Yükümlülüğü atamaları ile, ihtiyacın devam etmesi halinde ise, Bakanlığımızın önerisi ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü ile, İl Sağlık Müdürlüklerince, Türkiye’de mesleğini icra etmeye yetkili, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılmak kaydı ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’un 48 inci maddesinin A bendinin 4, 5 ve 7 numaralı alt bentlerindeki şartları taşıyan kamu görevlisi olmayan uzman tabip ve tabiplerden istihdam yapılabilmektedir (WEB_11, 2019).

2.4.2 Türkiye’de Görme Sorunu Olan Bireylerin Oranları ve Gözlük / Kontak Lens Kullanım Oranları

Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri yılı 2017 verilene göre görme sorunu olan bireylerin cinsiyet ve yaş Grubuna göre dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 göre dağılımı tablo 2.3.’tedir. Toplam nüfusa oranla yüzdelik değerler verilmiştir. Gözlük/Lens kullanmalarına rağmen göremeyenler/hiç göremeyenler hesaplamaya alınmıştır.

Tablo 2.3. Görme Sorunu Olan Bireylerin Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı

Yıl	2012			2014			2016		
Cinsiyet / Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-24	1,3	1,0	1,2	1,5	1,9	1,7	1,6	1,6	1,6
25-34	0,9	2,4	1,6	1,3	2,0	1,7	1,3	1,4	1,4
35-44	1,6	2,8	2,2	2,1	5,4	3,7	2,1	4,4	3,3
45-54	5,0	8,8	6,9	7,	13,0	1,3	7,8	11,1	9,4
55-64	6,8	12,0	9,5	10,	15,6	13,2	9,4	17,0	13,3
65-74	13,8	22,0	18,3	15,1	19,8	17,6	16,4	20,2	18,5
75+	28,3	36,3	33,1	23,1	32,5	28,8	23,8	37,2	31,9
Toplam	4,0	6,9	5,5	5,1	8,6	6,9	5,3	8,6	6,9

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri yılı 2017

Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri yılı 2017 verilene göre On beş Yaş ve Üzeri bireylerin Gözlük veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı, (%), 2012, 2014, 2016 dağılımı tablo 2.4.’tedir. Toplam nüfusa oranla yüzdelik değerler verilmiştir.

Tablo 2.4. On beş Yaş Üstü Bireylerde Gözlük Veya Lens Kullanma Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Yıl	2012			2014			2016		
Kullanım Şekli/ Cinsiyet	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kullanan	28,9	31,4	30,2	32,3	36,2	34,3	33,7	37,6	35,6
Kullanmayan	71,0	68,5	69,7	67,5	63,7	65,6	66,3	62,3	64,3
Hiç Görmeyen	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Kaynak: Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri yılı 2017

Sağlık Bakanlığının TUİK’ten aldığı bu verilerine göre görme bu araştırmaya katılan bireylerin ortalama %6,9’u görme sorunu yaşamaktadır. 45 yaş üstü bireylerde görme sorunu diğer yaş guruplarına göre artmaktadır. Öte yandan on beş yaş üstü bireylerin 64,3 gözlük veya kontak lens kullanamamaktadır. Bu kapsamda görme sorunu olan bireylere koruyucu sağlık hizmetleri aşamasında tanı konularak görme sorunu olan bireylerin gözlüğe erişimi arttırılabilir. Bu durumda koruyucu göz sağlığı hizmeti kapsamında bir gelişim sağlanabilir.

2.4.3. Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi; Optometri Hekimi

İstatistiksel veriler ışığında gözlük/kontak lens kullanım oranları görme sorunu olan bireylerin oranının yaklaşık üçte biri kadar. Bireylerin koruyucu göz sağlığına erişimi aile hekimliği sistemi üzerinden sağlanabilirse bireylerin gözlük/kontak lense erişimi artabilir. Öte yandan optisyenlerin mezun istihdam ilişkisi incelendiğinde müesseselerde mevcut çalışan mesul müdürler varken müessese sayısı kadar mezun olacağı öngörülmektedir. Bu mezun istihdam sorunun çözmek ve bireylerin göz sağlığına erişimini kolaylaştırmak adına koruyucu hekimlik kapsamında bir modelleme geliştirilebilir. Aile hekimlerinin görevleri kapsamına refraksiyon taramaları da eklenip optometri hekimi görev tanımı yapılabilir. Bu kapsamda insan kaynakları yönetimi, planlanması, iş talebi, iş analizi ve görev tanımlarının literatür açıklamalarını yapmak gerekmektedir.

İnsan kaynakları yönetimi; bir kurum veya kuruluşta insan kaynaklarının kurum/kuruluşa, bireylere ve çevreye fayda sağlayacak bir biçimde, yasal zeminlerde etken yönetilmesini sağlayan işlev ve çalışmaların tümüdür. İnsan kaynakları yönetimi, personel yönetiminden farklı olarak verimliliği arttırarak ve iş yaşamının niteliğini yükselterek rekabet üstünlüğü sağlamaktır. İnsan kaynakları yönetimi, kurmay rolünden uzaklaşarak yönlendirici, stratejik ortak hüviyetine bürünmüştür. Küreselleşme, maliyet, verimlilik ve değişimler insan kaynakları yönetiminin önemini artmasını sağlayan unsurlar olmuşlardır. Planlama, kadrolama, iş analizleri, görev tanımları, değerlendirme, ödüllendirme, yetiştirme, geliştirme, iş sağlığı ve güvenliği, endüstri ilişkileri insan kaynaklarının işlevlerini oluşturan temellerdir. (Özçelik, Sadullah ve Uyargil, 2018).

İnsan kaynakları planlaması; kadrolama olarak isimlendirilen iş gören temini ve seçimi olmakla birlikte insan kaynakları yönetiminin işlevlerinin önemli bir işlevidir. İnsan kaynakları planlaması, insan kaynaklı yönetiminin etkin bir şekilde kurumsal amaç, strateji ve planlamalarının uyumlu bir biçimde yerine getirmesini sağlayan önemli bir işlevidir. Bilgi toplama ve durum analizi, işgücü talebinin ve ihtiyacının

belirlenmesi, insan kaynaklarının ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik eylem planlarının geliştirilmesi, değerlendirme ve kontrol süreçleri insan kaynakları planlamasının başlıca süreçleridir. İş analizleri insan kaynakları işlevleri gibi insan kaynakları planlaması içinde önemli bir işlevdir. (Özçelik, Sadullah ve Uyargil, 2018).

İş analizi, işlerin sistemli bir şekilde analiz edilerek ihtiyaca uygun iş tanımları, görev tanımları, iş gerekleri, iş standartlarının hazırlanmasını sağlayan bir işlevdir. İş analizleri sadece personel ihtiyacının belirlemekle kalmaz personellerin niteliklerini de belirlemektedir. Bu nedenle iş analizleri bir kurum veya kuruluşun personel ihtiyacının karşılanmasını ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için gerekli bir unsurdur. Örgütlerde fayda sağlamanın temelinde gerekli iş gücünün gerekli görevlere istihdam stratejileri yer almaktadır. Bu durum fayda maliyet analizlerine ivme kazandırmaktadır. Bu ivmenin en temel hareketi iş analizleri ve göreve tanımları yapılarak doğru iş gücünü, doğru zamanda doğru pozisyona istihdam edip bunun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla da gerekli yönetim planlamasının yapılmasıdır. İş analizleri için; işin işlevleri, çalışma alanları, işin tamamlanması için işin amacının belirlenmesi, personelin özellikleri işin fiziksel görevleri tanımlanmalıdır (Özçelik, Sadullah ve Uyargil, 2018).

Bu akademik çalışmada oluşturulan model önerisi optisyenlere olan iş talebinin oluşturulması için optometrislik mesleğinin akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de yer alması durumunun Optisyenler için iş gücü talebi oluşturacağı savunulmuştur. Türkiye’de optik sektörü genel olarak üç bileşenden oluşmaktadır. Göz hekimleri, mesul müdürler ve öğrenciler. Göz hekimleri Türkiye’de yasal süreçler çerçevesinde gözlük/kontak lens yazma yetkisine sahip tek meslek gurubudur. Mesleki tanımları çerçevesinde mesul müdürler göz hekimlerinin yazdığı reçeteyi gözlüğe dönüştüren meslek gurubudur. Bu kapsamda göz hekimleri ile mesul müdürler arasındaki ilişki değerlendirildiğinde göz hekimlerinin yazdığı reçete oranında mesul müdürlere iş arzı oluşmaktadır. (WEB_8, 2019). Aynı şekilde koruyucu hekimlere optometri hekimliği görev tanımı da eklenirse optisyenler için oluşacak iş arzı bu paralelde artacaktır.

BÖLÜM 3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, göz hekimlerinin, mesul müdürlerin ve Optisyenlik bölümü öğrencilerinin Optisyenlerin istihdam edilmelerinin planlanması ve yönetilmesi hakkındaki görüşlerini inceleyip değerlendirmektir. Araştırma tarama modelindedir. Çünkü tarama modeli, bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan, araştırma konusunu kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışan bir modeldir.

3.2. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLARI

Araştırmanın kapsamı göz hekimlerinin, Optisyenlerin istihdam edilmelerinin planlanması ve yönetilmesinin, mesul müdürlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, unvanı, pozisyon ve iş tecrübesi, Optisyenlik bölümü öğrencilerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleki durumu, pozisyonu, öğretim durumu ve sınıfı gibi faktörlere göre incelenmesidir. Göz hekimlerinin, mesul müdürlerin ve Optisyenlik bölümü öğrencilerinin online anketi doldurmak istememeleri ve bilgi vermek istememeleri araştırmanın sınırlılıkları olarak görülmüştür. İstanbul ili araştırma sahası olarak seçilmiştir. Bu projeksiyonda İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü ve Yüksek Öğretim Kurumuyla gerçekleştirdiğimiz resmi yazışmalar itibariyle 2018 yılında İstanbul ilinde optik müessesede çalışan optisyen sayısı 1485 olup ortalama müessese sayısı 1485'dir. Ayrıca 2018-2019 eğitim öğretim yılında 21 üniversite de bu program bulunduğu belirtilerek yaklaşık 1164 mezun verileceği öngörülmektedir. Bu durum araştırmanın evrenini İstanbul ili olarak seçmemizi sağlamıştır.

Ayrıca nicel araştırma sonuçları kapsamında nitel araştırma tekniklerinden olan derinlemesine mülakat yöntemi de gerçekleştirilmiştir. Çalışma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algılandığı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türü olan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında eğitim ve araştırma hastanesinde görev ifa eden göz hekimleri ile tezin sayısal verileri paylaşılarak kurgulanan optometri hekimliğinin yeterliliği hakkında

derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı alan tecrübesi olan göz hekimlerinin görüş ve önerilerini dikkate almaktır.

Araştırmanın evreni üniversitelere bağlı eğitim ve araştırma hastanelerinde görev ifa eden göz hekimleridir. Araştırmanın örnekleme ise gönüllü olarak çalışmaya destek veren 3 göz hekimidir. Çalışma kapsamında mülakat sorularını cevaplamaları istenmiştir.

Araştırmada, örneklemin evreni temsil kabiliyetine haiz olduğu, katılımcıların ölçek ifadelerine doğru ve samimi cevap verdikleri ve ölçeklerin çalışmanın amacını ortaya koyduğu varsayılmıştır.

3.3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Anket formları araştırmacı tarafından danışman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi ile ilgili literatürün taraması yapılmıştır. Farklı demografik özellikli mesul müdürlerin ve öğrencilerin Optisyenlerin istihdam edilmelerinin planlanması ve yönetilmesi hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

Göz hekimlerine uygulanan anketler 1 bölümden, mesul müdürlere ve öğrencilere uygulanan anketler ise 2'şer bölümden oluşturulmuştur. Mesul müdürlerin ve öğrencilerin anketlerinde birinci bölümde demografik özelliklerini saptamaya yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci bölümlerde, Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesine dair anketler bulunmaktadır.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada uygulaması yapılan ölçek yapılan ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, güvenilirliği Cronbach's Alpha analizi ile tespit edilmiştir. Hazırlanan anket formu Google survey aracılığı ile göz hekimlerinin, mesul müdürlerin ve öğrencilerin kullanımına açılarak anketi doldurmaları talep edilmiştir.

3.5. VERİLERİN ANALİZ YÖNTEMİ

Anket ile elde edilen verilerin analizinde, bir istatistik programı olan SPSS 23.0 (Statistic Package of Social Siences 23.0) kullanılmıştır. Sırası ile tüm veriler kodlanmış, mesul müdürlerin ve öğrencilerin demografik özellikleri tablolastırılmış,

sorulara verdikleri yanıtları frekans ve yüzde değerleri ile ifade edilmiştir. Bu değerler, bağımsız değişkenler, demografik özellikler açısından karşılaştırılmıştır. Gruplar arasındaki farkın belirlenmesi bağımsız örneklem T testi ve Anova testi yapılmıştır.

3.6. BULGULAR

3.6.1. Temel Boyutlar İçin Güvenilirlik Analizi

Çalışmanın gerçekleştirilmesi sırasında kullanımı sağlanan anketlerin ifadeleri açısından güvenilirlik analizinin yapılması sağlanmıştır. Anketlerin ifadelerinin güvenilir olup olmadıklarını belirlemek açısından Cronbach's Alpha analizi gerçekleştirilmiştir.

Güvenilirlik analizi, daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış ankete verilen yanıtların tutarlılığını ölçmektedir. Burada tutarlılıktan kasıt, sadece ölçeğe uygun olarak sıralanabilir (ordinal scale) yanıtlar içeren sorulara verilen yanıtların tutarlılığıdır. Örneğin anketin cinsiyet, gelir veya evet / hayır cevabı verilen sorularına güvenilirlik analizi uygulanmamaktadır. Ancak örneğin her hangi bir konu hakkında görüş belirten bir soruya verilen 5'li Likert ölçeği ile hiç katılmıyorum (1)'den kesinlikle katılıyorum (5) gibi sıralanabilir yanıtlar güvenilirlik analizine tabi tutulabilmektedir. Güvenilirlik analizi için kullanılan temel analiz Cronbach Alpha (α) değerinin bulunmasıdır. Her bir madde için tek bir α değeri olabileceği gibi, tüm soruların ortalama bir α değeri de olabilmektedir. Tüm sorular için elde edilen α değeri o anketin toplam güvenilirliğini göstermekte ve 0.7'den büyük olması beklenmektedir. 0.7'den düşük α değerleri anketin zayıf güvenilirliği olduğunu, $\alpha > 0.8$ olması ise anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Eğer anketin güvenilirliği arttırılmak istenildiği takdirde tek tek sorulara dair elde edilen α değeri gözden geçirilmelidir. Bu sorulardan hangi α değeri, toplamda elde edilen α değerini düşürüyorsa o soru çıkartılarak anketin güvenilirliği yükseltilmektedir.

Cronbach's Alpha (α) katsayısı şu şekilde formüle edilmektedir (Büyüköztürk v.d., 2015):

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^K \sigma_{Y_i}^2}{\sigma_X^2} \right)$$

K madde sayısını, σ_X^2 toplam test skorunun varyansını ve $\sigma_{Y_i}^2$ ise i (nci) maddenin toplam örneklemdeki varyansını göstermektedir. Cronbach Alfa katsayısının değerlendirilmesi esnasındaki ölçüt; $0 \leq \alpha < 0,4$ güven verici bulunmama, $0,4 \leq \alpha < 0,6$ az güvenilir, $0,6 \leq \alpha < 0,8$ bayağı güvenilir, $0,8 \leq \alpha < 1$ üst seviye biçimindedir (Büyüköztürk v.d., 2015):

Tablo 3.5: Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Ölçekleri Güvenilirlik Analizleri

Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi		
	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Ölçeği (Mesul Müdürler)	,929	21
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Ölçeği (Göz Hekimleri)	,957	10
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Ölçeği (Optisyenlik öğrencileri)	,949	10

Bu ölçeğin güvenilirliği ölçülürken daha önce rastgele seçilen 20 kişilik gruplardan elde edilen verilerin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçeklere ilişkin sorular ve Cronbach Alpha değerleri Tablo 3.5’de yer almaktadır. Bu araştırmada kullanılan anket içinde güvenilirlik değerlerinin sosyal bilimler için kabul edilebilir seviyede olduğu söylenebilmektedir.

3.6.2. Mesul Müdürlere Ait Verilerin Frekans Analizi

Tablo 3.6. Mesul Müdürlerin Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

		Sıklık	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	79	36,6
	Erkek	137	63,4
Yaş	18-24	45	20,8
	25-30	59	27,3
	30+	112	51,9

Eğitim durumu	Lise	28	13,0
	Önlisans	145	67,1
	Lisans	39	18,1
	Diğer	4	1,9
Unvanı	Gözlükçü	51	23,6
	Optisyen	165	76,4
Pozisyon	Çalışan	131	60,6
	İşyeri sahibi	85	39,4
İş tecrübesi	1-3	55	25,5
	3-5	29	13,4
	5+	132	61,1
	Toplam	216	100,0

Araştırmaya katılan mesul müdürlerin cinsiyetlerine göre kadın %36,6 (n=79), erkek %63,4 (n=137), yaşlarına göre 18-24 yaş arası %20,8 (n=45), 25-30 yaş arası %27,3 (n=59), 30 yaş ve üzeri %51,9 (n=112), eğitim durumuna göre lise mezunu %13,0 (n=28), önlisans mezunu %67,1 (n=145), lisans mezunu %18,1 (n=39), diğer okullardan mezun olanlar %1,9 (n=4), unvanlarına göre gözlükçüler %23,6 (n=51), Optisyenler %76,4 (n=165), pozisyonlarına göre çalışanlar %60,6 (n=131), işyeri sahibi %39,4 (n=85), iş tecrübesi 1-3 yıl arası %25,5 (n=55), 3-5 yıl arası %13,4 (n=29), 5 yıl ve üzeri %61,1 (n=132) olarak bulunmuştur.

Tablo 3.7. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.	9	4,2	20	9,3	49	22,7	81	37,5	57	26,4
2	Mesleki öğrenimlerimdeki teorik bilgileri pratiğe etkili bir biçimde	9	4,2	11	5,1	32	14,8	74	34,3	90	41,7

	yansıtıyorum.										
3	Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.	7	3,2	10	4,6	16	7,4	61	28,2	122	56,5
4	Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.	7	3,2	8	3,7	40	18,5	94	43,5	67	31,0
5	Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.	6	2,8	9	4,2	19	8,8	50	23,1	132	61,1
6	Müessesenin içinde bulunduğu pazarı yakından takip etmekte olup piyasa gelişmelerinden haberdarım.	4	1,9	11	5,1	38	17,6	63	29,2	100	46,3
7	Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.	3	1,4	9	4,2	18	8,3	63	29,2	123	56,9
8	Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.	11	5,1	28	13,0	59	27,3	60	27,8	58	26,9
9	İşin gerektirdiği teknik bilgi ve becerilerle ilgili teknolojik gelişmeleri sürekli takip ederim.	4	1,9	8	3,7	43	19,9	69	31,9	92	42,6
10	Hizmet alan bireylerin ihtiyaçlarını ekonomik durumlarından bağımsız değerlendirir ve sağlık açısından en uygun olanı öneririm.	4	1,9	10	4,6	30	13,9	64	29,6	108	50,0

Tablo 3.7’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.” ve “Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.” ifadelerine yüksek katılım, diğer ifadelerine ise çok yüksek katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.8. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)

		Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11	Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.	3	1,4	5	2,3	15	6,9	44	20,4	149	69,0
12	Hizmet alan her kişinin reçetesine bakmaksızın bireyden alınması gereken tüm ölçüleri alırım.	8	3,7	15	6,9	35	16,2	63	29,2	95	44,0
13	Reçete sahibinden her zaman Pd, ölçüsü	5	2,3	16	7,4	28	13,0	77	35,6	90	41,7

	montaj yüksekliği, verteks mesafesi, pantoskopik açısı gibi kişiye özgü verileri alır ve buna uygun montaj yaparım.										
14	Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.	3	1,4	8	3,7	13	6,0	44	20,4	148	68,5
15	İşim ile ilgili önceliklerimin başında her zaman işletmenin ekonomik varlığını sürdürmesi yer almaktadır.	17	7,9	24	11,1	55	25,5	58	26,9	62	28,7
16	Mesleki aidiyetimi önemsiyorum ve bu kapsamda bir üyeliğim (Dernek, Sendika, Oda, Vakıf, Federasyon, Konfederasyon, vb) bulunmaktadır.	42	19,4	24	11,1	33	15,3	37	17,1	80	37,0
17	Optisyenlik/Gözlükçülük mesleğini tercih ederken akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	24	11,1	26	12,0	44	20,4	51	23,6	71	32,9
18	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda efektif bir paydaşlık için daha teknik donanıma sahip olmam gerektiğini ön görüyorum.	5	2,3	17	7,9	30	13,9	66	30,6	98	45,4
19	Mesleki paydaşlarım arasında lisans düzeyinde teknik eğitim almış bireylerin olmasını önemsiyorum.	8	3,7	10	4,6	28	13,0	58	26,9	112	51,9
20	Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.	21	9,7	14	6,5	26	12,0	32	14,8	123	56,9
21	Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.	21	9,7	14	6,5	21	9,7	30	13,9	130	60,2

Tablo 3.8’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketi devamı diğer ifadelerine ise çok yüksek katılım göstermişlerdir. Tablo 3.7 ve 3.8 kapsamında mesul müdürlerin en fazla katılım gösterdikleri ifade %69,0 ile “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ifadesidir. Bütün sorular için yüksek ve çok yüksek olan değerler toplanıp bu değerlerin toplam katılımcıya oranları verilmiştir.

3.6.3. Mesul Müdürlere Ait Verilerin Betimsel İstatistikleri

Bu bölümde analizlerde kullanılan (n) ifadesi örneklem sayısını, $(\bar{x})$ ifadesi ortalamayı, (ss) ifadesi standart sapmayı, (Min.) minimum ifadesi verilerin en azını, (Max.) ifadesi verilerin en yüksekini, (F) değeri varyansların homojen olup olmadığını, (t) grupların ortalama farkını, (p) değeri karşılaştırmada “istatistiksel anlamlı fark vardır” kararı verildiğinde olası hata miktarını göstermektedir

Tablo 3.9. Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden Aldıkları Puanlar (n=216)

	n	$\bar{x} \pm ss$	Min	Max
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	216	40,39 $\pm$ 7,12	10,00	50,00

Tablo 3.9’da araştırmaya katılan mesul müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puanların belirlenmesine dair ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi betimsel istatistikler gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan mesul müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden en düşük 10,00, en yüksek 50,00 puan aldıkları saptanmış olup, anketten $\bar{x}=40,39 \pm 7,12$ puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3.10. Mesul Müdürlerin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

	Cinsiyet	n	$\bar{x} \pm s$	t	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Kadın	79	38,96 $\pm$ 7,91	-2,250	0,025*
	Erkek	137	41,21 $\pm$ 6,51		

*p<0,05

Tablo 3.10’da Mesul Müdürlerin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0,05). Erkek Mesul Müdürlerin puan ortalaması, kadın Mesul Müdürlerden daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Tablo 3.11. Mesul Müdürlerin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Cinsiyet	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.	Kadın	4	5,1	10	12,7	25	31,6	27	34,2	13	16,5
		Erkek	5	3,6	10	7,3	24	17,5	54	39,4	44	32,1
2	Mesleki öğrenimlerimdeki teorik	Kadın	3	3,8	7	8,9	16	20,3	29	36,7	24	30,4

	bilgileri pratiğe etkili bir biçimde yansıtıyorum.	Erkek	6	4,4	4	2,9	16	11,7	45	32,8	66	48,2
3	Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.	Kadın	2	2,5	7	8,9	10	12,7	25	31,6	35	44,3
		Erkek	5	3,6	3	2,2	6	4,4	36	26,3	87	63,5
4	Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.	Kadın	2	2,5	6	7,6	20	25,3	30	38,0	21	26,6
		Erkek	5	3,6	2	1,5	20	14,6	64	46,7	46	33,6
5	Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.	Kadın	3	3,8	4	5,1	9	11,4	14	17,7	49	62,0
		Erkek	3	2,2	5	3,6	10	7,3	36	26,3	83	60,6
6	Müessesenin içinde bulunduğu pazarı yakından takip etmekte olup piyasa gelişmelerinden haberdarım.	Kadın	2	2,5	7	8,9	24	30,4	13	16,5	33	41,8
		Erkek	2	1,5	4	2,9	14	10,2	50	36,5	67	48,9
7	Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.	Kadın	2	2,5	3	3,8	12	15,2	19	24,1	43	54,4
		Erkek	1	0,7	6	4,4	6	4,4	44	32,1	80	58,4
8	Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.	Kadın	4	5,1	14	17,7	28	35,4	16	20,3	17	21,5
		Erkek	7	5,1	14	10,2	31	22,6	44	32,1	41	29,9
9	İşin gerektirdiği teknik bilgi ve becerilerle ilgili teknolojik gelişmeleri sürekli takip ederim.	Kadın	3	3,8	3	3,8	25	31,6	24	30,4	24	30,4
		Erkek	1	0,7	5	3,6	18	13,1	45	32,8	68	49,6
10	Hizmet alan bireylerin ihtiyaçlarını ekonomik durumlarından bağımsız değerlendirir ve sağlık açısından en uygun olanı öneririm.	Kadın	2	2,5	4	5,1	17	21,5	18	22,8	38	48,1
		Erkek	2	1,5	6	4,4	13	9,5	46	33,6	70	51,1

Tablo 3.11’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kadın mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.” ifadesine %62,0 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir. Erkek mesul müdürler ise “Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.” ifadesine %63,5 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.12. Mesul Müdürlerin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)

		Cinsiyet	Çok Düşük	Düşük	Orta	Yüksek	Çok Yüksek
--	--	----------	-----------	-------	------	--------	------------

			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11	Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.	Kadın	2	2,5	1	1,3	11	13,9	10	12,7	55	69,6
		Erkek	1	0,7	4	2,9	4	2,9	34	24,8	94	68,6
44	Hizmet alan her kişinin reçetesine bakmaksızın bireyden alınması gereken tüm ölçüleri alırım.	Kadın	5	6,3	8	10,1	13	16,5	18	22,8	35	44,3
		Erkek	3	2,2	7	5,1	22	16,1	45	32,8	60	43,8
13	Reçete sahibinden her zaman Pd, ölçüsü montaj yüksekliği, verteks mesafesi, pantoskopik açısı gibi kişiye özgü verileri alır ve buna uygun montaj yaparım.	Kadın	3	3,8	6	7,6	14	17,7	22	27,8	34	43,0
		Erkek	2	1,5	10	7,3	14	10,2	55	40,1	56	40,9
14	Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.	Kadın	2	2,5	4	5,1	8	10,1	16	20,3	49	62,0
		Erkek	1	0,7	4	2,9	5	3,6	28	20,4	99	72,3
15	İşim ile ilgili önceliklerimin başında her zaman işletmenin ekonomik varlığını sürdürmesi yer almaktadır.	Kadın	12	15,2	13	16,5	25	31,6	18	22,8	11	13,9
		Erkek	5	3,6	11	8,0	30	21,9	40	29,2	51	37,2
16	Mesleki aidiyetimi önemsiyorum ve bu kapsamda bir üyeliğim (Dernek, Sendika, Oda, Vakıf, Federasyon, Konfederasyon, vb) bulunmaktadır.	Kadın	14	17,7	13	16,5	19	24,1	10	12,7	23	29,1
		Erkek	28	20,4	11	8,0	14	10,2	27	19,7	57	41,6
17	Optisyenlik/Gözlükçülük mesleğini tercih ederken akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	Kadın	11	13,9	6	7,6	23	29,1	18	22,8	21	26,6
		Erkek	13	9,5	20	14,6	21	15,3	33	24,1	50	36,5
18	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda efektif bir paydaşlık için daha teknik donanıma sahip olmam gerektiğini ön görüyorum.	Kadın	3	3,8	9	11,4	8	10,1	23	29,1	36	45,6
		Erkek	2	1,5	8	5,8	22	16,1	43	31,4	62	45,3
19	Mesleki paydaşlarım arasında lisans düzeyinde teknik eğitim almış bireylerin olmasını önemsiyorum.	Kadın	4	5,1	5	6,3	9	11,4	22	27,8	39	49,4
		Erkek	4	2,9	5	3,6	19	13,9	36	26,3	73	53,3
20	Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.	Kadın	3	3,8	5	6,3	9	11,4	9	11,4	53	67,1
		Erkek	18	13,1	9	6,6	17	12,4	23	16,8	70	51,1
21	Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.	Kadın	4	5,1	3	3,8	8	10,1	9	11,4	55	69,6
		Erkek	17	12,4	11	8,0	13	9,5	21	15,3	75	54,7

Tablo 3.12’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kadın mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketi devamında “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ve “Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.” ifadelerine %69,6 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir. Erkek mesul müdürler ise “Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.” ifadesine %72,2 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.13. Mesul Müdürlerin Yaşlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

Ölçek	Yaş Grubu	n	$\bar{x} \pm s$	Alt	Üst	F	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	18-24	45	39,83±7,06	10	49	0,403	0,669
	25-30	59	40,03±7,61	15	50		
	30+	112	40,80±6,91	10	50		

Tablo 3.13’de Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi puan ortalamaları ile Mesul Müdürlerin mensup oldukları yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.14. Mesul Müdürlerin Eğitim Düzeylerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

Ölçek	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x} \pm s$	Alt	Üst	F	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Lise	28	37,80±8,83	13	50	1,705	0,167
	Önlisans	145	40,79±7,15	10	50		
	Lisans	39	40,41±5,25	24	49		
	Diğer	4	43,81±6,49	36	50		

Tablo 3.14’de Mesul Müdürlerin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi puan ortalamaları ile Mesul Müdürlerin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.15. Mesul Müdürlerin unvanlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

	Unvan	n	$\bar{x} \pm s$	t	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Gözlükçü	51	38,57±9,11	-2,105	0,036*
	Optisyen	165	40,95±6,31		

* $p<0,05$

Tablo 3.15’de Mesul Müdürlerin unvanlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Optisyenlerin puan ortalaması, gözlükçülerden daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Tablo 3.16. Mesul Müdürlerin Unvanlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Unvan	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.	Gözlükçü	4	7,8	4	7,8	16	31,4	15	29,4	12	23,5	51	100,0
		Optisyen	5	3,0	16	9,7	33	20,0	66	40,0	45	27,3	165	100,0

2	Mesleki öğrenimlerimdeki teorik bilgileri pratiğe etkili bir biçimde yansıtıyorum.	Gözlükçü	6	11,8	2	3,9	8	15,7	15	29,4	20	39,2	51	100,0
		Optisyen	3	1,8	9	5,5	24	14,5	59	35,8	70	42,4	165	100,0
3	Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.	Gözlükçü	5	9,7	2	3,9	6	11,8	13	25,5	25	49,0	51	100,0
		Optisyen	2	1,2	8	4,8	10	6,1	48	29,1	97	58,8	165	100,0
4	Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.	Gözlükçü	4	7,8	1	2,0	12	23,5	21	41,2	13	25,5	51	100,0
		Optisyen	3	1,9	7	4,2	28	17,0	73	44,2	54	32,7	165	100,0
5	Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.	Gözlükçü	3	5,9	3	5,9	5	9,8	12	23,5	28	54,9	51	100,0
		Optisyen	3	1,8	6	3,9	14	8,5	38	23,0	104	63,0	165	100,0
6	Müessesenin içinde bulunduğu pazarı yakından takip etmekte olup piyasa gelişmelerinden haberdarım.	Gözlükçü	2	3,9	2	3,9	9	17,6	17	33,3	21	41,2	51	100,0
		Optisyen	2	1,2	9	5,5	29	17,6	46	27,9	79	47,9	165	100,0
7	Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.	Gözlükçü	2	3,9	2	3,9	5	9,8	20	32,9	22	43,1	51	100,0
		Optisyen	1	0,6	7	4,2	13	7,9	43	26,1	101	61,2	165	100,0
8	Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.	Gözlükçü	4	7,8	6	11,8	10	19,6	15	29,4	16	31,4	51	100,0
		Optisyen	7	4,2	22	13,3	49	29,7	45	27,3	42	25,5	165	100,0
9	İşin gerektirdiği teknik bilgi ve becerilerle ilgili teknolojik gelişmeleri sürekli takip ederim.	Gözlükçü	2	3,9	3	5,9	10	19,6	17	33,3	19	37,3	51	100,0
		Optisyen	2	1,2	5	3,0	33	20,0	52	31,5	73	44,2	165	100,0
10	Hizmet alan bireylerin ihtiyaçlarını ekonomik durumlarından bağımsız değerlendirir ve sağlık açısından en uygun olanı öneririm.	Gözlükçü	3	5,9	2	3,9	7	13,7	18	35,3	21	41,2	51	100,0
		Optisyen	1	0,6	8	4,8	23	13,9	46	27,9	87	52,7	165	100,0

Tablo 3.16’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan gözlükçü unvanında bulunan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.” ifadesine %54,9 oranında, Optisyen unvanında bulunan mesul müdürler ise %63,0 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.17. Mesul Müdürlerin Unvanlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)

		Unvan	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
11	Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.	Gözlükçü	2	3,9	2	3,9	4	7,8	15	29,4	28	54,9	51	100,0
		Optisyen	1	0,6	3	1,8	11	6,7	29	17,6	121	73,3	165	100,0
44	Hizmet alan her kişinin reçetesine bakmaksızın bireyden alınması gereken	Gözlükçü	2	3,9	3	5,9	9	17,6	20	39,2	17	33,3	51	100,0
		Optisyen	6	3,6	12	7,3	26	15,8	43	26,1	78	47,3	165	100,0

	tüm ölçüleri alırım.													
13	Reçete sahibinden her zaman Pd, ölçüsü montaj yüksekliği, verteks mesafesi, pantoskopik açısı gibi kişiye özgü verileri alır ve buna uygun montaj yaparım.	Gözlükçü	2	3,9	5	9,8	7	13,7	19	37,3	18	35,3	51	100,0
		Optisyen	3	1,8	11	6,7	21	12,7	58	35,2	72	43,6	165	100,0
14	Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.	Gözlükçü	2	3,9	3	5,9	4	7,8	12	23,5	30	58,8	51	100,0
		Optisyen	1	0,6	5	3,0	9	5,5	32	19,4	118	71,5	165	100,0
15	İşim ile ilgili önceliklerimin başında her zaman işletmenin ekonomik varlığını sürdürmesi yer almaktadır.	Gözlükçü	3	5,9	5	9,8	11	21,6	14	27,5	18	35,3	51	100,0
		Optisyen	14	8,5	19	11,5	44	26,7	44	26,7	44	26,7	165	100,0
16	Mesleki aidiyetimi önemsiyorum ve bu kapsamda bir üyeliğim (Dernek, Sendika, Oda, Vakıf, Federasyon, Konfederasyon, vb) bulunmaktadır.	Gözlükçü	8	15,7	4	7,8	7	13,7	12	23,5	20	39,2	51	100,0
		Optisyen	34	20,6	20	12,1	26	15,8	25	15,2	60	36,4	165	100,0
17	Optisyenlik/Gözlükçülük mesleğini tercih ederken akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	Gözlükçü	7	13,7	8	15,7	7	13,7	15	29,4	14	27,5	51	100,0
		Optisyen	17	10,3	18	10,9	37	22,4	36	21,8	57	34,5	165	100,0
18	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda efektif bir paydaşlık için daha teknik donanıma sahip olmam gerektiğini ön görüyorum.	Gözlükçü	3	5,9	4	7,8	10	19,6	17	33,3	17	33,3	51	100,0
		Optisyen	2	1,2	13	7,9	20	12,1	49	29,7	81	49,1	165	100,0
19	Mesleki paydaşlarım arasında lisans düzeyinde teknik eğitim almış bireylerin olmasını önemsiyorum.	Gözlükçü	2	3,9	4	7,8	6	11,8	17	33,3	22	43,1	51	100,0
		Optisyen	6	3,6	6	3,6	22	13,3	41	24,8	90	54,5	165	100,0
20	Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.	Gözlükçü	8	15,7	8	15,7	7	13,7	12	23,5	16	31,4	51	100,0
		Optisyen	13	7,9	6	3,6	19	11,5	20	12,1	107	64,8	165	100,0
21	Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.	Gözlükçü	7	13,7	7	13,7	7	13,7	10	19,6	20	39,2	51	100,0
		Optisyen	14	8,5	7	4,2	14	8,5	20	12,1	110	66,7	165	100,0

Tablo 3.17’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan gözlükçü unvanında mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketi devamında “Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.” ifadesine %54,9 oranında katılmışlardır. Optisyen unvanında bulunan mesul müdürler ise “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ifadesine %73,3 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.16 ve 3.17’in birlikte değerlendirilmesi sonucunda araştırmaya katılan gözlükçü unvanında mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve

Yönetilmesi anketi devamında “Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.” ve “Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.” ifadelerinde %54,9 oranında katılmışlardır. Optisyen unvanında bulunan mesul müdürler ise “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ifadesine %73,3 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.18. Mesul Müdürlerin Pozisyonlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

	Pozisyon	n	$\bar{x} \pm s$	T	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Çalışan	131	40,30±6,72	-0,213	0,831
	İşyeri sahibi	85	40,52±7,74		

*p<0,05

Tablo 3.18’de Mesul Müdürlerin pozisyonlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur (p>0,05).

Tablo 3.19. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

Ölçek	İş Tecrübesi	n	$\bar{x} \pm s$	Alt	Üst	F	P	Fark
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	1-3	55	38,87±6,99	10	49	5,017	0,007*	2-3
	3-5	29	37,89±9,80	10	48			
	5+	132	41,57±6,23	13	50			

Tablo 3.19’da Mesul Müdürlerin iş tecrübelerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0,05). İş tecrübeleri 5 yıldan fazla olan mesul müdürlerin puan ortalaması, iş tecrübeleri 1 - 3 yıl arası ve 3 - 5 yıl arası olanlara göre daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Bu tabloda fark sütunu gruplar arasında en yüksek ortalama ile en küçük ortalamayı göstererek anlamlılığın hangi gruptan kaynaklandığını göstermektedir.

Tablo 3.20. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		İş Tecrübesi	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik müessesesi ile	1-3	3	5,5	3	5,5	16	29,1	27	49,1	6	10,9	55	100,0

	İlgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.	3-5	2	6,9	5	17,2	5	17,2	14	48,3	3	10,3	29	100,0
		5+	4	3,0	12	9,1	28	21,2	40	30,3	48	36,4	132	100,0
2	Mesleki öğrenimlerimdeki teorik bilgileri pratiğe etkili bir biçimde yansıtıyorum.	1-3	2	3,6	2	3,6	17	30,9	19	34,5	15	27,3	55	100,0
		3-5	3	10,3	4	13,8	2	6,9	12	41,4	8	27,6	29	100,0
		5+	4	3,0	5	3,8	13	9,9	43	32,6	67	50,8	132	100,0
3	Optisyonluk müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.	1-3	2	3,6	4	7,3	6	10,9	19	34,5	24	43,6	55	100,0
		3-5	1	3,4	3	10,3	1	3,4	12	41,4	12	41,4	29	100,0
		5+	4	3,0	3	2,3	9	6,8	30	22,7	86	65,2	132	100,0
4	Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.	1-3	3	5,5	2	3,6	15	27,3	23	41,8	12	21,8	55	100,0
		3-5	2	6,9	3	10,3	2	6,9	19	65,5	3	10,3	29	100,0
		5+	2	1,5	3	2,3	23	17,4	52	39,4	52	39,4	132	100,0
5	Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarımı ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.	1-3	3	5,5	2	3,6	9	16,4	17	30,9	24	43,6	55	100,0
		3-5	1	3,4	3	10,3	1	3,4	7	24,1	17	58,6	29	100,0
		5+	2	1,5	4	3,0	9	6,8	26	19,7	91	68,9	132	100,0
6	Müessesenin içinde bulunduğu pazarı yakından takip etmekte olup piyasa gelişmelerinden haberdarım.	1-3	2	3,6	3	5,5	20	36,4	13	23,6	17	30,9	55	100,0
		3-5	1	3,4	5	13,8	3	10,3	11	37,9	10	34,5	29	100,0
		5+	1	0,8	4	3,0	15	11,4	39	29,5	73	55,3	132	100,0
7	Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.	1-3	1	1,8	2	3,6	8	14,5	22	40,0	22	40,0	55	100,0
		3-5	1	3,4	3	10,3	1	3,4	5	17,2	19	65,5	29	100,0
		5+	1	0,7	4	3,0	9	6,8	36	27,3	82	62,1	132	100,0
8	Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.	1-3	3	5,5	8	14,5	22	40,0	11	20,0	11	20,0	55	100,0
		3-5	3	10,3	8	27,6	5	17,2	9	31,0	4	13,8	29	100,0
		5+	5	3,8	12	9,1	32	24,2	40	30,3	43	32,6	132	100,0
9	İşin gerektirdiği teknik bilgi ve becerilerle ilgili teknolojik gelişmeleri sürekli takip ederim.	1-3	2	3,6	1	1,8	19	34,5	17	30,9	16	29,1	55	100,0
		3-5	1	3,4	3	10,3	3	10,3	12	41,4	10	34,5	29	100,0
		5+	1	0,8	4	3,0	21	15,9	40	30,3	66	50,0	132	100,0

Tablo 3.20’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan iş tecrübesi 1-3 yıl arasında bulunan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.” ifadesine %49,1 oranında, iş tecrübesi 3-5 yıl arasında bulunan mesul müdürler “Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.” ve “Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.” ifadelerine %65,5 oranında, iş tecrübesi 5 yıldan fazla bulunan mesul müdürler “Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.” ifadesine %68,9 oranında katılmışlardır.

Tablo 3.21. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)

		İş Tecrübesi	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10	Hizmet alan bireylerin ihtiyaçlarını ekonomik durumlarından bağımsız değerlendirir ve sağlık açısından en uygun olanı öneririm.	1-3	1	1,8	3	5,5	12	21,8	19	34,5	20	36,4	55	100,0
		3-5	2	6,9	5	6,9	1	3,4	9	31,0	15	51,7	29	100,0
		5+	1	0,8	5	3,8	17	12,9	36	27,3	73	55,3	132	100,0
11	Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.	1-3	1	1,8	0	0,0	7	12,7	15	27,3	32	58,2	55	100,0
		3-5	1	3,4	3	10,3	1	3,4	4	13,8	20	69,0	29	100,0
		5+	1	0,8	2	1,5	7	5,3	25	18,9	97	73,5	132	100,0
44	Hizmet alan her kişinin reçetesine bakmaksızın bireyden alınması gereken tüm ölçüleri alırım.	1-3	3	5,5	4	7,3	11	20,0	16	29,1	31	38,2	55	100,0
		3-5	1	3,4	5	17,2	4	13,8	7	24,1	12	41,4	29	100,0
		5+	4	3,0	6	4,5	20	15,2	40	30,3	62	47,0	132	100,0
13	Reçete sahibinden her zaman Pd, ölçüsü montaj yüksekliği, verteks mesafesi, pantoskopik açısı gibi kişiye özgü verileri alır ve buna uygun montaj yaparım.	1-3	1	1,8	4	7,3	10	18,2	19	34,5	21	38,2	55	100,0
		3-5	3	10,3	3	10,3	3	10,3	8	27,6	12	41,4	29	100,0
		5+	1	0,8	9	6,8	15	11,4	50	37,9	57	43,2	132	100,0

Tablo 3.21’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan iş tecrübesi 1-3 yıl arasında bulunan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ifadesine %58,2 oranında, iş tecrübesi 3-5 yıl arasında bulunan mesul müdürler “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ifadesine %69,0 oranında, iş tecrübesi 5 yıldan fazla bulunan mesul müdürler %73,5 oranında katılmışlardır.

Tablo 3.22. Mesul Müdürlerin İş Tecrübelerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu (Devam)

		İş Tecrübesi	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
14	Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.	1-3	1	1,8	1	1,8	6	10,9	14	25,5	33	60,0	55	100,0
		3-5	1	3,4	4	13,8	0	0,0	6	20,7	18	62,1	29	100,0
		5+	1	0,8	3	2,3	7	5,3	24	18,2	97	73,5	132	100,0
15	İşim ile ilgili önceliklerimin başında her zaman işletmenin ekonomik varlığını sürdürmesi yer almaktadır.	1-3	3	5,5	8	14,5	16	29,1	16	29,1	12	21,8	55	100,0
		3-5	3	10,3	7	24,1	6	20,7	7	24,1	6	20,7	29	100,0
		5+	11	8,3	9	6,8	33	25,0	35	26,5	44	33,3	132	100,0
16	Mesleki aidiyetimi önemsiyorum ve bu kapsamda bir üyeliğim (Dernek, Sendika, Oda, Vakıf, Federasyon, Konfederasyon, vb) bulunmaktadır.	1-3	9	16,4	7	12,7	17	30,9	8	14,5	14	25,5	55	100,0
		3-5	9	31,0	4	13,8	2	6,9	5	17,2	9	31,0	29	100,0
		5+	24	18,2	13	9,8	14	10,6	24	18,2	57	43,2	132	100,0
17	Optisyenlik/Gözlüklük mesleğini tercih ederken akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	1-3	5	9,1	6	10,9	21	38,2	11	20,0	12	21,8	55	100,0
		3-5	4	13,8	5	17,2	7	24,1	7	24,1	6	20,7	29	100,0
		5+	15	11,4	15	11,4	16	12,1	33	25,0	53	40,2	132	100,0
18	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda efektif bir paydaşlık için daha teknik donanıma sahip olmam gerektiğini ön görüyorum.	1-3	1	1,8	6	10,9	9	16,4	15	27,3	24	43,6	55	100,0
		3-5	2	6,9	3	10,3	4	13,8	8	27,6	12	41,4	29	100,0
		5+	2	1,5	8	6,1	17	12,9	43	32,6	62	47,0	132	100,0
19	Mesleki paydaşlarım arasında lisans düzeyinde teknik eğitim almış bireylerin olmasını önemsiyorum.	1-3	2	3,6	2	3,6	9	16,4	14	25,5	28	50,9	55	100,0
		3-5	2	6,9	4	13,8	5	17,2	6	20,7	12	41,4	29	100,0
		5+	4	3,0	4	3,0	14	10,6	38	28,8	72	54,5	132	100,0
20	Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.	1-3	3	5,5	1	1,8	8	14,5	5	9,1	38	69,1	55	100,0
		3-5	4	13,8	1	3,4	5	17,2	4	13,8	15	51,7	29	100,0
		5+	14	10,6	12	9,1	13	9,8	23	17,4	70	53,0	132	100,0
21	Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.	1-3	5	9,1	1	1,8	4	7,3	7	12,7	38	69,1	55	100,0
		3-5	3	10,3	1	3,4	3	10,3	3	10,3	19	65,5	29	100,0
		5+	13	9,8	12	9,1	14	10,6	20	15,2	73	55,3	132	100,0

Tablo 3.22’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan iş tecrübesi 1-3 yıl arasında bulunan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.” ve “Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.” ifadelerine %69,1, iş tecrübesi 3-5 yıl arasında

bulunan mesul müdürler “Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.” ifadesine %65,5 oranında, iş tecrübesi 5 yıldan fazla bulunan mesul müdürler “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ve “Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.” ifadesine %73,5 oranında katılmışlardır.

Tablo 3.20, 3.21 ve 3.22’de birlikte değerlendirilmesi sonucunda araştırmaya katılan iş tecrübesi 1-3 yıl arasında bulunan mesul müdürler Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim”, “Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.” ve “Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.” ifadelerine, iş tecrübesi 3-5 yıl arasında bulunan mesul müdürler “Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.” ve “Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.” “Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.”, iş tecrübesi 5 yıldan fazla bulunan mesul müdürler “Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veri tabanlarını ve sistemleri (Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.” “Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.” ve “Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.” ifadelerine katılmışlardır.

3.6.4. Göz Hekimlerine Ait Verilerin Frekans Analizi

Tablo 3.23: Göz Hekimlerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek	
		n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
1	Optisyenlik bölümü eğitim sürecinden haberdarım.	5	4,7	12	11,3	23	21,7	38	35,8	28	26,4
2	Optimetrist mesleği hakkında bilgim var.	6	5,7	8	7,5	18	17,0	32	30,2	42	39,6
3	Göz ve görme sağlığı görev alanlarında lisans düzeyinde teknik bir meslek elamanının olmasını gerekli buluyorum.	4	3,8	9	8,5	8	7,5	26	24,5	59	55,7
4	Optisyenlerin, optik ve görme sektörünün sadece ticari alanında değerlendirilmesini doğru buluyorum.	6	5,7	7	6,6	18	17,0	41	38,7	34	32,1
5	Göz ve görme sağlığı alanında cerrahi ve tıbbi müdahale dışında kalan ölçüm ve kontrol amaçlı olan tıbbi cihazların kullanımında optimetristler teknik personel olarak değerlendirilebilir.	5	4,7	7	6,6	6	5,7	24	22,6	64	60,4
6	Mevcut yetkinlikleri ve yeterlilikleri ile Optisyenlik eğitim süreci sonunda mezun olan Optisyenlerin sağlık tesislerinde istihdam edilmemesini doğru görüyorum.	3	2,8	9	8,5	21	19,8	32	30,2	41	38,7
7	Sağlık hizmetleri sunumunda Optisyenlerin yer alabilmesi için daha donanımlı bir eğitim sürecinden geçip ancak bir lisans eğitim seviyesi ile paydaş olabileceğimi düşünüyorum.	2	1,9	7	6,6	11	10,4	30	28,3	56	52,8
8	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde göz hekimi olarak bir optimetrist ile paydaş olmak isterim	7	6,6	16	15,1	25	23,6	30	28,3	28	26,4
9	Optimetristlerin göz hekimlerinin yükünü hafifleteceğine düşünmüyorum.	3	2,8	6	5,7	26	24,5	32	30,2	39	36,8
10	Optimetristler ile yapılacak görev dağılımı ile doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.	3	2,8	7	6,6	17	16,0	33	31,1	46	43,4

Tablo 3.23’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan göz hekimleri Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlik bölümü eğitim sürecinden haberdarım.”, “Optisyenlerin, optik ve görme sektörünün sadece ticari alanında değerlendirilmesini doğru buluyorum.”, “Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde göz hekimi olarak bir optimetrist ile paydaş olmak isterim” ifadelerine yüksek katılım, diğer ifadelerine ise çok yüksek katılım göstermişlerdir. Göz hekimlerinin en fazla katılım gösterdikleri ifade %60,4 ile “Göz ve görme sağlığı

alanında cerrahi ve tıbbi müdahale dışında kalan ölçüm ve kontrol amaçlı olan tıbbi cihazların kullanımında optimetrisler teknik personel olarak değerlendirilebilir.” ifadesidir. Bütün sorular için yüksek ve çok yüksek olan değerler toplanıp bu değerlerin toplam katılımcıya oranları verilmiştir.

3.6.5. Optisyenlik Öğrencilerine Ait Verilerin Frekans Analizi

Tablo 3.24. Optisyenlik Öğrencilerinin Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

		Sıklık	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	62	36,9
	Erkek	106	63,1
Yaş	18-24	34	20,2
	25-30	48	28,6
	30+	86	51,2
Eğitim durumu	Düz Lise	24	14,3
	Meslek Lisesi	115	68,5
	Sağlık Meslek Lisesi	27	16,1
	Diğer	2	1,2
Sektör deneyimi	Çalışıyorum	40	23,8
	Çalışmıyorum	128	76,2
Öğretim durumu	1.Öğretim	106	63,1
	2.Öğretim	62	36,9

Araştırmaya katılan Optisyenlik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre kadın %36,9 (n=62), erkek %63,1 (n=106), yaşlarına göre 18-24 yaş arası %20,2 (n=34), 25-30 yaş arası %28,6 (n=48), 30 yaş ve üzeri %51,2 (n=86), eğitim durumuna göre düz lise mezunu %14,3 (n=24), Meslek Lisesi mezunu %68,5 (n=115), Sağlık Meslek Lisesi mezunu %16,1 (n=27), diğer okullardan mezun olanlar %1,2 (n=2), unvanlarına göre sektörde çalışanlar %23,8 (n=40), sektörde çalışmayanlar %76,2 (n=128), öğretim durumlarına göre 1.Öğretim de olanlar %63,1 (n=106), 2.Öğretim de olanlar %36,9 (n=62) olarak bulunmuştur.

Tablo 3.25. Optisyenlik Öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	7	4,2	19	11,3	37	22,0	60	35,7	45	26,8
2	Optisyenlik Eğitim Programı ile sürekli ilerleyen bir kariyer basamağım olacağını düşünüyorum.	9	5,4	9	5,4	25	14,9	60	35,7	65	38,7
3	Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.	7	4,2	10	6,0	12	7,1	47	28,0	92	54,8
4	Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.	7	4,2	8	4,8	32	19,0	68	40,5	53	31,5
5	Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.	6	3,6	9	5,4	16	9,5	38	22,6	99	58,9
6	Göz hekimleri ile bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde optometrislik mesleği ile daha efektif ve teknik bir paydaş olmayı isterim.	4	2,4	10	6,0	31	18,5	51	30,4	72	42,9
7	Optisyenlerin akademik ve kariyer süreçlerinde ilerleyişlerini doğrudan ilgilendiren branşın Optometrislik olduğu kanaatindeyim.	3	1,8	9	5,4	15	8,9	50	29,8	91	54,2
8	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.	10	6,0	24	14,3	46	27,4	45	26,8	43	25,6
9	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olmasını isterdim.	4	2,4	8	4,8	37	22,0	52	31,0	67	39,9
10	Optimetrislik akademik süreci akabinde göz hekimleri ile yapılacak görev dağılımında; doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.	4	2,4	10	6,0	26	15,5	52	31,0	76	45,2

Tablo 3.25’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.” ifadesine orta düzeyde katılmışlar, “Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.”, “Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler

doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.” ifadelerine yüksek katılım, diğer ifadelerine ise çok yüksek katılım göstermişlerdir. Optisyenlik öğrencilerinin en fazla katılım gösterdikleri ifade %58,9 ile “Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.” ifadesidir. Bütün sorular için yüksek ve çok yüksek olan değerler toplanıp bu değerlerin toplam katılımcıya oranları verilmiştir.

3.6.6. Optisyenlik Öğrencilerine Ait Verilerin Betimsel İstatistikleri

Tablo 3.26. Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden Aldıkları Puanlar (n=168)

	n	$\bar{x} \pm ss$	Min	Max
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	168	40,06 $\pm$ 8,82	10,00	50,00

Tablo 3.26’da araştırmaya katılan Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puanların belirlenmesine dair ortalama, standart sapma, en küçük ve en büyük değer gibi betimsel istatistikler gösterilmiştir. Araştırmaya katılan Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden en düşük 10,00, en yüksek 50,00 puan aldıkları saptanmış olup, anketten $\bar{x}=40,06 \pm 8,82$ puan aldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3.27. Optisyenlik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168)

	Cinsiyet	n	$\bar{x} \pm s$	T	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Kadın	62	38,17 $\pm$ 9,57	-2,144	0,033*
	Erkek	106	41,17 $\pm$ 8,19		

*p<0,05

Tablo 3.27’de Optisyenlik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0,05). Erkek Optisyenlik öğrencilerinin puan ortalaması, kadın Optisyenlik öğrencilerinden daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Tablo 3.28. Optisyenlik Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Cinsiyet	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	Kadın	3	4,8	10	16,1	19	30,6	20	32,3	10	16,1	62	100,0
		Erkek	4	3,8	9	8,5	18	17,0	40	37,7	35	33,0	106	100,0
2	Optisyenlik Eğitim Programı ile sürekli ilerleyen bir kariyer basamağı olacağını düşünüyorum.	Kadın	3	4,8	5	8,1	13	21,0	24	38,7	17	27,4	62	100,0
		Erkek	6	5,7	4	3,8	12	11,3	36	34,0	48	45,3	106	100,0
3	Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.	Kadın	2	3,2	7	11,3	8	12,9	19	30,6	26	41,9	62	100,0
		Erkek	5	4,7	3	2,8	4	3,8	28	26,4	66	62,3	106	100,0
4	Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.	Kadın	2	3,2	6	9,7	16	25,8	21	33,9	17	27,4	62	100,0
		Erkek	6	4,7	2	1,9	16	15,1	47	44,3	36	34,0	106	100,0
5	Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.	Kadın	3	4,8	4	6,5	7	11,3	11	17,7	37	59,7	62	100,0
		Erkek	3	2,8	5	4,7	9	8,5	27	25,5	62	58,5	106	100,0
6	Göz hekimleri ile bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde optometrislik mesleği ile daha efektif ve teknik bir paydaş olmayı isterim.	Kadın	2	3,2	6	9,7	20	32,3	12	19,4	22	35,5	62	100,0
		Erkek	2	1,9	4	3,8	11	10,4	39	36,8	50	47,2	106	100,0
7	Optisyenlerin akademik ve kariyer süreçlerinde ilerleyişlerini doğrudan ilgilendiren branşın Optimetrislik olduğu kanaatindeyim.	Kadın	2	3,2	3	4,8	9	14,5	14	22,6	34	54,8	62	100,0
		Erkek	1	0,9	6	5,7	6	5,7	36	34,0	57	53,8	106	100,0
8	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.	Kadın	3	4,8	11	17,7	20	32,3	13	21,0	15	24,2	62	100,0
		Erkek	7	6,0	13	12,3	26	24,5	32	30,2	28	26,4	106	100,0
9	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olmasını isterdim.	Kadın	3	4,8	3	4,8	21	33,9	15	24,2	20	32,3	62	100,0
		Erkek	1	0,9	5	4,7	16	15,1	37	34,9	47	44,3	106	100,0
10	Optimetrislik akademik süreci akabinde göz hekimleri ile yapılacak görev dağılımında; doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.	Kadın	2	3,2	4	6,5	13	21,0	15	24,2	28	45,2	62	100,0
		Erkek	2	1,9	6	6,7	13	12,3	37	34,9	48	45,3	106	100,0

Tablo 3.28’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kadın Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik

bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine %59,7 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir. Erkek Optisyenlik öğrencilerinin ise “Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.” ifadesine %62,3 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.29. Optisyenlik Öğrencilerinin Yaşlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168)

Ölçek	Yaş Grubu	n	$\bar{x} \pm s$	Alt	Üst	F	P
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	18-24	38	38,85±8,64	10	49	0,540	0,584
	25-30	48	39,83±8,88	16	50		
	30+	86	40,67±8,90	10	50		

Tablo 3.29’da Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden puan ortalamaları ile Optisyenlik öğrencilerinin mensup oldukları yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.30. Optisyenlik Öğrencilerinin Eğitim Düzeylerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=216)

Ölçek	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x} \pm s$	Alt	Üst	F	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Düz Lise	24	37,62±10,40	11	50	1,705	0,167
	Meslek Lisesi	115	40,48±8,67	10	50		
	Sağlık Meslek Lisesi	27	40,07±8,02	17	50		
	Diğer	2	45,00±7,07	40	50		

Tablo 3.30’da Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketi puan ortalamaları ile Optisyenlik öğrencilerinin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.31. Optisyenlik öğrencilerinin sektör deneyimlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168)

	Sektör Deneyimi	n	$\bar{x} \pm s$	t	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	Çalışıyorum	40	37,80±10,88	-1,875	0,063
	Çalışmıyorum	128	40,77±7,99		

* $p<0,05$

Tablo 3.31’de Optisyenlik öğrencilerinin sektör deneyimlerine göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 3.32. Optisyenlik Öğrencilerinin Sektör Deneyimlerine Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Sektör Deneyimi	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	Çalışıyorum	4	10,0	4	10,0	12	30,0	11	27,5	9	22,5	40	100,0
		Çalışmıyorum	3	2,3	15	11,7	25	19,5	49	38,3	36	28,1	128	100,0
2	Optisyenlik Eğitim Programı ile sürekli ilerleyen bir kariyer basamağı olacağını düşünüyorum.	Çalışıyorum	6	15,0	1	2,5	7	17,5	12	30,0	14	35,0	40	100,0
		Çalışmıyorum	3	2,3	8	6,3	18	14,1	48	37,5	51	39,8	128	100,0
3	Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.	Çalışıyorum	5	12,5	2	5,0	5	12,5	9	22,5	19	47,5	40	100,0
		Çalışmıyorum	2	1,6	8	6,3	7	5,5	38	29,7	73	57,0	128	100,0
4	Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.	Çalışıyorum	4	10,0	1	2,5	9	22,5	16	40,0	10	25,0	40	100,0
		Çalışmıyorum	3	2,3	7	5,5	23	18,0	52	40,6	43	33,6	128	100,0
5	Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.	Çalışıyorum	3	7,5	3	7,5	5	12,5	9	22,5	20	50,0	40	100,0
		Çalışmıyorum	3	2,3	6	4,7	11	8,6	29	22,7	79	61,7	128	100,0
6	Göz hekimleri ile bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde optometrislik mesleği ile daha efektif ve teknik bir paydaş olmayı isterim.	Çalışıyorum	2	5,0	2	5,0	7	17,5	14	35,0	15	37,5	40	100,0
		Çalışmıyorum	2	1,6	8	6,3	24	18,8	37	28,9	57	44,5	128	100,0
7	Optisyenlerin akademik ve kariyer süreçlerinde ilerleyişlerini doğrudan ilgilendiren branşın Optimetrislik olduğu kanaatindeyim.	Çalışıyorum	2	5,0	2	5,0	4	10,0	17	42,5	15	37,5	40	100,0
		Çalışmıyorum	1	0,8	7	5,5	11	8,6	33	25,8	76	59,4	128	100,0
8	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.	Çalışıyorum	4	10,0	5	12,5	9	22,5	12	30,0	10	25,0	40	100,0
		Çalışmıyorum	6	4,7	19	14,8	37	28,9	33	25,8	33	25,8	128	100,0
9	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olmasını isterdim.	Çalışıyorum	2	5,0	3	7,5	9	22,5	13	32,5	13	3,25	40	100,0
		Çalışmıyorum	2	1,6	5	3,9	28	21,9	39	30,5	54	42,2	128	100,0
10	Optimetrislik akademik süreci akabinde göz hekimleri ile yapılacak görev dağılımında; doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.	Çalışıyorum	3	7,5	2	5,0	6	15,0	14	35,0	15	37,5	40	100,0
		Çalışmıyorum	1	0,8	8	6,3	20	15,6	38	29,7	61	47,7	128	100,0

Tablo 3.32’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan çalışan Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine %50,0 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir. Çalışmayan Optisyenlik öğrencilerinin ise “Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine %61,7 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Tablo 3.33. Optisyenlik öğrencilerinin öğretim durumlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketinden aldıkları puanların karşılaştırılması (n=168)

	Öğretim durumu	n	$\bar{x} \pm s$	t	p
Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi	1.Öğretim	106	41,41±7,24	2,638	0,009*
	2.Öğretim	62	37,75±10,68		

*p<0,05

Tablo 3.33’de Optisyenlik öğrencilerinin öğretim durumlarına göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0,05). 1.öğretim Optisyenlik öğrencilerinin puan ortalaması, 2. öğretim Optisyenlik öğrencilerinden daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Tablo 3.34. Optisyenlik Öğrencilerinin Öğretim Durumlarına Göre Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Anketi İfadelerine Katılım Tablosu

		Öğretim Durumu	Çok Düşük		Düşük		Orta		Yüksek		Çok Yüksek		Toplam	
			n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.	1.Öğretim	2	1,9	8	7,5	21	19,8	42	39,6	33	31,1	106	100,0
		2.Öğretim	5	8,1	11	17,7	16	25,8	18	29,0	12	19,4	62	100,0
2	Optisyenlik Eğitim Programı ile sürekli ilerleyen bir kariyer basamağına olacağını düşünüyorum.	1.Öğretim	2	1,9	6	5,7	14	13,2	40	37,7	44	41,5	106	100,0
		2.Öğretim	7	11,3	3	4,8	11	17,7	20	32,3	21	33,9	62	100,0
3	Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.	1.Öğretim	2	1,9	5	4,7	5	4,7	32	30,2	62	58,5	106	100,0
		2.Öğretim	5	8,1	5	8,1	7	11,3	15	24,2	30	48,4	62	100,0
4	Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.	1.Öğretim	2	1,9	4	3,8	51	19,8	43	40,6	36	34,0	106	100,0
		2.Öğretim	5	8,1	4	6,5	11	17,7	25	40,3	17	27,4	62	100,0
5	Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.	1.Öğretim	1	0,9	4	3,8	8	7,5	28	26,4	65	61,3	106	100,0
		2.Öğretim	5	8,1	5	8,1	8	12,9	10	16,1	34	54,8	62	100,0
6	Göz hekimleri ile bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde optometrislik mesleği ile daha efektif ve teknik bir paydaş olmayı isterim.	1.Öğretim	0	0,0	6	5,7	14	13,2	35	33,0	51	48,1	106	100,0
		2.Öğretim	4	6,5	4	6,5	17	27,4	16	25,8	21	33,9	62	100,0
7	Optisyenlerin akademik ve kariyer süreçlerinde ilerleyişlerini doğrudan ilgilendiren branşın Optimetrislik olduğu kanaatindeyim.	1.Öğretim	0	0,0	6	5,7	7	6,6	31	29,2	62	58,5	106	100,0
		2.Öğretim	3	4,8	3	4,8	8	12,9	19	30,6	29	46,8	62	100,0
8	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.	1.Öğretim	4	3,8	16	15,1	29	27,4	28	26,4	29	27,4	106	100,0
		2.Öğretim	6	9,7	8	12,9	17	27,4	17	27,4	14	22,6	62	100,0
9	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olmasını isterdim.	1.Öğretim	0	0,0	5	4,7	19	17,9	36	34,0	46	43,4	106	100,0
		2.Öğretim	4	6,5	3	4,8	18	29,0	16	25,8	21	33,9	62	100,0
10	Optimetrislik akademik süreci akabinde göz hekimleri ile yapılacak görev dağılımında; doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.	1.Öğretim	0	0,0	8	7,5	15	14,2	33	31,1	50	47,2	106	100,0
		2.Öğretim	4	6,5	2	3,2	11	17,7	19	30,6	26	41,9	62	100,0

Tablo 3.34’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 1.öğretimde öğrenim gören Optisyenlik öğrencilerinin Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi anketinin “Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini

düşünüyorum.” Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.” ifadesine %61,3 oranında, 2. öğretimde öğrenim gören Optisyenlik öğrencilerinin ise %54,8 oranında çok yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda araştırmaya katılan 216 mesul müdürün çoğunluğu erkeklerden oluşmuştur. Mesul müdürler 30 yaşın üzerindedir. Önlisans mezunları, optisyen unvanında olanlar, çalışan pozisyonunda bulunanlar, iş tecrübeleri 5 yıl ve üzeri olan katılımcılar bulundukları gruplarda en fazla sayıda olan katılımcılardır. Mesleki sınırlar içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahip oldukları, mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip ettikleri ve katılmaya özen gösterdikleri ve hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi önerdikleri belirlenmiştir. Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda algılarının ortalamanın üzerinde olduğu anlaşılmıştır. Kadın mesul müdürlerin, optisyen unvanında bulunanların ve iş tecrübeleri 5 yıldan fazla olanların Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda görüşleri farklılık göstermiştir. Bunun yanında yaşlarına, eğitim düzeylerine ve pozisyonlarına göre düşünceleri benzerlik ortaya koymuştur.

Araştırmaya katılan göz hekimlerinin Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda göz ve görme sağlığı alanında cerrahi ve tıbbi müdahale dışında kalan ölçüm ve kontrol amaçlı olan tıbbi cihazların kullanımında optimetrisler teknik personel olarak değerlendirilebilir düşüncesine çoğunlukla sahip oldukları anlaşılmıştır. Bunun yanında Optisyenlik bölümü eğitim sürecinden haberdar oldukları, Optisyenlerin, optik ve görme sektörünün sadece ticari alanında değerlendirilmesini doğru buldukları, bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde göz hekimi olarak bir optimetrist ile paydaş olmak istedikleri belirlenmiştir.

Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda yapılan araştırmaya katılan 168 Optisyenlik öğrencisinin çoğunluğunu erkek öğrenciler oluşturmuştur. Bu öğrencilerin yaşları çoğunlukla 30 yaş ve üzerindedir. Meslek Lisesi mezunları diğer okullardan mezun olanlara göre daha fazladır. Sektörde çalışmayanların

araştırmaya katılımı daha çok olmuştur. 1. öğretimdeki öğrenciler daha çoktur. Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünenlerin oranı yüksektir. Bunun yanında Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahip oldukları, Optisyenlik Eğitim Programında aldıkları uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşündükleri anlaşılmıştır. Öğrencilerin, Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda algılarının ortalamasının üzerinde olduğu belirlenmiştir. Erkek Optisyenlik öğrencilerinin puan ortalaması, kadın Optisyenlik öğrencilerinden daha yüksek olup, öğrencilerin Optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi konusunda farklı görüşlere sahip oldukları anlaşılmıştır. Benzer olarak 1. öğretimde okuyan öğrencilerin de 2. öğretimde öğrenim görenlere karşı aynı durumda bulundukları belirlenmiştir. Bunun yanında yaşlarına, eğitim düzeylerine ve sektör deneyimlerine göre araştırma konusu hakkında benzer düşünceler taşıdıkları tespit edilmiştir.

3.6.7. Mülakat Yanıtları

Optometri hekimliğinin aile hekimliği sistemi tarafından sunulması kapsamında değerlendirdiğimizde aile hekimlerine verilecek eğitimin süreçleri kapsamında derinlemesine mülakat yanıtları ise şu şekildedir:

Uzman Göz Hekiminin Yanıtı

1) Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi akademik çalışmanın sayısal verileri doğrultusunda Türkiye için kurguladığımız Aile Sağlığı Hekimlerine aynı zamanda Optometri hekimi unvanının da verilmesi için bir eğitim süreci gerekli midir?

Evet gereklidir.

2) Bu eğitimin süresi ne kadar olmalıdır?

Ortalama 6 aylık bir eğitim süreci ile bir eğitim süreci planlanabilir.

3) Bu eğitimlerde genel olarak hangi konulara hakkında eğitim verilmelidir?

Refraksiyon kusurları ve ön segment muayenelerine yönelik eğitimler verilmelidir.

4) Tüm bu eğitimler akabinde aile sağlığı hekimleri hangi cihazları kullanabilirler?

Otorefraktometre ve tonometre cihazlarını kullanabilirler.

Dr. Öğretim Üyesi Olan Göz Hekiminin Yanıtı

1) Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi akademik çalışmanın sayısal verileri doğrultusunda Türkiye için kurguladığımız Aile Sağlığı Hekimlerine aynı zamanda Optometri hekimi unvanının da verilmesi için bir eğitim süreci gerekli midir?

Evet gereklidir. Bir dala ait hizmet sunumu gerçekleştirecekse bir eğitim süreci gereklidir.

2) Bu eğitimin süresi ne kadar olmalıdır?

Ortalama bir haftalık bir eğitim programı hazırlanılabilir.

3) Bu eğitimlerde genel olarak hangi konulara hakkında eğitim verilmelidir?

Gözün kırma kusurları ve optometrik yaklaşımlara dair eğitimler verilmelidir.

4) Tüm bu eğitimler akabinde aile sağlığı hekimleri hangi cihazları kullanabilirler?

Otorefraktometre ve chart projektörü cihazlarını kullanabilirler.

Baş Asistan Uzman Göz Hekiminin Yanıtı

1) Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi akademik çalışmanın sayısal verileri doğrultusunda Türkiye için kurguladığımız Aile Sağlığı Hekimlerine aynı zamanda Optometri hekimi unvanının da verilmesi için bir eğitim süreci gerekli midir?

Pratikte mümkün olmakla birlikte eğitim almaları gerekmektedir.

2) Bu eğitimin süresi ne kadar olmalıdır?

Eğitimin amaçları saptanıp hangi seviyede hastaya müdahale edecekleri belirlenerek ortalama süre buna göre belirlenebilir.

3) Bu eğitimlerde genel olarak hangi konulara hakkında eğitim verilmelidir?

Klinik göz hastalıklarına ve kırma kusurlarına yönelik eğitim içerikleri planlanabilir.

4) Tüm bu eğitimler akabinde aile sağlığı hekimleri hangi cihazları kullanabilirler?

Otorefraktometre ve kırma kusurlarının taramaları yapabilin cihazlar kullanabilirler.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’deki göz bakım mesleklerinin görev dağılımı iki aşamadan oluşmaktadır. Göz hekimleri gerekli muayeneleri yaptıktan sonra gerek duyarsa gözlük/kontak lens reçetesi yazma yetkisine sahip tek meslek grubudur. Optisyenler/gözlükçüler ise bu görev dağılımının imalat, satış ve pazarlama alanında yer almaktadır. Türkiye için İstanbul’u projeksiyon olarak aldığımızda da İstanbul’da 2018 verileri doğrultusunda yaklaşık 15 milyonluk nüfusa kamu ve özel sağlık tesislerinde çalışan 970 göz hekimi hizmet sunmaktadır. Farklı ülke modelleri incelendiğinde göz bakım hizmetlerinde üç meslek grubu yer almaktadır. Örneğin ABD’de optisyen, optometrist ve göz hekiminin yer aldığı bir görev dağılımı biçimi mevcuttur. Göz hekimleri; birinci basamak sağlık hizmetleri sağlayıcıları olarak, göz hastalıklarını teşhis ve tedavi ederek tıbbi ve cerrahi süreçleri yönetmektedirler. Optometristler; görme testi ve düzeltilmesinden görme değişimlerinin teşhisine, tedavisine ve yönetimine kadar temel vizyon bakımı sağlayan sağlık meslek grubudur. Optisyenler ise ülkemizde olduğu gibi gözlük/kontak lens imal ve satış alanında yer almaktadır. Bu kapsamda ABD’de gözlük kullanım oranı %58’dir. 2016 yılı itibariyle 1000 kişi başına düşen doktor ortalaması 2.6 olup yaklaşık 46000 optometrist bulunmaktadır.

Anket verileri, istatistiksel veriler, alınan görüşler ve derinlemesine mülakatlar kapsamında Optisyenlik meslek grubu işgücünün planlanmasının ve yönetilmesinin sürdürülebilir olması için ihtiyaç talebinin yüksek ve dinamik olması gerekmektedir. Optisyenlerin meslek tanımında olduğu gibi optisyenler gözlük imalatı ve satışı ile görevli kişilerdir. Bu kapsamda mesul müdürlere uygulanan anket ile mesul müdürlerin sektörel yetkinlikleri ölçülmüş olup sektörel beklentileri incelenmiştir. Anket uygulamalarında mevcut işgücünün nitelikleri gerekli iş tanımının yerine getirilmesi için yeterli olduğu saptanmıştır. Fakat giderek artan mezun sayısı ise niceliksel olarak işgücünün yeniden planlanmasını ve yönetilmesini gerektirmektedir. Diğer yandan gerek gözlük/kontak lens kullanım oranlarının düşük oluşu gerekse kişi başına düşen uzman göz doktoru sayısının düşük oluşu mevcut bir ihtiyaç arzının oluşumunu engellemektedir. Bireylerin göz hekimine erişiminin sağlanması ve buna paralel olarak gözlük/kontak lens kullanım oranlarının yükselmesi niceliksel olarak artan optisyen sayısına gerekli iş talebini oluşturabilir. Bu noktadan hareketle Türkiye’de optometri

hekiminin iş tanımının planlanması ve yönetilmesi; bireylerin göz sağlıklarına erişebilirliklerini arttırabilir, göz hekimlerinin hasta yoğunluğunu azaltabilir ve en önemlisi Optisyenlerin istihdamlarını uzun vadede sürdürülebilir kılarak ihtiyaç potansiyeli oluşturabilir.

Sağlık Bakanlığı'nın Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında yer alan koruyucu hekimliğin yaygınlaştırılması ve aile hekimliği uygulamasına geçilmesiyle bireylerin sağlığa erişimlerinin arttırılması hedeflenmiştir. Sağlık Bakanlığı'nın “önce insan” hedef ve stratejisiyle uygulamaya koyduğu birinci basamak sağlık hizmetlerinde; sağlığın teşviki sağlanırken, koruyucu sağlık hizmetleri ile ilk kademedeki teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri bir arada verilerek, bireylerin hizmete kolayca ulaşmaları ile etkin ve yaygın sağlık hizmeti sunumu sağlanmıştır. Bu hizmet aile hekimliği yönetmeliği kapsamında aile hekimliği tarafından verilmektedir. Göz sağlığına erişim de bir halk sağlığı sorunudur. Bu sorunun çözülmesi için kurgulanacak optometri hekimi modeli, birinci basamak sağlık hizmetleri olarak değerlendirilerek bu hizmet aile sağlığı merkezlerinde sunulabilir. Bu kapsamda bireylere rutin aralıklara göz taramaları yapılarak hem bireylerin göz sağlığı korunup geliştirilir, hem göz hekimlerinin hasta yoğunluğu azaltılabilir hem de gözlük kullanım oranlarının artmasıyla Optisyenlerin işgücünü planlamasını arttıracak iş talebi oluşturabilir.

Tez kapsamındı uygulanan anketlerde yer alan Optisyenlerin sağlık tesislerinde paydaş olarak yer alması durumu, anket katılımcıları tarafından yüksek oranlarda yanıtlanmıştır. Optisyenler için diğer bir istihdama alanı olarak görülse de Optisyenlerin sağlık tesislerinde istihdam edilmeleri uzun vade de sürdürülebilir olmayacaktır. Sağlık tesislerinde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ile optisyenler sağlık tesislerinde, teknik personel olarak değerlendirilebilir. Belli bir süre sonra sağlık tesislerinde gerekli teknik personel kadrolama alanının doygunluğa ulaşması optisyenleri yine bir istihdam problemi ile karşı karşıya getirecektir. Bu durum kısa zamanlı bir çözüm olabilir. Ancak sürekliliği olan mezun istihdam ilişkisi için stratejik çözümler daha etkili ve daha sürdürülebilir olabilir. Bu nedenle Optisyenlerin sağlık tesislerindeki istihdamı kısa vadeli bir çözüm olabilir. Ayrıca bu durum göz hekimlerinin hasta yoğunluğunun azaltılmasına doğrudan katkı sağlamayabilir.

Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi akademik çalışması, kapsamında yapılan anket çalışmalarında yer alan grupların tümü, optometrist meslek grubunun akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olması durumunu yüksek oranlarda yanıtlamışlardır. Göz hekimlerinin anketlerde verdiği yanıtlar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Göz Klinik Şefi Prof. Dr. Şaban ŞİMŞEK tarafından şöyle değerlendirilmiştir: Göz hekimleri çalıştığı hastanenin 2. ya da 3. Basamak olmasına göre günlük görev sürelerinin %70’ne kadar varan bölümünü refraksiyon kusurlarını giderip gözlük/kontak lens reçetesi vermekle harcamaktadırlar. Bu durum göz hekimlerinin eğitim, öğretim, araştırma, akademik yayın ve işin hastalık kısmı ile ilgilenmelerine zamanını kısıtlamakta ve enerjilerini tüketmektedir. Göz hekimlerinin, anketlerde yer alan optometristlerin Türkiye’de kariyer süreçlerinin varlığını yüksek oranda yanıtlamış olmalarını bu kapsamda değerlendirebiliriz: Optometristler yer aldıkları ülke modellerinde gözlük/kontak lens reçetesi yazabiliyorlar. Fakat ülkemizde bu meslek gurubu yer almamaktadır. Optometrist meslek gurubunu; ülkemizde göz hekiminin yanında refraksiyon kusurunu ölçüp gözlük ve kontak lens veren, laboratuvarlarında araştırma yapan, göz muayenelerinde hastayı hazırlayan, göz ameliyatlarında yer alan ve aile sağlığı merkezlerinde refraktif tarama yapan sağlık elemanları olarak değerlendirebilir, bu görev dağılımında kalmak şartıyla faydalı bulurum. Fakat yine de bu meslek gurubunun Türkiye’de yer alması durumu mevcut şartlarda zor. Bunların hastaya kesinlikle medikal veya cerrahi müdahalede bulunmamaları diş hekiminin yaptığı işi yapan diş teknisyenini ilişkisi ve uygulaması asla olmamalıdır. Tek başına serbest meslek gurubu olarak da düşünülemez. Mutlaka uzman hekim gözetiminde ve denetiminde hekim yardımcısı pozisyonunda olmalıdırlar. Aksi takdirde bireylerin göz sağlığı tehlikeye girmiş olur. Çünkü bir bireyin gözlük/kontak lens kullanması sadece kırma kusurları sınırlı değildir, olamayabilir. Öte yandan anketlerde yer alan Optisyenlerin sağlık tesislerinde paydaş olarak kabul edilmesi sorusuna göz hekimlerinin yüksek oranda verdikleri cevabı değerlendirdiğimizde; bu durum özellikle olarak göz sağlığı ve hastalıkları konusunda farkındalığı olan bireylerle çalışma taleplerinden kaynaklanmaktadır. Fakat Optisyenlerin sağlık tesislerinde paydaş olarak yer alabilmeleri için de mevcut eğitim içeriklerinin genişletilmesi gerekmektedir. Bunlardan göz hastalıkları teknisyeni olarak faydalanılabilir. Sistem olarak 4 yıldan sonra 2 yıl göz hastalıkları teknisyeni

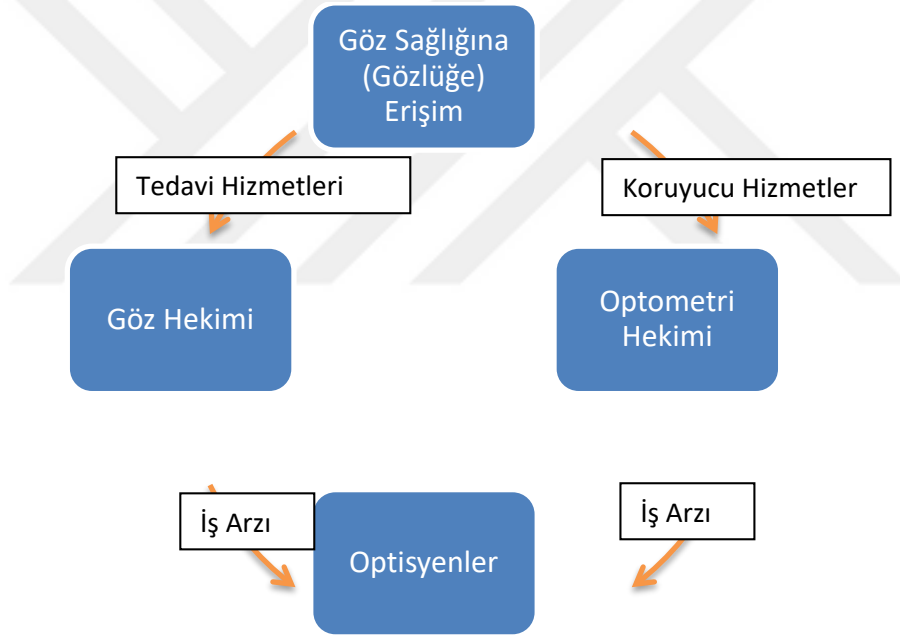
yetiştirecek olan okula optisyen, bunun üstüne 2 yıl daha göz sağlığı ve hastalıklarında özellikle refraksiyon kusurlarına dair eğitimle 2 yıl daha var olan 4 yıllık eğitimle optometrist göz hekimi yardımcısı pozisyonları; ülkemizde hekim açığının giderilmesinin, hekimin işinin kolaylaştırılması ve eğitim, öğretim araştırmaya yönelmesinde faydalı olabilir kanaatindeyim.

Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi Üzerine Bir Model Önerisi akademik çalışması, kapsamında yapılan anket çalışmalarında yer alan mesul müdür ve öğrenci guruplarının cevapları Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği Saymanı Ramazan ÖZMUTLU tarafından şöyle değerlendirilmiştir: Mesul müdürlerinin yetkinliklerinin değerlendirildiği soruların oranlarının yüksek olması mevcut personellerin işini kaliteli yaptığının kanıtıdır. Bu işgücüne gerekli talebin zamanla azalması, optisyenlik öğrencilerinin sektörel beklentilerinin düşürecektir. Nitekim öğrencilere uygulanan anketlerde de öğrencilerin sektörel beklentilerinin yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde mesul müdürler de sektörel olarak bir beklenti içindeler. Bu beklentilerin sağlanabilmesi, mesul müdürler ve öğrencilerin de yüksek oranlarda yanıtladıkları gibi bir optometrist modelinin sektöründe yer alması olabilir. Çünkü ülkemizde vatandaşların göz sağlığına erişimi çok yüksek oranlarda değil. Bu nedenle gözlük kullanım oranları düşüktür. Halkın gözlüğe erişimini arttırmak optik sektöründe sürdürülebilir bir talep oluşturacaktır. Bununla birlikte optisyenlerin sağlık tesislerinde istihdamını da değerlendirdiğimiz de bu da bir istihdam alanı olabilir. Fakat bu geçici bir çözümdür. Sektörü bütün dinamiklerini canlı tutmak için geçici değil sürdürülebilir stratejik çözümlere ihtiyaç vardır. Çünkü bir gurup optisyen, sağlık tesislerinde istihdam olduktan sonra sağlık tesislerindeki kadroların dolmasıyla bir sonraki mezun guruplar için yine aynı istihdam sorunları ile karşı karşıya kalınacaktır. Temelde insan sağlığını esas alırsak insanların göz ve görme sağlığında farkındalıklarını arttırmak için kurgulanacak bir optometri modeli sektörün bu ihtiyacını karşılayabilir. Farklı ülkelerde de yer alan bu meslek grubunu ülkemiz için tahayyül ettiğimizde tıp fakültesinden mezun bir pratisyen hekim yeterliliğinde olması gerekmektedir. Çünkü bireylerin göz sağlıkları ile ilgili şikâyetleri sadece kırma kusurları ele alınarak değerlendirilemez. Bu kapsamda pratisyen hekim yeterliliğinde bir optometri hekimi modeli ülkemiz için kurgulanabilir. Hatta bu Optometri hekimleri, aile hekimliği modelinde hizmet verirse bireylerin doğum, okul çağı, ergenlik ve erişkinlik

dönemlerinde göz taramaları yapılarak göz sağlığının sürekli takibi de sağlanmış olur. Bu süreçlerin tümü optisyenlere olan iş gücü ihtiyacını arttıracaktır. Bu durum mezun istihdam ilişkisinde bir dinamik oluşturarak süreklilik sağlayacaktır. Optometri hekiminin, aile hekimliği gibi Türkiye genelinde homojen dağılımı hem taşra da hem de merkezlerde bireylerin göz sağlığına erişimi arttırır. Böylece Türkiye genelinde artacak gözlük ihtiyacı, optisyenlere de ülke genelinde süreklilik arz eden bir istihdam alanı açacaktır.

4.1. Optometri Hekimliği Model Önerisi

Bütün nitel ve nicel veriler ışığında oluşturulabilecek bir Optometri hekimi için tablo 2.35.'teki döngü göz önünde bulundurularak aşağıdaki gibi bir iş analizi ve görev tanımı yapılabilir.

Tablo 3.35. Optometri Hekimi Model Önerisi

Optometri Hekimi Model Önerisi İş Analizi:

i. Adımlar

- Bireylerin talebi doğrultusunda diğer tıbbi tanımlar da göz önünde bulundurularak kırma kusurlarının belirlenmesi.
- Bireylerin gözüne en uygun gözlük dereceleri belirlenerek reçetelerinin oluşturulması.

- Kıırma kusurları haricinde bireylerin görme derecesini etkileyen başka faktörler varsa bireylerin uzman hekime sevkinin sağlanması.

ii. Gerekenler

Tıp alanında en az bir pratisyen hekim yeterliliğinde tıp fakültelerinden mezun ve ya yurt dışındaki bir eğitim ve öğretim kurumunda alınmış diplomaların denkliği yetkili makamlarca kabul edilen hekimler, Optometri hekimi unvanını alabilirler. 6 yıllık tıp eğitimi akabinde gerekli sertifikasyon eğitim programları ile Optometri hekimi unvanı almaya hak kazanabilirler.

iii. Makine – Teçhizat

- Bilgisayar Kullanımı

- a) Microsoft Ofis Programları
- b) Sağlık bilgi sistemleri kapsamında kayıt ve hasta takip programları.
- c) Sertifikasyon eğitimleri akabinde meslek öncülerinin ön göreacağı refraksiyon ölçüm cihazları.

iv. Görev Tanımı

İşin Tanıtılması: Optometri Hekimi

Temel Bilgiler: Koruyucu hekimlik yaparak Otonom olarak oküler tetkik hizmetleri ve optik teknolojisi hizmetleri veren, gözün refraktif gücünü ölçen, görme kusurlarının sebeplerinin tespiti için gerekli cihazları, tetkik amaçlı ilaçları ve teknikleri kullanan, görme cihazı reçetesi düzenleyen, hastayı bu konuda bilgilendiren, tespit edilen kusurları gözlük, kontakt lens, diğer görme cihazları ve göz egzersizleri ile düzeltilmesi işlemlerini sağlayabilmek.

İşin İçerdiği Diğer Görevler: Aile Hekimliği yetki ve sınırları kapsamındaki görevler, Acil durum bilgisi, makine, araç ve gereç bilgisi, mesleki yasal mevzuat bilgisi, iletişim bilgisi, hijyen bilgisi, personel ve iş yeri sağlığı ve güvenliği bilgisi.

İşin Koşulları: Optometri hekimliği görev tanımı koruyucu hekimlik kapsamında öngörüldüğü için aile hekimlerinin mevcut iş tanımına eklenebilir. Bu kapsamda Sağlık Bakanlığı'nın Aile Hekimliği Sistemi için yürürlüğe koyduğu iş koşulları esas alınır.

Bu nitel ve nicel veriler ışığında bir ara model önerisi olan Optometri hekimliği görme sorunu olduğu halde gözlüğe/kontak lense erişemeyen bireylere bireylerin göz

sağlığına daha kolay erişimini sağlayabilir. Bireylerin gözlüğe/kontak lense erişim imkanın optisyenler için dinamik bir iş arzı yaratabilir. Hasta yoğunluğu azalan göz hekimleri işin hastalık, eğitim, araştırma ve akademik yayın oluşturma kısımlarına daha çok vakit ve enerji ayırabilecektir. Bu doğrultuda koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında verilmesi öngörülen Optometri hekimliği hizmeti sürecinin planlama ve yönetme aşamaları kamu kuruluşlarınca yapılması uygundur. Bu sürecin finansal yaklaşımı eğitim maliyetleri ve bu kapsamda aile hekimlerinin kullanacağı tıbbi cihazların maliyetleri olacaktır. Bu sürecin tüm Türkiye'ye yayılması belli bir zaman dilimi gerektirebilir. Fakat bu modelleme sonucu her Aile Hekimi aynı zamanda bir Optometri Hekimi olacağı için taşradaki bireylerin dahi koruyucu göz sağlığına erişimi kolaylaştırabilir. Bu iş arzının optik sektörüne yansması ile birlikte optisyenlere olan ihtiyaç, artacak ve buna bağlı olarak optisyenlerin istihdamının planlanması ve yönetilmesi ise sektör işverenleri tarafından yapılması uygun olabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Acuner, A.; (2000), *Astronomide Kullanılan Optik Teleskoplar ve Dünyanın Büyük Gözlemeleri*, Yüksek Lisan Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi, Ankara, Türkiye, 2-11.
2. Aras Kamer, C. F.; (2011), 18. ve 19. Yüzyıllarda Optik Kuramlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, Türkiye, 4-7.
3. Atık, Ş.; (2004), *M.Ö. I. Binde Anadolu'da Cam Üretimi ve Tasarımı*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 2-11.
4. Aydın, A., Toksoy, Y., ve Çaldıran, S.; (2005), *Türkiye'de Gözlükçülüğün Tarihsel Evreleri*, Editör: Afrasyap, Lale., Halkla İlişkiler ve Meslek Etiği, Esen Ofset, s. 122.
5. Aydoğ, E., Bal, A., Aydoğ, S., Çakci, A.; (2006), *Evaluation of dynamic postural balance using the Biodex Stability System in rheumatoid arthritis patients*, Clinic Rheumatology, 25, 462-7.
6. Balbağ, M. Z., Pat, S., Cenik, M. İ., Akan, T., Ekem, N., Musa, G.; (2007), *Boron Evaporation and Related Difficulties*, Journal of Optoelectronics and Advanced Materials, Vol. 9, No. 4, p. 858 – 861
7. Balbağ, M. Z.; (2009), *Termiyonik Vakum Ark (TVA) Tekniği ile Magnezyum, Bor ve Magnezyum Di Bor İnce Filmlerinin Üretilmesi Ve Bazı Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye, 4-6.
8. Barretta, C., Loughmana, J.; (2018), *Expanding the traditional role of optometry: Current practice patterns and attitudes to enhanced glaucoma services in Ireland*, Journal of Optometry, 11, 252---261
9. Binici, H., Arı, N.; (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3): 383-384.
10. Bulut, M.; (2004), *Türkiye'de Gözlük Sektörü*, İzmir Ticaret Odası, Etüt ve Araştırma Şubesi, Avrupa Birliği Servisi, <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-98.pdf> (24.01.2019).

11. Büyükyıldız, H. Z.; (2011), *Gözlük Camları, Cam Materyalleri ve Kişiyel Özel Gözlük Camları*, İstanbul Göz Hastanesi, İstanbul, Türkiye, 2-4.
12. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi, s.3.
13. Catamo, M., Lanciano, N., Locher, K., Lombardero, M., Valdés, M.; (2000). *Fifteen Further Greco-Roman Sundials from the Mediterranean Area and Sudan*, Journal for the History of Astronomy 31, 203-221.
14. Chaniotis, A.; (2004), *New Inscriptions from Aphrodisias (1995-2001)*, AJA 108.3, 2004, 377-416.
15. Çınar, S., Çetindağ, K. (2009). *Görsel Algılamada Işık ve Renk Faktörü: Sultanahmet Meydanı ve Çevresi Örneği*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 59 (2), 103-123.
16. Desrosiers, J., Wanet-Defalque, M., Témisjjan, K., Gresset, J., Dubois, M., Renaud, J, et al. (2009). Participation in daily activities and social roles of older adults with visual impairment. *Disability and Rehabilitation*. 31(15):1227-34.
17. Friedrich, M., Grein, H., Wicher, C., Schuetze, J., Mueller, A., Lauenroth, A., et al. (2008). Influence of pathologic and simulated visual dysfunctions on the postural system. *Experimental Brain Research*, 186:305–14.
18. Glasser, A., Kaufman, P. L. (1999). The mechanism of accommodation in primates. *Ophthalmology*, 106: 863-72.
19. Gombrich, E. H.; (2000). *Düşen Gölgenin Özellikleri*. (Ü. Tamer. Çev). Sanat Dünyamız, 77, 177-191.
20. Hallemans, A., Ortibus, E., Meire, F., Aerts, P. (2010). Low vision affects dynamic stability of gait. *Gait & Posture*, 32:547–51.
21. İlhan, N.; (2009). *Gözlüklerin Reçete İle Uyumluluğunun Araştırılması*, Tıpta Uzmanlık Tezi, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kayseri, Türkiye, 4-6
22. Kahraman, İ., (2002). Cam Malzemenin Türleri, Özellikleri ve Sınıflandırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, D.E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
23. Kalia, A., Legge, G., Roy, R., Ogale, A. (2010). Assessment of indoor route finding technology for people who are visually impaired. *Journal of Visual Impairment & Blindness*. 104 (3): 135-47.

24. Kocabaş, Ş. (1996). İslam ve Bilimi, *Divan Dergisi*, 6(1), 67-83.
25. Küçükpazarlı N. (2006). *Konya Arkeoloji Müzesinde Bulunan Roma Çağı Cam Eserleri, Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Konya, s.4.
26. Lawrence, M. S., Azar, D. T. (2002). Myopia and models and mechanisms of refractive error control. *Ophthalmol Clin North Am*, 15:127-33.
27. Leat, S., Lovie – Kitchin, J. (2008). Visual function, visual attention, and mobility performance in low vision. *Optom Vis Sci*. 85(11):1049-56.
28. Merçil, E. (2006). *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Döneminde Serbest Meslekler, Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, C.I, Ankara. s.379-385.
29. Merla, J., Spaulding, S. (1997). The balance system: Implications for occupational therapy intervention *Physical & Occupational Therapy in Geriatrics*, 15:21-36.
30. Ocak, İ. H. (2015). Avrupa’da Optometrisler ve Optisyenler, Trio Journal e-Dergi, *Optik Akademik Dergi*, ECOO Blue Book, S.1
31. Olcay, B. Y. (2000). *Bizans Dönemi Pencere Camları ve Kullanım Biçimleri Üzerine Bazı Bulgular*, Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2,259-275.
32. Olcay ve diğ. (2007). *Lüks Üretimde ve Günlük Kullanımda Cam, Kalanlar 12 ve 13. Yüzyıllarda Türkiye’de Bizans*, Vehbi Koç Vakfı, İstanbul
33. Özçelik, A. O., Sadullah, Ö., Uyargil, C. (2018). İnsan Kaynakları Yönetimi, İ. Ü. İşletme Fakültesi İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri, Yenilenmiş 8. Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi.
34. Özdemir, R., Pourmoghaddam, A., Paloski, W. (2013). Sensorimotor posture control in the blind: superior ankle proprioceptive acuity does not compensate for vision loss. *Gait & Posture*, 38:603-8.
35. Özdemir, E., Kabak, S. (2018). *Gözlükçülüğün Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’de Gözlük Sektörü*, Yayın no 2018-2, İstanbul Ticaret Odası / İstanbul Düşünce Akademisi.
36. Öz mumcu, M.; (2011). *Özel Bir Termiyonik Vakum Ark (TVA) Tekniği Kullanılarak Organik Gözlük Camlarının Çeşitli Kaplamalarının Yapılması ve Bazı Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans

Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye.

37. Öztürk, N. (2007). *Ultraviyole Lambaların Kullanımı*, 5. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi, Antalya
38. Palm, H., Strobel, J., Achatz, G., Luebken, F., Friemert, B. (2009). The role and interaction of visual and auditory afferents in postural stability. *Gait & Posture*, 30:328-33
39. Park, D. J. J., Congdon, N. G. (2004). Evidence for an ‘‘Epidemic’’ of Myopia. *Ann Acad Med Singapore*, 33: 21-6.
40. Ray, C., Wolf, S. L. (2008). Review of intrinsic factors related to fall risk in individuals with visual impairments. *Journal of Rehabilitation Research & Development*, 45(8):1117-24.
41. Ray, C., Horvat, M., Croce, R., Mason, R., Wolf, S. (2008). The impact of vision loss on postural stability and balance strategies in individuals with profound vision loss. *Gait & Posture*, 28:58–61.
42. Redfern, M., Yardley, L., Bronstein, A. (2001). Visual influences on balance. *Anxiety Disorders*, 15:81-94.
43. Saiter A., Devallencourt C., Saiter J. M., Grenet J. (2001). Thermodynamically ‘‘strong’’ and kinetically ‘‘fragile’’ polymeric glass exemplified by melamine formaldehyde resins, *European Polymer Journal*, 37, 1083–1090.
44. Saw, S. M., Nieto, F. J., Katz, J., et al. (2000). Factors related to the progression of myopia in Singaporean children. *Optom Vis Sci*, 77:549-54.
45. Saw, S. M., Nieto, F. J., Katz, J., et al. (2001). Familial clustering and myopia progression in Singapore school children. *Ophthalmic Epidemiol*, 8: 227-36.
46. Scheiman M, Scheiman M, Whittaker S. (2007). *Visual acuity, contrast sensitivity, refractive disorders, and visual fields*. In: Scheiman M, Scheiman M, Whittaker S, editors. Low vision rehabilitation a practical guide for occupational therapists. United States of America: Slack Incorporated, p. 31-53.
47. Sleuvenhoek, H. C., Boter, R. D., Vermeer, A. (1995). Perceptual-motor performance and the social development of visually impaired children. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 89:359-67

48. Strenk, S. A., Strenk, L. M., Koretz, F. K. (2005). The mechanism of presbyopia, *Progress in Retinal and Eye Research*, 24: 379-93.
49. Taylor, V. L., Al-Goul, K. J., Lane, C. W., et al. (1996). Morphology of the normal human lens, *Invest Ophthalmol Vis Sci*, 37:1396-410.
50. T.C. Sağlık Bakanlığı (2015). Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2014, Ankara.
51. Topdemir H.G.; (1998). Işığın Yayılımının Niteliği Konusunda Üç Önemli Adım: İbn el- Heysem, Kemâlüddin el-Farisi, Takiyüddin b.Marûf, *D.T.C. Fakültesi Dergisi*, Cilt 38, Sayı 1-2.
52. Turano, K. A., Broman, A. T., Bandeen-Roche, K. (2004). Association of visual field loss and mobility performance İn older adults: Salisbury eye evaluation study. *Optometry & Vision Science*. 81(5):298-307.
53. T.C. Resmi Gazete, 22/6/2004 tarihli ve 5193 sayılı Optisyenlik Hakkında Kanun
54. T.C. Resmi Gazete, 05/08/2015 tarih ve 29436 sayılı Sağlık Uygulama Tebliği 3.3.3.A - Gözlük cam ve çerçevesi maddesi
55. Tüm Optik ve Optometrik Meslekler Birliği Derneği, Sunumu http://www.gozder.com/panel/eskiDosyalar/b_uploadedFiles/files/aydin_tr.pdf (24.01. 2019).
56. Türkoğlu, K., Türkoğlu, M. E., Kaya, E. (2003). Gözlük Kullanıcılarının Sorunları, Beklentileri ve Çözüm Önerileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 4(8): 63-82.
57. Ünal, M. Optik Sektörüne Genel Bakış, AR-GE Sektörel Bülteni, Eylül – Ekim 2016.
58. Ünal, I. Yüksek Öğretimde Nitelik-İstihdam-Finansman Üçgeni, [http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/\(24.01.2019\)](http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/(24.01.2019)).
59. WEB_1, Türk Dil Kurumu Sözlük. www.tdk.gov.tr, (29.01.2019).
60. WEB_2, <http://www.ekonomik-cozum.com.tr/guncel-m/item/3412-turkiye-de-yilda-12-milyon-gozluk-tuketiliyor.html> (24.01.2019).
61. WEB_3, <http://www.timeturk.com/tr/2012/07/21/yilda-12-milyon-gozluk-tuketiliyor.html> (24.01.2019).
62. WEB_4, Türkiye Optik ve Optometrik Meslekler Derneği, <http://www.gozder.com/index.asp?sSayfa=anasayfa&tip=1&sayfa=anasayfa>(24.01.2019).

63. WEB_5, <https://www.aao.org/newsroom/eye-health-statistics>(11.03.2019)
64. WEB_6, <https://www.bolgegundem.com/goz-hastaliklari-uzmani-meslegi-nedir-nasil-olunur-236907h.htm>(15.03.2019).
65. WEB_7, <http://www.optisyen.com/optisyen/ozgur-kose-haberleri/almanya-optik-sektoru-izlenimlerim/2226>(22.03.2019).
66. WEB_8, <https://www.saglik.gov.tr/TR,30485/saglik-istatistikleri-yilligi-2016-yayinlanmistir.htm> (10.04.2019).
67. WEB_9, <https://docplayer.biz.tr/2734495-Saglik-kurumlari-yonetimi-i.html> (02.05.2019).
68. WEB_10, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/ailehekimligi-anasayfa> (02.05.2019).
69. WEB_11, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/ailehekimligi/1391-aile-hekiminin-tan%C4%B1m%C4%B1.html>, (02.05.2019).
70. WEB_12, http://www.bingol.edu.tr/documents/3_b_%C3%B6l%C3%BCm.pdf (02.05.2019).
71. WEB_13, <http://www.optisyen.com/optisyen/sektorel-haberler-haberleri/optisyenler-icin-lisans-tamamlama/2265> (02.05.2019).
72. WEB_14, http://www.toomad.net/ecoo/ECOO_bluebook_2008_TR.PDF (02.05.2019).
73. WEB_15, http://www.gozder.com/panel/eskiDosyalar/b_uploadedFiles/files/chappel_tr.pdf (02.05.2019).
74. Zhao, J., Mao, J., Luo, R., et al., Ellwein, L. B. (2002). The progression of refractive error in school-age children: Shunyi district, China. *Am J Ophthalmol*, 134: 735-43
75. WEB_16, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.19311&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=optisyenlik%20m%C3%BC>, (20.05.2019).

EKLER

Ek 1: Anket Formu

GÖZ BAKIM MESLEK ELEMANLARININ SAĞLIK SEKTÖRÜNDEKİ KONUMUNA İLİŞKİN GÖZ HEKİMLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

Değerli Göz Hastalıkları Hekimleri;
Bu çalışmanın amacı, Optisyenlik Önlisans Programını tamamlayan öğrencilerin sağlık sektöründeki paydaşlığı hakkında Göz Hastalıkları Hekimlerinin görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.
Bu anket; Optisyenlik eğitim süreci ve Optisyen unvanı alan mezunların sağlık sektöründeki payı hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.
Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.
İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

1-Çok düşük, 2-Düşük, 3-Orta, 4-Yüksek 5-Çok Yüksek, seçeneklerinden birini tik (X) koyarak cevaplandırınız.

SORU NO	SORULAR	5	4	3	2	1
1.	Optisyenlik bölümü eğitim sürecinden haberdarım.					
2.	Optimetrist mesleği hakkında bilgim var.					
3.	Göz ve görme sağlığı görev alanlarında lisans düzeyinde teknik bir meslek elamanının olmasını gerekli buluyorum.					
4.	Optisyenlerin, optik ve görme sektörünün sadece ticari alanında değerlendirilmesini doğru buluyorum.					
5.	Göz ve görme sağlığı alanında cerrahi ve tıbbi müdahale dışında kalan ölçüm ve kontrol amaçlı olan tıbbi cihazların kullanımında optimetristler teknik personel olarak değerlendirilebilir.					
6.	Mevcut yetkinlikleri ve yeterlilikleri ile Optisyenlik eğitim süreci sonunda mezun olan Optisyenlerin sağlık tesislerinde istihdam edilmemesini doğru görüyorum.					
7.	Sağlık hizmetleri sunumunda Optisyenlerin yer alabilmesi için daha donanımlı bir eğitim sürecinden geçip ancak bir lisans eğitim seviyesi ile paydaş olabileceğimi düşünüyorum.					
8.	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde göz hekimi olarak bir optimetrist ile paydaş olmak isterim					
9.	Optimetristlerin göz hekimlerinin yükünü hafifleteceğine düşünmüyorum.					
10.	Optimetristler ile yapılacak görev dağılımı ile doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.					

**SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU OPTİSYENLİK ÖN
LİSANS PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN, AKADEMİK VE KARIYER
SÜREÇLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLME
ANKETİ**

Değerli Öğrenciler

Bu çalışmanın amacı, Optisyenlik Önlisans Programı öğrencilerinin; Optisyenlik programı içerisinde bulunan teorik ve uygulamalı eğitimler ile çalışma hayatına dair beklentileri hakkındaki görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan; ikinci bölüm ise akademik ve kariyer süreçlerinize ilişkin beklentileriniz hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi belirleme amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM
Sosyo-demografik bilgiler

1- Cinsiyet

Kadın ()

Erkek ()

2- Yaş

17-24 ()

25-30 ()

30+ ()

3- Eğitim durumu

Düz lise ()

Meslek lisesi ()

Sağlık Meslek Lisesi ()

Diğer.....(belirtiniz)

4- Sektörel Deneyim

Var ()

Yok ()

5- Öğretim durumu

1. Öğretim ()

2. Öğretim ()

İKİNCİ BÖLÜM						
Aşağıda yapılan çalışma akademik ve kariyer süreçlerin değerlendirilmesine katkı sağlayacağı için belirtilen ölçek ile puanlayınız. 1-Çok düşük, 2-Düşük, 3-Orta, 4-Yüksek 5-Çok Yüksek, seçeneklerinden birini tik (X) koyarak cevaplandırınız.						
SORU NO	SORULAR	5	4	3	2	1
1.	Optisyenlik Eğitim Programını tercih ederken bu branşın akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.					
2.	Optisyenlik Eğitim Programı ile sürekli ilerleyen bir kariyer basamağı olacağını düşünüyorum.					
3.	Optisyenlik Eğitim Programından mezun olduktan sonra rahatlıkla iş bulacağımı düşünüyorum.					
4.	Optisyenlik Eğitim Programında aldığım uygulamalı eğitimler doğrultusunda bu branşın akademik ve istihdam alanı konularında sınırlarının olduğunu düşünüyorum.					
5.	Optisyenlerin sağlık hizmetleri sunumunda daha efektif görev alabilmeleri için lisans düzeyinde daha teknik bir akademik süreci tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum.					
6.	Göz hekimleri ile bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi sürecinde optometrislik mesleği ile daha efektif ve teknik bir paydaş olmayı isterim.					
7.	Optisyenlerin akademik ve kariyer süreçlerinde ilerleyişlerini doğrudan ilgilendiren branşın Optimetrislik olduğu kanaatindeyim.					
8.	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçleri hakkında bilgim var.					
9.	Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin Türkiye’de de olmasını isterdim.					
10.	Optimetrislik akademik süreci akabinde göz hekimleri ile yapılacak görev dağılımında; doğru hastaya doğru zamanda daha efektif bir hizmet sunumu gerçekleştirileceğini düşünüyorum.					

OPTİSYENLİK MÜESSESİNDE ÇALIŞAN MESUL MÜDÜRLERİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANKETİ

Değerli Mesul Müdürler;

Bu çalışmanın amacı, Optisyenlerin İstihdamının Planlanması ve Yönetilmesi için çalışan Mesul Müdürlerin; sektörel paydaşları ile ilgili beklentileri, bilgi ve tecrübeleri hakkındaki görüş ve düşüncelerini ortaya koymaktır. Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

Bu anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan, ikinci bölüm yetkinliklerinizi ve yeterliliklerinizi içeren genel sorulardan, üçüncü bölüm ise sektörel paydaşlara yönelik beklentiler hakkındaki görüşlerin değerlendirilmesine yönelik sorulardan meydana gelmektedir.

Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. Lütfen anketlerin üzerine isim belirtmeyiniz.

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

Sosyo-demografik Bilgiler

1- Cinsiyet

Kadın ()

Erkek ()

2- Yaş

18-24 ()

25-30 ()

30+ ()

3- Eğitim durumu

Lise ()

Önlisans ()

Lisans ()

Diğer.....(belirtiniz)

4- Unvanı

Gözlükçü ()

Optisyen ()

5- Pozisyon

Çalışan ()

İşyeri sahibi ()

6- İş tecrübesi

1-3 ()

3-5 ()

5+ ()

İKİNCİ BÖLÜM						
1-Çok düşük, 2-Düşük, 3-Orta, 4-Yüksek 5-Çok Yüksek, seçeneklerinden birini tik (X) koyarak cevaplandırınız.						
SORU NO	SORULAR	5	4	3	2	1
1.	Optisyenlik müessesesi ile ilgili güncel; kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ gibi birincil ve ikincil mevzuat hakkında gerekli bilgilere sahibim.					
2.	Mesleki öğrenimlerimdeki teorik bilgileri pratiğe etkili bir biçimde yansıtıyorum.					
3.	Optisyenlik müessesesinde bulundurulması zorunlu asgarî araç gereçlerin tümünü kullanabilmekteyim.					
4.	Mesleki sınırlarım içerisinde göz sağlığı ve hastalıkları konusunda gerekli tüm bilgilere sahibim.					
5.	Görev alanına giren konularla ilgili işlemleri gerçekleştirirken mevcut veritabanlarını ve sistemleri(Medula, UTS, vb) kullanarak hızlı ve doğru bir şekilde yaparım.					
6.	Müessesenin içinde bulunduğu pazarı yakından takip etmekte olup piyasa gelişmelerinden haberdarım.					
7.	Bireylerin taleplerini karşılarken anlaşılır ifadeler kullanır etkili iletişim kurmayı sağlarım.					
8.	Mesleki gelişim ile ilgili düzenlenen; eğitimleri, sempozyumları, panelleri, fuarları seminerleri, vb etkinlikleri takip eder ve katılmaya özen gösteririm.					
9.	İşin gerektirdiği teknik bilgi ve becerilerle ilgili teknolojik gelişmeleri sürekli takip ederim.					
10.	Hizmet alan bireylerin ihtiyaçlarını ekonomik durumlarından bağımsız değerlendirir ve sağlık açısından en uygun olanı öneririm.					
11.	Hizmet alan kişinin reçetesine uygun çerçeve ve lensi öneririm.					
12.	Hizmet alan her kişinin reçetesine bakmaksızın bireyden alınması gereken tüm ölçüleri alırım.					
13.	Reçete sahibinden her zaman Pd, ölçüsü montaj yüksekliği, verteks mesafesi, pantoskopik açısı gibi kişiye özgü verileri alır ve buna uygun montaj yaparım.					
14.	Reçete sahibini, seçeceği cam kaplamaların fiziksel özellikleri hakkında her zaman bilgilendiririm.					
15.	İşim ile ilgili önceliklerimin başında her zaman işletmenin ekonomik varlığını sürdürmesi yer almaktadır.					
16.	Mesleki aidiyetimi önemsiyorum ve bu kapsamda bir üyeliğim (Dernek, Sendika, Oda, Vakıf, Federasyon, Konfederasyon, vb) bulunmaktadır.					

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM						
1-Çok düşük, 2-Düşük, 3-Orta, 4-Yüksek 5-Çok Yüksek, seçeneklerinden birini tik (X) koyarak cevaplandırınız.						
SORU NO	SORULAR	5	4	3	2	1
1.	Optisyenlik/Gözlükçülük mesleğini tercih ederken akademik ve kariyer süreçleri hakkında gerekli bilgilere sahiptim.					
2.	Bireylerin göz sağlığının korunması ve geliştirilmesi konusunda efektif bir paydaşlık için daha teknik donanıma sahip olmam gerektiğini ön görüyorum.					
3.	Mesleki paydaşlarım arasında lisans düzeyinde teknik eğitim almış bireylerin olmasını önemsiyorum.					
4.	Optisyenlik branşının mesleki ve akademik ilerleyişinde Optimetrislik branşının doğrudan daha etkin olacağını ön görüyorum.					
5.	Optisyenlik kariyerimde doğrudan ilerleyebilmem için Türkiye’de Optimetrislik branşının akademik ve kariyer süreçlerinin yer alması kanaatindeyim.					

Ek 2:Özgeçmiş

Van ilinin Gürpınar ilçesinde 27 Kasım 1991’de doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi Van ilinde tamamladım. 2010 yılında Van Ticaret ve Anadolu Ticaret Meslek Lisesinde tıp sekreterliği bölümünden mezun oldum. 2010 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne Adıyaman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinde başlayıp 2016 yılında tamamladım. Aynı zamanda 2013 yılında Bilgi Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulunda Optisyenlik ön lisans bölümünü %100 burslu kazanarak 2015 yılında tamamladım. 2016 yılında Sağlık Bilimleri Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği ön lisans bölümüne başladım. 2016 yılında Okan Üniversitesi İnsan Kaynakları Tezli Yüksek Lisans programına başladım ve devam etmekteyim. 2011 yılında İstanbul İl Sağlık Müdürlüğünde tıbbi sekreter unvanı ile göreve başlayıp satınalma ve tıp meslekleri departmanlarında sağlık memuru olarak görev yaptım. Daha sonrasında İstanbul Anadolu Kuzey Kamu Hastaneleri Birliğinde, İstanbul Anadolu Güney Kamu Hastaneleri Birliğinde, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Fatih Sultan Mehmet Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Dr. Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ve halen de Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesinde basın sorumlusu olarak görev yapmaktayım. Editörlük, Sosyal Medya Yönetimi, Ulusal Medikal Kurtarma Eğitimi ve Girişimcilik Sertifikalarını almaya hak kazandım.

EK 3: YÖK Veri Uygulama Hakkında Yazı

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı

Sayı : 19924119-042-E.94079
Konu : Veri uygulaması hk.

İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 30.11.2018 tarihli ve 56665618-191 sayılı yazınız.

İlgide belirtilen yazınızda, İstanbul ilinde, 2. sınıf düzeyinde Optisyonluk Önlisans Eğitimi alan öğrenci sayıları istenmektedir.

Üniversitelerce gönderilen veriler ile oluşturulan YÖKSİS veritabanında yapılan sorgulama sonucunda talep etmiş olduğunuz bilgiler ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Hasan LALE
Başkan a.
Daire Başkanı

Ek : Liste

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06539 Bilkent Ankara-Türkiye
Telefon: 0(312) 298 70 00
Faks: 0(312) 266 47 59

Bilgi için: Nazlı İleri SINICI
İstatistikçi

**İSTANBUL İLİNDE OPTİSYENLİK PROGRAMINDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN SINIF VE ÜNİVERSİTE
BAZINDA SAYILARI**

ÜNİVERSİTE	YABANCI DİL HAZIRLIK	1.SINIF	2. SINIF	TÜRKÇE DİL HAZIRLIK	GENEL TOPLAM
ACIBADEM MEHMET ALİ AYDINLAR ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		26	23		49
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		5	7		12
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		1	1		2
ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURLU)		1	1		2
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		33	18		51
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		1	7		8
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			1		1
ATAŞEHİR ADIGÜZEL MESLEK YÜKSEKOKULU					
ATAŞEHİR ADIGÜZEL MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURLU)		9	2		11
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		27	17		44
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%25 BURLU)		8			8
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURLU)		25	18		43
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURLU)		8	3		11
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)		3	2		5
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		7	6		13
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		5	4		9
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ					
MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		5	32		37
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURLU)		34	7		41
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURLU)		4	8		12
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURLU)		19	15		34
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURLU)		4	13		17
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)			7		7
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		4	14		18
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			19		19
BEZMİ-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURLU)		4	6		10
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		10	3		13
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		3	7		10
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			2		2
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ					
MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR.		1	1		2
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURLU)			6		6

OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	2		2
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURSLU)	25		25
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%25 BURSLU)		3	3
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)	1		1
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURSLU)	16		16
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)	2	7	9
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)	2	5	7
DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ			
MESLEK YÜKSEKOKULU			
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ			
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		1	1
İŞİK ÜNİVERSİTESİ			
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU			
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ			
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	8	6	14
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURSLU)	21	4	25
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)	7	3	10
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURSLU)	16	9	25
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)	7	1	8
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)	2	4	6
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)	3	3	6
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)	4	4	8
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ			
MESLEK YÜKSEKOKULU			
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ			
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	40	35	75
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)	26	14	40
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)	3	12	15
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)	5	4	9
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)	6	16	22
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)	6	7	13
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ			
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU			
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ			
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURSLU)		10	10
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	43	11	54
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%25 BURSLU)		2	2
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)	33	21	54
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)	4	18	22
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)		10	10
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)	6	18	24
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)	3	19	22
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ			
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU			
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ			
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	7	2	9
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURSLU)	31	28	59
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)	6	2	8
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURSLU)	22	21	43
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)	5	1	6
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)	2	5	7
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)	7	3	10

OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		5	2		7
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURSLU)		2	5		7
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)		39	10		49
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%25 BURSLU)		1	3		4
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)		24	7		31
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)		3	10		13
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)		1	4		5
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		4	14		18
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		1	5	3	9
İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURSLU)			6		6
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)		8	5		13
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		1	7		8
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		1			1
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ					
TEKNİK BİLİMLER MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURSLU)		1			1
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)		23	7		30
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURSLU)	1	26			27
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		9	8		17
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			1		1
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ					
MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)		27	27		54
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)		26	14		40
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)		4	10		14
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		15	13		28
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			1		1
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURSLU)			1		1
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)	1	44	48		93
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)		26	39		65
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)		3	11		14
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		26	12		38
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ					
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU					
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ					
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURSLU)		35	22		57
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURSLU)		27	11		38
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURSLU)		5	15		20
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)		1	4		5
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURSLU)		3	10		13
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		1	6		7
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ					

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU				
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ				
OPTİSYENLİK PR. (%25 BURLU)		6		6
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		39	10	49
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		5	6	11
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)		5	1	6
NIŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ				
NIŞANTAŞI MESLEK YÜKSEKOKULU				
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ				
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURLU)	1	45	61	107
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURLU)			2	2
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURLU)		29	39	68
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURLU)		4	9	13
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		6	9	15
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			1	1
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ				
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU (İSTANBUL)				
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ				
OPTİSYENLİK PR.	1	62		63
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ				
SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU				
TIBBİ HİZMETLER VE TEKNİKLER BÖLÜMÜ				
OPTİSYENLİK PR. (%50 BURLU)		15	5	20
OPTİSYENLİK PR. (%75 BURLU)		48	46	94
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%50 BURLU)		5	4	9
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (%75 BURLU)		41	32	73
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (TAM BURLU)		5	7	12
OPTİSYENLİK PR. (İÖ) (ÜCRETLİ)		1	8	9
OPTİSYENLİK PR. (TAM BURLU)		6	13	19
OPTİSYENLİK PR. (ÜCRETLİ)			9	10

Ek 4: İl Sağlık Müdürlüğü Yazısı

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - İSTANBUL
İSTATİSTİK VE BİLGİ İŞLEM BİRİMİ
03/01/2019 16:48 - 18499742 - 042 - E.27

Sayı : 18499742-042
Konu : Belkız SÜRÜCÜ(Veri Talebi) Hk.

SAĞLIK HİZMETLERİ BAŞKANLIĞINA
(Sağlığın Geliştirilmesi Birimi)

İlgi : Sağlık Hizmetleri Başkanlığı Sağlığın geliştirilmesi Birimimizin 11/12/2018 tarihli ve 16867222-604.01.01-3938 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan Kaynakları Yüksek Lisans Öğrencisi Belkız SÜRÜCÜ' nün" Optisyenlerin İstihdamının planlanması ve yönetilmesi "konulu tez için veri toplama talebine ilişkin veriler ekte sunulmuştur.
Gereğini bilgilerinize arz ederim

e-imzalıdır.
Uz. Dr. Hasan Basri VELİOĞLU
Müdür a.
Başkan

Ek: Tablo (1 Sayfa)

İstatistik ve Bilgi İşlem Birimi

Telefon: (0212) 453 39 68 Faks No: (0212) 638 30 35

e-Posta:remzi.uzuncakmak@saglik.gov.tr İnt.Adresi: www.istanbulsağlik.gov.tr

Bilgi için:Remzi UZUNÇAKMAK

SÜREKLİ İŞÇİ

Telefon No:(0212) 453 08 75

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 0893cabe-aa39-418a-9d23-139dfae348d4 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GÖZ UZMAN HEKİM VE OPTİSYEN SAYILARI		
KURUM	TOPLAM HEKİM	OPTİSYEN
TOPLAM	970	1485

Ek 5: TÜİK Yazısı

T.C.
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Bilgi Dağıtım Ve İletişim Daire Başkanlığı

Sayı : 27964695-622.03-E.10362

25.04.2019

Konu : Sağlık İstatistikleri

Sayın Belkıs SÜRÜCÜ

İlgi : Belkıs SÜRÜCÜ'nün 15.04.2019 tarihli başvurusu.

İlgi yazı ile tez çalışmasında kullanılmak üzere "Türkiye'de ve İstanbul'da bulunan optisyenlik önlisans eğitim programı veren kurum sayısı"na ilişkin istenmiş olan güncel bilgilere linkinden program türü başlığı altında <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t3-tablo.php?p=tyt> optisyenlik aratıldığında erişim sağlanabilmektedir. Alt detayda bilgi gerektiren diğer talepler için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ile iletişime geçilebilir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Şahin ÇELİK

Başkan a.

Grup Sorumlusu

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanununun 5.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Devlet Mahallesi Necatibey Caddesi No:114 Çankaya/Ankara
(312) 454 72 51, (312) 417 04 32
KEP: tuikbilgidagitimveiletisimdairesaskanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Güngör ÇANKAYA
Programcı
Telefon No:(312) 454 72 41

Ek 6: TÜİK Yazısı

T.C.
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Bilgi Dağıtım Ve İletişim Daire Başkanlığı

Sayı : 27964695-622.03-E.9765

17.04.2019

Konu : Sağlık İstatistikleri

Sayın Belkıs SÜRÜCÜ

İlgi : Belkıs SÜRÜCÜ'nün 15.04.2019 tarihli başvurusu.

İlgi yazı ile tez çalışması kapsamında kullanılmak üzere Türkiye'de görme sorunu yaşayan bireylerin oranı ile gözlük kullanım oranlarına ilişkin istenmiş olan güncel bilgilere "http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=10952" linkinden sırasıyla İstatistiksel Tablolar ve Dinamik Sorgulama > Türkiye Sağlık Araştırması > Engellilik ve yaşlılıkla ilgili göstergeler ile Bireylerin gözlük ve lens kullanma durumunun cinsiyete göre dağılımı başlıkları takip edildiğinde erişim sağlanabilmektedir. Alt detayda bilgi gerektiren diğer talepler için Sağlık Bakanlığı, Bilgi Edinme Birimi ile iletişime geçilebilir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Şahin ÇELİK
Başkan a.
Grup Sorumlusu

17.04.2019 Programcı : Güngör ÇANKAYA

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanununun 5.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Devlet Mahallesi Necatibey Caddesi No:114 Çankaya/Ankara
(312) 454 72 51, (312) 417 04 32
KEP: tuikbilgidagitimveiletisimdairesbaskanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Güngör ÇANKAYA
Programcı
Telefon No: (312) 454 72 41